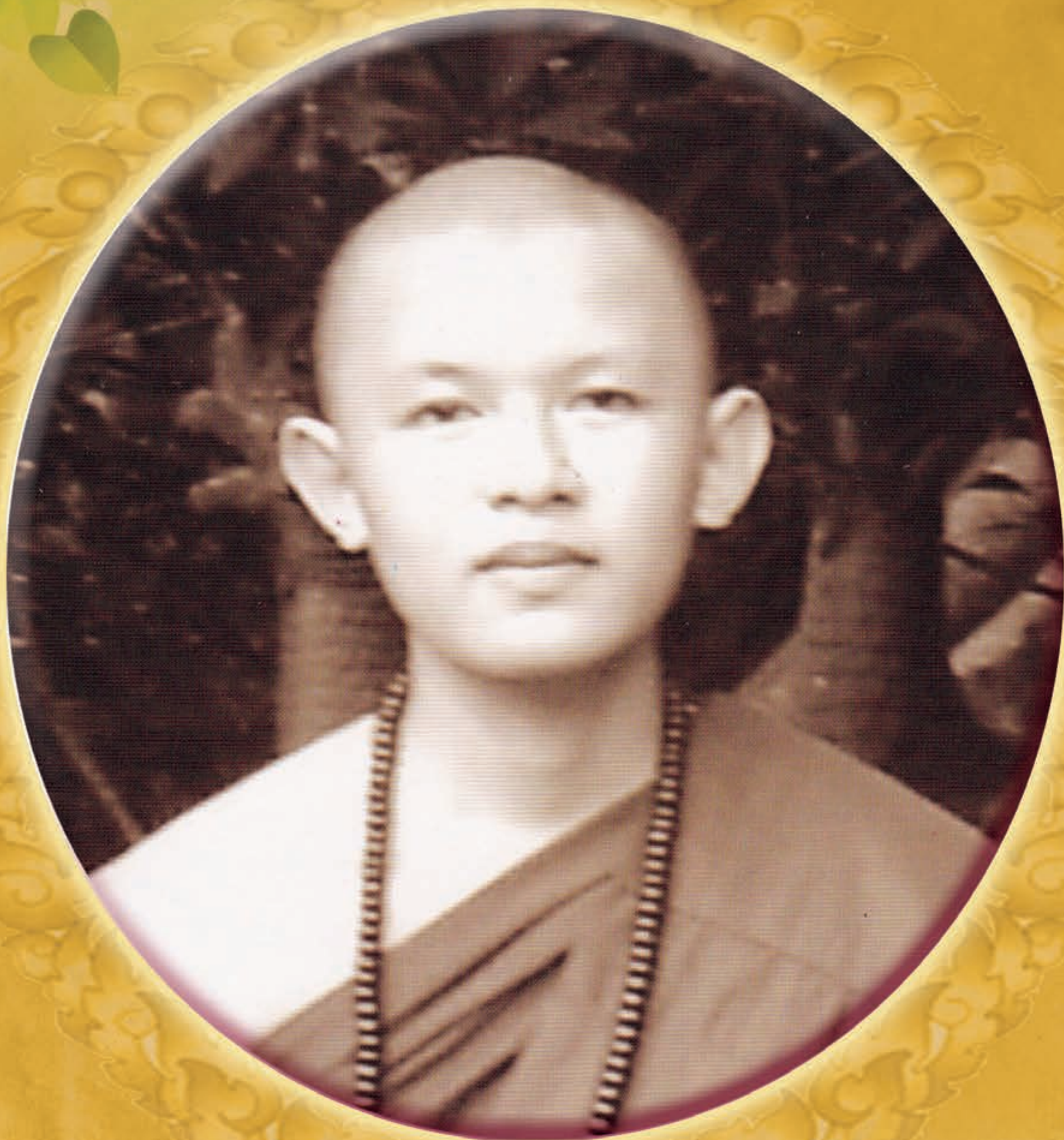

พระญาณวิไชย ภิกขุ

พุทธสถานถ้ำเชตวัน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

สารบัญ

คณะหนังสือพระญาณวิไชย ภิกขุ พุทธสถานถ้ำเชตวัน

- ที่ปรึกษา
  พระครูรังสีธรรมมานันท์ (ครูบานิกร ธรรมรังษี)
  พระญาณวิไชย ภิกขุ
  พระวรจิต-พระบรรหาญ
  คุณประสิทธิ์ โนทะ
  นายทินกร ปันปิ่น
  นายปรีชา ปาหล้า
- ผู้เขียนและเรียบเรียง
  พระญาณวิไชย ภิกขุ
  จ.ส.อ.ธงชัย ใจดอนมูล
  นายเอกราช รัตนถาวรกูร
  นายตะวัน มาฤทธิ์
- บรรณาธิการ
  จ.ส.อ.ธงชัย ใจดอนมูล
  นายทะนงศักดิ์ เป็งนันท์
- ภาพประกอบ
  นายบัณฑิต พรพิทักชัยกุล
  นายดวงชีพ กันทะลือ
  นายพงษ์พลินธิจันทร์
  นายจิรายุทธ รัสสะ
- พิสูจน์อักษร
  นายทนงศักดิ์ เป็งนันท์
  นายธนศักดิ์ อินเกตุ
  นางรัชนี อินเกตุ
  นายหนุ่ย ใจฝั้น
  นายชนินทร์ ปาหล้า
- พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗
  จำนวน..........เล่ม

คำนิยม

พุทธสถานถ้ำเชตวัน ถือเป็นสถานที่สำคัญอันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวนาน้อย จังหวัดน่าน และประชาชนทั่วไป ต้องขอยกย่องในความวิริยะอุตสาหะของพระคุณเจ้าพระญาณวิไชย (ครูบาน้อย) ที่เพียรอุตส่าห์ หากำลังศรัทธา สาธุชนฝักใฝ่กุศลมาเป็นฐานอันแข็งแกร่งเพื่อเสริมแรงในการสร้างเสนาสนะ ณ พุทธสถานถ้ำเชตวันจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทำให้มีสถานที่ในการบำเพ็ญเพียรเพิ่มบุญให้กับศรัทธาสาธุชน

ในการครั้งนี้ขอเป็นกำลังใจให้ท่าน จงเป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและเป็นที่พึ่งของศรัทธาสาธุชนสืบต่อไปให้ยาวนานด้วยเทอญ

พุทธสถาน ถ้ำเชตวัน สำคัญยิ่ง
ถือเป็นสิ่ง พักพิงใจ ให้คลายหมอง
สถานที่ มีความหมาย อับเรืองรอง
เหมือนแสงทอง ของตะวัน อันอำไพ
พระญาณวิไชย ภิกษุสงฆ์ องค์ศีลสูง
มุ่งบำรุง ศาสนา พาเลื่อมใส
ขอสรรเสริญ เกินเอ่ยคำ นำบรรยาย
ขอถวาย สิ่งเจริญ อัญเชิญมา
ให้เจริญ ก้าวหน้า สถาพร
ในบวร พุทธศาสน์ ปราชญ์แกร่งกล้า
สิ่งใดเลิศ ประเสริฐล้ำ นำส่งมา
ให้สังฆา ญาณวิไชย ได้รุ่งเรือง

(พระธรรมนันทโสภณ)
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดน่าน
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุช้างค้ำ วรวิหาร
ผู้จัดการโรงเรียนนันทบุรีวิทยา พระปริยัติธรรม
๑๕ มกราคม ๒๕๕๗

“บุพเพกตปุญญตา” ของพระญาณวิไชยภิกขุ

พระญาณวิไชยภิกขุ (ครูบาน้อย) มีอุปนิสัยใฝ่ใจในการปฏิบัติธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังเล็ก เมื่อเป็นสามเณรน้อยก็ได้ไปอาศัยอยู่ที่วัดภูมินทร์ ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ตอนนั้นชื่อเดิมของท่านคือ สามเณรณัฐวุฒิ เรียนหนังสือเก่งมีศีลาจารวัตรเรียบร้อยและมีวาทศิลป์ในการแสดงธรรม อาตมาภาพได้ฝึกให้แสดงธรรมรู้สึกว่าเทศน์ได้ดี จนมีศรัทธาญาติโยมนิยมชมชอบ อาตมาภาพตั้งความหวังไว้ว่าจะให้เรียนบาลีจนถึงประโยค ๙

พอสอบประโยค ๔ ได้แล้วก็ขอไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ และได้ไปอาศัยอยู่ที่วัดเบญจมบพิตร ซึ่งเป็นวัดที่ส่งเสริมการศึกษาบาลีและเป็นวัดที่อาตมาเคยอยู่ด้วย ก็นึกดีใจว่าสามเณรณัฐวุฒิ คงจะศึกษาบาลีถึงประโยค ๙ แต่อยู่วัดเบญจมบพิตรเพียงปีเดียวก็ได้ออกไปแสวงหาสำนักปฏิบัติธรรม หลายแห่งภายหลังได้ทราบว่ามาสร้างพระเจดีย์อยู่ที่บ้านเกิดคือบ้านสันทะจนสำเร็จดังที่ปรากฏอยู่นั้น

ต่อมาภายหลังไม่กี่ปีมานี้เอง ได้ทราบว่าไปอยู่ที่ถ้ำเชตวัน และได้พัฒนาถ้ำเชตวันให้เป็นพุทธสถานถ้ำเชตะวันดังที่ปรากฏอยู่ในขณะนี้ ท่านเคยเอาภาพถ่ายมาให้ดู เห็นแล้วก็พึ่งนึกอยู่ในใจว่า พระญาณวิไชยภิกขุสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวันถึงขนานนี้ได้อย่างไร แต่พิจารณาโดยละเอียดแล้วก็เห็นว่าเป็นบุญญาบารมีของแต่ละบุคคล เป็นเพราะเหตุว่าท่านได้บำเพ็ญบุญญาบารมาแต่ปางก่อนที่เรียกว่า “บุพเพกตปุญญตา” คือด้วยอำนาจบุญกุศลที่ได้สั่งสมมาแต่อดีตชาติ ด้วยอานิสงส์ผลบุญนั้นจึงทำให้ครูบาน้อยมีความสามารถเป็นพิเศษ จะทำอะไรที่ไหนก็มีคนศรัทธาเลื่อมใสสนับสนุนดังที่ครูบาน้อยได้ทำให้เราเห็นเป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจน นี้คืออำนาจแห่งบุญกุศลที่ได้สร้างสมมาแต่อดีตชาตินั่นเอง

เพราะฉะนั้น ผู้ใดอยากได้บารมีอย่างครูบาน้อยก็จงพยายามสร้างบุญกุศลให้มากๆ เกิดมาชาติหน้าจะได้มีบารมีอย่างครูบาน้อย อาตมาภาพในนามของคณะสงฆ์จังหวัดน่านขออนุโมทนาสาธุการกับการบำเพ็ญบารมีของครูบาน้อยมา ณ ที่นี้ด้วย สุดท้ายนี้ขออำนวนอวยพรให้ครูบาน้อยจงมีพลานามัยอันสมบูรณ์ มีจิตใจอันเข้มแข็งสามารถยึดมั่นอยู่ในคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชนและเป็นกำลังของพระพุทธศาสนาตลอดกาลนานเทอญ

พระราชคุณาภรณ์
เจ้าคณะจังหวัดน่าน
วัดภูมินทร์ อ.เมืองน่าน จ.น่าน
๒๓ มกราคม ๒๕๕๗

คำอนุโมทนา

จากการที่คณะศิษยานุศิษย์ของพระญาณวิไชยภิกขุ หรือครูบาน้อย จะได้ร่วมกันจัดงานสมโภชพุทธสถานถ้ำเชตะวันขึ้น อีกทั้งมีกุศลจิตร่วมกันที่จะจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกเพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการแก่พุทธศาสนิกชน ที่เปี่ยมด้วยศรัทธา ที่มาร่วมทำบุญในงาน นับเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนายิ่ง การจัดพิมพ์หนังสือธรรมะหรือคติธรรมต่างๆ นอกจากจะทำขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกหรือเป็นการบูชาคุณอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ยัง ถือว่าเป็นการช่วยเผยแผ่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาอีกด้วย

พระญาณวิไชยภิกขุ หรือครูบาน้อย ถึงแม้จะเป็นพระหนุ่ม อายุยังน้อย แต่มีปฏิปทาแน่วแน่ มีวัตรปฏิบัติที่น่าเลื่อมใสศรัทธา ปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เป็นพระที่น่ากราบไหว้ของประชาชนทั่วไปอีกรูปหนึ่ง ซึ่งนอกจากท่านจะเป็นที่พึ่งและเป็นผู้นำทางจิตใจแล้ว ยังนำประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธาร่วมพัฒนาร่วมสร้างถาวรวัตถุถวายไว้เป็นพุทธศาสนสถานหลายแห่ง นับเป็นความภาคภูมิใจและน่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

ในโอกาสที่คณะศิษยานุศิษย์ของพระญาณวิไชย จะได้ร่วมกันจัดงานสมโภชพุทธสถาน ถ้ำเชตะวัน และพิมพ์หนังสือเพื่อเป็นที่ระลึกในการจัดงานครั้งนี้ แจกเป็นธรรมบรรณาการแก่ผู้มาร่วมงาน และเพื่อประกาศเกียรติคุณถวายเป็นอาจริยบูชาแก่พระญาณวิไชย หรือครูบาน้อยด้วย ก็ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่าน ขออานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัย และอานิสงส์อันเกิดจากการบำเพ็ญสมณธรรมกุศลจริยาสัมมาปฏิบัติของพระญาณวิไชย จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยพรให้ท่านทั้งหลายประสบแต่สรรพสิ่งมิ่งมงคลตลอดไป

ขออนุโมทนา

(พระศรีธีรพงศ์)

เจ้าอาวาสวัดพญาภู พระอารามหลวง

รองเจ้าคณะจังหวัดน่าน

๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

อนุโมทนาสาธุการ

ครูบาน้อย (ญาณวิไชยภิกขุ หรือ พระมหาณัฐวุฒิ ญาณวิชโย) เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมแห่งพุทธสถานถ้ำเชตะวัน ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน เป็นพระภิกษุหนุ่มผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา เอื้อเฟื้อต่อพระธรรมวินัย นับได้ว่าเป็นพระสุปฏิปันโน รูปหนึ่งในจังหวัดน่าน ที่ปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ท่านเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน และด้วยการที่มีศีลาจารวัตร อันงดงามนี้ จึงทำให้ท่านเป็นที่รู้จักของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ในด้านการศึกษานั้นได้ทราบว่า ท่านได้ศึกษานักธรรมและบาลีไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติธรรมกรรมฐานจากสำนักเรียนหลายสำนัก สำหรับการศึกษาทางพระปริยัติธรรม ท่านได้เรียนรู้จนสอบได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๔ ประโยค การศึกษาทางโลกนั้นก็เรียนจบชั้นประถมปีที่ ๗ นับได้ว่าประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาทางโลก และผ่านการศึกษาด้านปฏิบัติธรรมกรรมฐานมาพอประมาณ จึงจะเป็นกำลังในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ดี และถูกต้องตามครรลองวัตรสัมมาปฏิบัติ ท่านจึงเป็นประดุจมณีประดับวงการสงฆ์ของจังหวัดน่านอันจักเป็นพระภิกษุรูปหนึ่งที่รับเอาธุระที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ร่วมหนุนงล้อแห่งพระธรรมจักๆ เผยแพร่พระสัจธรรมให้ยั่งยืนนานต่อไป

ในฐานะที่ข้าพเจ้ารู้จักมักคุ้นกับครูบาน้อย ด้วยเป็นพระเถระผู้เฒ่า ท่านจึงไปมาหาสู่เสมอ มาบัดนี้ครูบาน้อยได้สร้างสิ่งก่อสร้างอันเป็นศาสนวัตถุ ปูชนียวัตถุ ตลอดจนเสนาสนะหลายรายการเป็นผลสำเร็จลง และจะได้ทำการฉลองสมโภช และถวายไว้เป็นพุทธบูชา สังฆบูชา อันจักได้เป็นการสืบต่ออายุพระบวรพุทธศาสนาเป็นจิรังกาล ทั้งในศาสนวัตถุและศาสนธรรมไปในวาระเดียวกัน

จึงขออนุโมทนาในกุศลที่ท่านบำเพ็ญมานี้ และตั้งใจจะบำเพ็ญต่อไป จนเป็นพลังปัจจัย นิสัยเสริมส่งให้ท่านจงเจริญงอกงามไพบูลย์ เจริญในสมณธรรมยิ่งๆ ขึ้นไป

ด้วยความรักและคิดถึง

พระครูวิจิตรนวการโกศล

"ครูบาสมจิต จิตฺตคุตฺโต"

เจ้าอาวาสวัดสะแล่ง

คำนิยม

ขออนุโมทนาในกุศลบารมีของครูบาน้อย ญาณวิไชย ที่มีวิริยะอุตสาหะในการสร้างพุทธสถานตลอดจนเสนาสนะ ณ ถ้ำเชตวันแห่งนี้จนสำเร็จลุล่วงและสวยงามตระการตาให้ปรากฏแก่พุทธศาสนิกชนให้เป็นที่ปฏิบัติธรรม เป็นแดนพุทธแดนธรรม และเป็นประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้ที่เกิดมาทีหลังได้รำลึกเล่าขานตำนานสืบไป นอกเหนือจากนี้ยังให้ความปลื้มปิติและภาคภูมิใจแก่ศรัทธาสาธุชนทั้งในจังหวัดน่านและจังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูบาน้อย ญาณวิไชย ท่านได้มาบำเพ็ญสร้างบารมีธรรมสถานแห่งนี้ ท่านครูบาน้อย ญาณวิไชย รูปนี้ท่านเป็นที่เคารพยอมรับนับถือจากศรัทธาประชาชน เพราะท่านปฏิบัติตามพุทธโอวาทของสมเด็จพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจึงเป็นบุคคลแบบอย่าง เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของเหล่าพุทธศาสนิกชนและมหาชนทั่วไป

ในการที่ครูบาน้อย ญาณวิไชย ท่านได้สร้างพุทธสถานและเสนาสนะสงฆ์ได้สำเร็จลง ได้ปรารภให้มีการเฉลิมฉลองทานบารมีถวายให้เป็นพุทธบูชาและศาสนสมบัติสืบต่อไป ทั้งนี้ท่านยังให้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะแจกเป็นธรรมบรรณาการแก่ศรัทธาประชาชน เพื่อได้น้อมนำไปปฏิบัติเป็นมงคลชีวิต

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาขอบคุณในกุศลจิต ของคณะศรัทธาพุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีส่วนร่วมสร้างบารมีกับครูบาน้อย ญาณวิไชย และมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์ในการพิมพ์หนังสือธรรมะในงานสมโภชพุทธสถานในครั้งนี้ เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เจริญรอยตามพระยุคลบาทขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ให้เมล็ดพันธุ์แห่งคุณภาพได้เผยแพร่ไพศาล

เพราะธรรมเท่านั้นที่จะยังโลกให้สงบร่มเย็น ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ปฏิบัติธรรม ธรรมที่ประพฤติดีแล้วย่อมนำความสุขความร่มเย็นมาให้ ธรรมคือศาสตร์อันสูงสุดที่คู่ควรกับมนุษย์ชาติ

ขอเจริญในธรรม

(พระครูบามนตรี ธมฺมเมธี)
วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรีสามัคคีธรรม
หมู่ ๕ ตำบลเด่นชัย อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

อนุโมทนาสาธุการ

อนุโมทนา ครูบาท่านพระ ที่รับภาระ พระศาสนา ครูบาน้อยนี้ เป๋นพระมหา มีนามฉายา "ญาณวิชโย" ด้วย พุทธสถาน ลำธารฮ่อมห้วย ถ้ำเชตวัน, สันทะ อยู่บำเพ็ญธรรม ป๋ำเป็งวิริยะ ละทิ้งสิ่งเศร้าเมามน ทำดีเพียบพร้อม อ่อนน้อมถ่อมต๋น ปวงพุทธชน เวียนวนกราบไหว้ ด้านก๋ารศึกษา นั้นนาสอบได้ นักธรรมบาลี พร้อมพรัก

อบรมใจ๋ก๋าย จากหลายสำนัก มีความรู้กว้างชำนาญ ศึกษาธรรมะ พระก๋รรมฐาน ร่ำเรียนมานาน จากอาจ๋ารย์เจ้าเคร่งครัดในศีล ดวงจินต์บ่เส้า ถูกต้องคลองธรรมแน่ เปรียญดวงมณี อันมีค่านักของเขตน่านแก้ว เมืองไจย ครองเพศสมณะ คารวะเลื่อมใส แผ่ศีลธรรมไป เรืองไรใหญ่กว้าง บัดเดี่ยวนี้นา ครูบาก่อสร้าง สิ่งเป๋นเสนาสนะ

และปูชะนี ที่สักการะ เยียะหื้อเมี้ยนเสี้ยงเสร็จไป สมโภชพร่ำพร้อม น้อมนำถวาย ปู๋จาพระไตรรัตนะแก้ว หื้อรุ่งเรืองไร สุกใสผ่องแผ้ว ของศาสะนาพุทธะ ก๋ำหนดก๋าร จัดงานทานะ เดือนเจ็ดเหนือเข้ามาเติง ที่ ๖ เดือนเมษฯ ห้าเจ็ดมาเถิง ก็สมควรเปิง ศรัทธาหนุ่มเฒ่า ไปร่วมทำบุญ ยอกุณธาตุเจ้ายกยอดฉัตรตั้งครั้งนี้

ขอเจิญจวนไป จักไขบอกจี้ พร้อมกั๋นที่หนี้เชตวัน แหล่งแห่งธรรมะ พุทธสถาน ท่านได้จัดงานกิ๋นตามใหญ่กว้าง ผลบุญสมปาน ตานสิ่งก่อสร้าง ของท่านครูบาณัฐวุฒิ หื้อรุ่งเรืองไร ในศาสนาพุทธงดงามเลี่ยนเกลี้ยงไพบูลย์ กุศลกรรมนั้น พลันมาอุดหนุน อานิสงสาบุญ ก๊ำกูนก่อเกื้อ ประสงค์สิ่งใดสมใจ๋ใฝ่เอื้อ เจริญในธรรมเป๋นนิตย์

ขอสาธุชน ผู้คนทั่วทิศ สถิตเตี่ยงหมั้นทีฆา สิ่งที่มุ่งมาด สมปรารถนา สุขะ พลา วรรณาเลี่ยนเกลี้ยง ทุกข์, โศก, โรค, ภัย เหือดหายห่างเสี้ยง ประสบลาภาโชคนัก ไปทุกแห่งหน ผู้คนหุมฮักประจักษ์จุ้ผู้ญิงจาย จบบรรยาย ไว้เพียงเท่าอี้ เท่านี้พอสมควร ก่อนแหล่นายเหยฯ

ด้วยความรักและคิดถึง

(ลายมือชื่อ)

(พระครูสีลสังวราภิรัต)

เจ้าคณะตำบลห้วยอ้อ เขต ๒

มุทิตาพจน์

โย หเว ทหโร ภิกฺขุ ยุญฺชติ พุทฺธสาสเน.
โสมํ โลกํ ปภาเสติ อพฺภา มุตฺโตว จนฺทิมา ฯ

ภิกษุใดแล ยังหนุ่ม พากเพียรอยู่ในพระพุทธศาสนา
ภิกษุนั้นย่อมยังโลกนี้ให้สว่าง ดุจพระจันทร์ที่พ้นแล้วจากหมอก (เมฆ) สว่างอยู่ ฉะนั้น ฯ
ขุ.ธ. (อฏฺฐโม ภาโค)

ขอชื่นชมในบุญญาบารมีของพระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย) ที่ได้พากเพียรพยายามวิริยะอุตสาหะในสัมมาปฏิบัติอันเป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่สาธุชนทั้งหลาย

ขอให้ท่านจงเป็นประทีปแห่งพระพุทธศาสนา และเป็นนาถะแก่พุทธศาสนิกชนตลอดไป

ด้วยความศรัทธาและเลื่อมใสยิ่ง

พระครูปริยัตินันทสุธี

(พระครูปริยัตินันทสุธี)
รองเจ้าคณะอำเภอเมืองน่าน
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพญาภู พระอารามหลวง
๑๓ มกราคม ๒๕๕๗

อนุโมทนาสาธุการ

ขออนุโมทนาสาธุการ ในบุญญาบารมี ของท่านพระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย) ของพวกเรา ที่ท่านได้ทำให้สถานที่เป็นที่ตั้งแห่งศีลธรรม เป็นพุทธสถาน ลานบุญ ลานธรรม มาตั้งแต่อดีตที่มีครูบามหาป่ารูปหนึ่งมีนามว่า ครูบาเจ้าญาณรังสี พระอริยสงฆ์ ผู้เปี่ยมด้วยศีลลาจารวัตร อันงดงาม เคยทำให้สถานที่แห่งนี้พุทธสถานถ้ำเชตวัน มีความเจริญรุ่งเรืองในพุทธศาสนา มาแต่ครั้งกาลก่อน จากนั้นผ่านระยะเวลามาเกือบร้อยปีที่พุทธสถานถ้ำเชตวันแห่งนี้ ที่ถูกร้างไป นานทีปีหนจะมีพระสงฆ์มาจำพรรษาและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พุทธสถานถ้ำเชตวันจึงไม่ค่อยมีคนรู้จัก ปิดเงียบมาช้านานจากคนภายนอก ด้วยเดชะบุญของชาวบ้านเชตวัน ชาวตำบลสันทะ และชาวอำเภอนาน้อย ที่มีพระญาณวิไชยภิกขุ (ครูบาน้อย) ของพวกเรา พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามแนวพระอรัญวารี (พระป่า) สายวิปัสสนากรรมฐานล้านนา ผู้มีบุญมาแต่กาลก่อน เป็นหน่อเนื้อเชื้อไข ชาวตำบลสันทะ ไม่ละซึ่งจารีตครูบาอาจารย์สังฆะเถรเจ้า สืบธรรมสายบุญ ปฏิปทาความศรัทธามีต่อครูบาเจ้าญาณรังสี อรัญวาสีมหาเถรอดีตเจ้าอารามธิปติพุทธสถานถ้ำเชตะวัน ถึงกาละบุญบารมีของท่านพระญาณวิไชยภิกขุได้สมบูรณ์แล้ว ท่านจึงได้พัฒนาสร้าง ศาสนสถาน ศาสนธรรม ศาสนวัตถุ และศาสนทายาท อันทรงคุณค่าทางศิลปะ วิจิตรงดงาม อันสรรสร้าง ตกแต่งเติมเต็มขึ้นด้วยจิตวิญญาณแห่งความศรัทธาสติปัญญาอันบริสุทธิ์ของท่านพร้อมลูกศิษย์ลูกหา ทั้งพระและฆราวาส พลังแห่งศรัทธาด้วยศีลธรรมของท่าน จึงมีญาติโยมทั่วสารทิศหลั่งไหลกันมาร่วมเป็นกำลังสร้างบุญสร้างบารมีร่วมกับท่าน ภายในระยะเวลาไม่ถึงสองปี สถานแห่งที่นี้พุทธสถานเชตะวัน จึงกลับมาเรืองรองอีกครั้งและเจริญไปด้วยศาสนสถานอันงดงามด้วยบารมีแท้ๆ ให้ดีกว่าในอดีต เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาที่พบเห็นเป็นปิติสุขยิ่งนัก

ข้าพเจ้า พระครูรังสีธรรมานันท์ (นิกร ธมฺมรํสี) มีบุญยิ่งแล้วที่ได้เกิดมาร่วมบุญกับท่านพระญาณวิไชยภิกขุ (ครูบาน้อย) รู้จักท่านตั้งแต่เป็นสามเณร เป็นบุญยิ่งแล้วที่ท่านนิมนต์ให้เป็นพระอนุสาวนาจารย์ (พระคู่สวด) ในงานอุปสมบทของท่าน ทุกครั้งที่ครูบาน้อยท่านมีงานบุญโดยเฉพาะงานเข้าถ้ำจำพรรษา และงานออกถ้ำฯ ของครูบาน้อย ข้าพเจ้าจะพาศรัทธาชาวบ้านก๋ง ตำบลยม อำเภอท่าวังผา มาร่วมบุญกับท่านทุกปี ตลอดถึงครูบาน้อยได้สร้างบารมีไว้หลายที่หลายแห่งก็จะร่วมอนุโมทนาบุญกับท่าน เช่น งานบูรณะอุโบสถหลังเก่าวัดเชตวัน งานบุญสร้างเมรุที่เมืองลี อำเภอนาหมื่น เป็นต้น

ในโอกาสอันเป็นมหาบุญ งานสมโภชพุทธสถานถ้ำเชตวันในครั้งนี้ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในกุศลจิต กับทุกท่านที่จะได้ร่วมกันสาธุการ น้อมจิตอุทิศถวายไว้ในบวรพระพุทธศาสนาให้วิรุฬหิ แตกดอกออกงามสะเทืองเรื่องเรื่อ โชตะกะค้ำชูศาสนาพระโคตรมะสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปตราบห้าพันพระวัสสา เป็นอาจาริยบูชา ส่งบุญไปถึงแด่ครูบาเจ้าญาณรังสีอรัญวาสีมหาเถรเจ้า เป็นที่กราบไหว้สาแก่คนและเทวดาทั้งหลายสืบต่อไป ตลอดยิ่งกาลนาน

พระครูรังสีธรรมานันท์
เจ้าอาวาสวัดศรีมงคล (ก๋ง)
ตำบลยม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

คำนิยม

การส่งเสริมศีลธรรม นำสู่ชีวิต เพื่อส่งเสริมจิตใจ ของตนเองให้สูงขึ้น เป็นผู้ที่มีอคติของตนเอง เป็นที่ตั้งมั่นอยู่ตลอดเวลา การสังคมในยุคโบราณและยุคสมัยปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปมาก มีการแข่งขันกันเป็นอย่างมาก ทำให้สังคมวุ่นวายสับสนเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากทุกคนมีจิตใจที่ตั้งมั่นในความพอเพียงความพอดีแล้วเราทุกคนก็สบายใจ จิตใจก็เบิกบาน เป็นความสุขเกิดขึ้นกับเราทุกคนได้ อาตมภาพได้พบกับสุภาษิตบทหนึ่งที่ติดใจอยู่ตลอดเวลา จึงขอนำบทกลอนนี้มาอ้างในที่นี้ว่า

ทุกคนเกิดมา มีลาภ มียศ สุขทุกข์ปรากฏ สรรเสริญ นินทา
เสื่อมลาภ เสื่อมยศ เป็นกฎธรรมดา อย่ามั่วโศกา
ให้คิดว่า อนิจจังฯ

ถ้าคนเรายึดติดในยศ และลาภ ก็คงจะไม่มีความพอดี หรือความพอเพียงนั้นเอง ถ้าจะทำให้ชีวิตของเรานี้ มีความสุข ความเจริญ ต้องหมั่นอบรมจิตใจของตนเองอยู่เสมอ อยู่ในศีลธรรมตั้งมั่นอยู่ในสัจธรรม เราทุกคนที่เกิดขึ้นบนโลกนี้เป็นที่น่าชื่นใจที่เกิดเป็นมนุษย์ ได้บำเพ็ญบุญกุศลทุกท่าน แต่เราต้องปรารถนาให้คนเราที่เกิดมานี้ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำตนให้เป็นประโยชน์เป็นที่พึ่งของคนที่ต้องการที่พึ่งได้ สร้างเจตนารมณ์ให้มั่นคงตลอดไป หวังดีต่อคนในสังคมเดียวกันให้ก่อเกิดสันติสุขตลอดกาล ด้วยความตั้งมั่นในศีลธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมออยู่ตลอดกาล ความสุขในจิตใจ จะเกิดขึ้นกับทุกคน

ขออนุโมทนาบุญกับท่านมหาณัฐวุฒิ
ขอความสุข ความเจริญยิ่ง กับสาธุชนพุทธบริษัททั้งสี่ ที่เจริญในธรรม

ขอเจริญในธรรม

(พระครูวิทิตนันทสาร)
เจ้าคณะอำเภอนาน้อยเจ้าอาวาสวัดใหม่ไชยสถาน

คำนิยม

พุทธสถานถ้ำเชตวัน เป็นผลงานบารมีของ ครูบาน้อย พระญาณวิชโย ภิกขุ อีกสถานที่หนึ่งที่คณะศรัทธาศิษย์ยานุศิษย์ ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้นไว้เป็นพุทธสถานสืบทอดพระพุทธศาสนาด้วยศรัทธาบารมีของครูบาน้อย ทำให้สำเร็จลุล่วงอย่างรวดเร็ว

กระผม เป็นลูกศิษย์ผู้หนึ่งที่เคารพและศรัทธาครูบาน้อย ด้วยจิตที่เปี่ยมสุข ครูบาน้อย พระญาณวิไชย ภิกขุ เป็น “ต้นบุญ” ที่มาโปรดศรัทธาญาติโยมทุกๆ ที่ ทุกแห่ง ในโอกาสจัดงานสมโภชพุทธสถานถ้ำเชตวัน วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๗ จึงเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังศรัทธาของพุทธศาสนิกชนอย่างแท้จริง

นายแพทย์ ชลน่าน ศรีแก้ว
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กตัญญูตาของพระญาณวิไชยภิกขุ

(ท่านครูบาน้อย)

ผมและคณะศรัทธาจังหวัดพิษณุโลกได้รับกุศลผลบุญยิ่งที่มีโอกาสติดตามท่านครูบามนตรี ธมฺมเมธี วัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ไปสักการะพระพุทธรูป พระบรมธาตุพระมหาเจดีย์ ตลอดจนสถานที่สำคัญทั้งทางพระพุทธศาสนาและสถานที่สำคัญในประเทศพม่า เมื่อ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ในคณะมีพระภิกษุสงฆ์เยาว์วัยรูปหนึ่ง คือ ท่านพระมหาณัฐวุฒิ ญาณวิชโย หรือท่านพระญาณวิไชยภิกขุ และที่เรียกติดปากคือ ท่านครูบาน้อย วัดพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในมาตุภูมิชนบทเล็กๆ ของท่าน ได้เห็นวัตรปฏิบัติที่เรียบง่ายแต่เคร่งครัดและสนทนากับท่านก็ศรัทธายิ่งนัก โดยเฉพาะความมุ่งมั่นศรัทธาที่จะถวายตัวเป็นพระพุทธบุตรและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง

ผมและคณะจังหวัดพิษณุโลกรู้สึกและสัมผัสได้ถึงความตั้งใจที่เด็ดเดี่ยว มุ่งมั่นจะปฏิบัติและบำรุงศาสนาของท่าน และได้ไปร่วมงานศาสนกิจกับท่านครูบาน้อยตลอดมา ตั้งแต่งานเข้า-ออก พรรษา งานบุญ และทอดกฐิน เมื่อ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ได้เห็นสาธุชนพี่น้องจำนวนมากและเพิ่มขึ้นตลอดสองปี ที่มาจากกรุงเทพมหานครกับจังหวัดต่างๆ ไม่นับรวมจังหวัดน่าน ที่ศรัทธาเลื่อมใสมาร่วมงาน ที่แปลกใจหมดข้อสงสัยว่าท่านได้พัฒนาก่อสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน (สถานที่ตั้งถ้ำเชตวันซึ่งท่าน ครูบาน้อยเข้าจำพรรษา) ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ภายในห้วงระยะเวลาแค่ปีเศษอีกแห่งหนึ่งได้ นอกเหนือจาก วัดพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรีและลงความเห็นกันว่า วัตรปฏิบัติและความมุ่งมั่นอุทิศตัวท่านเองที่จะบำรุงพระพุทธศาสนา ทั้งหมดที่ปรารภมาเป็นแค่ส่วนหนึ่งที่ได้พบเห็น

สมเด็จพระสังฆราชา (สา ปุสฺสเทโว) วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม ทรงนิพนธ์เป็นธรรมภาษิตในคุณธรรมหมวดที่ว่า นิมิตฺตํ สาธุรูปนํ กตญฺญูกตเวทิตา ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี
จากธรรมะที่ผมนำมาปรารภถึงนี้ แสดงไว้ชัดเจนว่า คนที่หาได้ยากในโลกนี้นั้น อีกทั้งเป็นคนดีแท้ที่สำคัญสุดกว่าสรรพสิ่ง ย่อมได้แก่คนที่รู้จักบุญคุณบุพการีชนได้กระทำไว้ก่อนแล้วแก่ตนอย่างไร

บุคคลที่รู้จักบุญคุณและพร้อมที่จะตอบแทนบุญคุณนี่เอง คือเป็นคนดี หรือมาตรฐานวัดคนดีที่พึงปรารถนาของชาวโลกและสังคมมนุษย์ ท่านพุทธทาสภิกขุ พระอริยสงฆ์ท่านสอนไว้ว่า "โลกรอดมาได้เพราะกตัญญู" ซึ่งหมายความว่า มนุษย์ในโลกที่รู้จักบุญคุณ คือความกตัญญูและพร้อมจะตอบแทนบุญคุณ คือ กตเวที เพียงเท่านี้โลกทั้งโลกก็อยู่ได้อย่างเป็นสุขยิ่งแล้ว

ท่านครูบาน้อย แห่งวัดพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรีเป็นพระภิกษุ เป็นพระแท้ที่เพียบพร้อมกับธรรมะที่ผมได้น้อมนำมาปรารภในหนังสืองานมงคลสมโภชพุทธสถานถ้ำเชตวัน วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นพุทธสถานที่ชาวพุทธใช้ปฏิบัติตามหลักธรรมและสืบสานพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพยิ่ง

(นายยงยศ เมฆอรุณ)

กรรมการบริหารมูลนิธิสมเด็จพระนเรศวรมหาราชฯ

ความเคร่งครัด วัตรปฏิทาของครูบาน้อย

ศาสนา ทุกศาสนา มุ่งหวังสั่งสอนให้มนุษย์ทำความดี อยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยความสงบสุข สันติ ปรองดอง สามัคคี ไม่เบียดเบียน เอื้อเฟื้อ เมตตา กรุณา แต่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คนไทย โชคดีหลายประการ

ประการแรก มีบรรพกษัตริย์ที่กล้าหาญ เสียสละ อาทิเช่น พ่อขุนศรีอินทราทิตย์หรือพ่อขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง (ปัจจุบันคืออำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก) สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ยอดวีรกษัตริย์ผู้กู้เอกราชของคนไทยจากเงื้อมมือของพม่า สร้างบ้านแปงเมืองอย่างเป็นปึกแผ่น ทำให้ชาติไทยตั้งมั่นมาจนทุกวันนี้ นอกจากนี้ ยังมีบรรพกษัตริย์อีกมากมาย ผู้เสียสละสืบสันติวงศ์ จนมาถึงองค์พ่อหลวงของเราในปัจจุบัน พระองค์เป็นกษัตริย์ผู้เปี่ยมไปด้วยความรัก เมตตา เสียสละ ทรงอยู่ในทศพิธราชธรรม ตั้งมั่นในพระพุทธศาสนาเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก

ประการที่สอง ชาติไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ คนไทยโชคดีที่มีพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือเหนี่ยวกล่อมเกลาจิตใจ มีธรรมะของพุทธองค์ที่ลึกซึ้งเป็นอกาลิโก เป็นธรรมนำทางให้แก่บุคคล ชุมชน สังคมไทย ให้เป็นสังคมสงบสุขร่มเย็นในบวรพุทธศาสนา ทั้งนี้โดยมีพระสงฆ์ที่เคร่งครัด วัตรปฏิบัติดี เป็นผู้นำพระธรรมคำสั่งสอนขององค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำหน้าที่แทนพุทธองค์ในการโปรดเวไนยสัตว์ โดยมีพระธรรมไตรปิฎกแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์เป็นเครื่องชี้นำ

ท่านพระครูบาน้อย ณัฐวุฒิ ญาณวิชโย แห่งวัดพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เป็นศิษย์เอกอีกรูปหนึ่งของท่านพระครูวิทิตพิพัฒนาภรณ์ (ท่านพระครูบามนตรี ธมฺมเมธี) แห่งวัดพระธาตุสุโทนมงคลคีรี อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ท่านครูพระครูบาน้อย เป็นพระสงฆ์ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจเป็นเอก ในความเคร่งครัด วัตรปฏิปทาที่ดีงาม กตัญญูกตเวที เป็นอย่างยิ่ง เป็นพระที่มีจิตใจสูงส่ง ความเพียรสูง ใฝ่ในทางปฏิบัติธรรม แม้สงบสมาธิในถ้ำติดต่อกันในช่วงวันเข้าพรรษาก็สามารถมุ่งมั่นปฏิบัติได้ตลอดไตรมาส เป็นที่เลื่อมใสต่อชาวบ้านที่ได้สัมผัสเป็นอย่างยิ่งนัก โดยเฉพาะช่วยที่ออกจากพุทธสถานถ้ำเชตะวัน อรัญวาส ก็ยังมีลูกศิษย์ผู้เลื่อมใสเดินทางไปรับ ร่วมสร้างบุญเฉลิมฉลองมากมายเป็นอัศจรรย์ยินดียิ่ง ด้วยปฏิปทาที่ดีงาม มุ่งมั่นวัตรปฏิปทาที่ดี

คงเป็นบุญของพุทธศาสนิกชนที่มีพระสงฆ์สาวกของพุทธองค์อีกรูปหนึ่ง จักเป็นผู้ค้ำจุน สืบสานพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง มั่นคงสืบไป

ด้วยใจคารวะ

(นายธงชัย ทุ่งโพธิ์แดง)
นายอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
๑๙ มกราคม ๒๕๕๗

คำนิยม

พุทธสถานถ้ำเชตวัน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับพุทธศาสนิกชนทั่วไป ได้ประกอบพิธีพุทธาภิเษกขึ้นในวันเดือนแปดเป็ง (วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ) และถือเป็นวันทำบุญถ้ำประจำทุกปีที่สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีพระญาณวิไชยภิกษุ (ครูบาน้อย) ได้บูรณปฏิสังขรณ์และมีการก่อสร้างถาวรวัตถุขึ้นใหม่ เชิญชวนศรัทธาญาติโยมร่วมก่อสร้าง เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น อุโบสถทรงล้านนา ศาลาการเปรียญ, ศาลาบาตร, หอกลอง, หอฉัน, กำแพงพุทธสถาน, องค์พระเจดีย์สัมพุทเธ, องค์พระธาตุศิลามงคล องค์พระพุทธไสยาสน์ ตลอดจนปรับแต่งภูมิทัศน์ ระบบไฟฟ้า ประปา และถนน เข้า-ออก นอกเหนือจากนั้นท่านยังได้ก่อสร้างศาสนสถานอื่นๆ อีก เช่น สร้างพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี, สร้างพระประธานพระธาตุศรีสังฆราชคีรี, จัดซื้อที่ดินเพิ่มเป็นเขตธรณีสงฆ์, สร้างถังเก็บน้ำ, ระบบไฟฟ้า และประปา ฯลฯ จึงกล่าวได้ว่าพระญาณ วิไชยภิกษุ (ครูบาน้อย) ได้อุทิศกำลังกาย กำลังความคิด ทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา อันยังประโยชน์แก่สังคม และสาธารณสมบัติ สืบไป

กระผมขออนุโมทนาบุญ และชื่นชมยินดีกับคณะศรัทธาศิษยานุศิษย์พระญาณวิไชยภิกษุ (ครูบาน้อย) ที่ได้จัดงานสมโภชพุทธสถานเชตวันขึ้นในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๗ สุดท้ายนี้ขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงได้โปรดคุ้มครองพระญาณวิไชยภิกษุ (ครูบาน้อย) และศิษยานุศิษย์ของท่านให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง และร่วมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคม ประเทศชาติ จรรโลงพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองในธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดไป

(นายนรินทร์ เหล่าอารยะ)
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน

"ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจารี"

ของครูบาน้อย แห่งพุทธสถานถ้ำเชตวัน

หลักธรรม หรือคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ถึงแม้ว่าจะมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๒๕๕๗ กว่าปี แต่ทุกหลักธรรม หรือคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังคงทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือดำเนินชีวิตและแนวทางในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะหลักธรรมดังกล่าวเป็นความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ที่เรียกว่า "สัจธรรม" ปฏิบัติได้เห็นผลได้อย่างแท้จริงอยู่ที่เราจะนำหลักธรรมข้อใดมาใช้ให้เหมาะสม

การนำหลักธรรมที่ประเสริฐมาปฏิบัติ ย่อมจักนำความเจริญ ตลอดจนความสุขกายสบายใจ ให้บังเกิดแก่ผู้ประพฤติทั้งสิ้น สมดังพุทธสุภาษิตที่ว่า "ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจารี" ธรรมะย่อมคุ้มครองรักษาผู้ประพฤติธรรมไว้

พระมหาณัฐวุฒิ ญาณวิชโย (ครูบาน้อย) แห่งพุทธสถานถ้ำเชตะวัน เป็นพระสงฆ์ที่มีความมุ่งมั่นเคร่งครัด วัตรปฏิปทาที่ดีงาม มีจิตใจสูงส่ง ใฝ่ในทางปฏิบัติธรรม เป็นพระผู้นำหลักธรรมเอง องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เผยแพร่พุทธศาสนาให้ศิษยานุศิษย์ เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของสาธุชน ตลอดจนนำพาคณะศรัทธาศิษยานุศิษย์ก่อสร้างเสนาสนะพุทธสถานถ้ำเชตวัน จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาอันรวดเร็ว จึงน้อมนำคำปรารภในโอกาสที่คณะกรรมการพุทธสถานถ้ำเชตวันและคณะศรัทธาศิษยานุศิษย์ของครูบาน้อย จัดงานสมโภชเสนาสนะพุทธสถานถ้ำเชตวัน ในวันที่ ๕-๗ เมษายน ๒๕๕๗ มุ่งหวังให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและเผยแพร่พุทธศาสนาสืบต่อไป

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(นายสมอาจ ภมรพล)

นายอำเภอนาน้อย

๒๐ มกราคม ๒๕๕๗

ที่ว่าการอำเภอนาหมื่น
อำเภอนาหมื่น
จังหวัดน่าน ๕๕๑๘๐

การจัดงานสมโภช พุทธสถานถ้ำเชตวัน ๖ เมษายน ๒๕๕๗ ของคณะกรรมการศิษยานุศิษย์ของครูบาน้อย นับเป็นการสืบสานพระพุทธศาสนาที่ทรงประสิทธิผลสูงสุด ด้วยแก่นธรรมของพระพุทธศาสนา ๓ ด้าน คือปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธเฉพาะแก่นธรรมของการปฏิบัติ ที่มุ่งบรรลุ “ศีล สมาธิ ปัญญา” พุทธสถานถ้ำเชตวันเป็นสถานที่ปฏิบัติ “วิปัสสนากรรมฐาน” เพื่อบรรลุศีลสมาธิปัญญาได้นานที่สุดตามหลักวิทยาศาสตร์ ที่พุทธบริษัทสามารถใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม

นายศรีสุรินทร์ จำปา
นายอำเภอนาหมื่น
๑๔ มกราคม ๒๕๕๗

บันทึกของพระญาณวิไชย ภิกขุ

บันทึกเมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๗

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อแจกเป็นธรรมมะบรรณาการ เนื่องในโอกาสงานสมโภชพุทธสถานถ้ำเชตวัน ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน หนังสือนี้มีเนื้อหาหลายๆตอน ส่วนหนึ่งเป็นประวัติของข้าพเจ้าที่คณะศิษยานุศิษย์ขอร้องให้เขียนบันทึกให้บ้าง เพราะในการตีพิมพ์ในที่ผ่านๆ มา ไม่ละเอียดนัก เพราะผู้เขียนมิใช่เจ้าของประวัติ เจ้าของประวิติไม่ใช่ผู้เขียนพิมพ์ขึ้นในโอกาสงานบุญของวัดต่างๆ ที่ข้าพเจ้าไปสร้าง ในครั้งนี้เมื่อมีคนมาขอร้องให้เขียนในหนังสือเพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการในงานครั้งนี้ จึงลองใช้เวลาที่ว่างในระหว่างจำพรรษาที่ถ้ำเมื่อพรรษาที่แล้วลองเริ่มเขียนบันทึกดู เมื่อลองหลับตานึกภาพในอดีตของตนเองที่เกิดขึ้นให้มโนภาพเกิดขึ้นในใจ บางครั้งก็ทำให้เลิกล้มความตั้งใจที่จะเขียนบันทึกต่อไปเพราะว่าการเขียนประวัติก็คือการโฆษณาตัวเองดีๆนี่เอง แต่พอมาคิดในแง่บวกอีกที ก็คงดีไม่น้อย ถ้าหากว่าเสี้ยวชีวิตของข้าพเจ้า เป็นชีวิตหนึ่งที่อยู่ในโลก ได้ถูกถ่ายทอดออกมาจากปลายปากกาของเจ้าของประวัติเอง โดยไม่ต้องรอตายแล้วให้คนอื่นมาเขียนให้ โดยที่เจ้าตัวหมดลมหายใจไปแล้วไม่รู้เรื่องอะไรเลย ถ้าหากเราไม่เขียน เมื่อตายแล้วเขาก็ต้องเขียนอยู่ดี บางครั้งก็อาจแต่งแต้มประวัติให้เกินความเป็นจริงผิดเพี้ยนออกไปก็มีมาก แต่ถ้าการเขียนประวัติครั้งนี้ของข้าพเจ้าได้นำเอาประสบการณ์ชีวิตจริงของมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งมาใช้สอนชีวิตอีกหลายๆชีวิตของผู้สนใจที่จะศึกษาก็คงเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อย แต่ที่ยิ่งสำคัญไปกว่าประวัติของข้าพเจ้าอีกมากมายหลายเท่าก็คือ ข้าพเจ้าได้รวบรวมธรรมะ บทกลอนต่างๆ ที่ท่องจำมาตั้งแต่เป็นเด็กบ้าง เป็นสามเณรบ้าง ที่เรียนมาบ้าง ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติธรรมบ้าง ตามที่ครูบาอาจารย์ได้สั่งสอนมาบ้างก็นำมาบันทึกตามที่สมองของข้าพเจ้าจะจดจำได้ และนำมาเขียนเป็นสมุดบันทึก พิมพ์แจกไปหนึ่งครั้งแล้ว และพิมพ์รายละเอียดเนื้อหาเพิ่มเติมในหนังสือเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำหรับถ้ำเชตวันเมื่อข้าพเจ้าลองหลับตานึกภาพบรรยากาศย้อนหลังเมื่อ ประมาณ ๗-๘ ปีที่ผ่านมา ข้าพเจ้าเป็นสามเณรอายุได้ ๑๗ ปี ได้มาปฏิบัติธรรมอยู่ ณ ถ้ำแห่งนี้ซึ่งในขณะนั้นถ้ำแห่งนี่ถูกปล่อยให้รกร้างขาดการดูแลเอาใจใส่ ข้าพเจ้าได้ใช้ถ้ำแห่งนี้ปฏิบัติธรรมตั้งแต่เป็นสามเณรน้อย ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสเดินธุดงค์มาแล้วหลายที่แต่มีความรู้สึกว่าข้าพเจ้ามีความรู้สึกผูกพันธ์กับถ้ำเชตวันแห่งนี้เป็นพิเศษ เพราะเป็นที่สัปปยะเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง จึงได้มีความดำรินึกคิดที่จะปฏิสังขรก่อสร้าง ถาวรวัตถุเพื่อให้สัปปายะและสะดวกแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมทั้งพระภิกษุ-สามเณร ตลอดถึงอุบาสก-อุบาสิกา ฆราวาส และเพื่อเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยืนยงคงสืบต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ ข้าพเจ้าขณะนั้นมีอายุได้ ๒๓ ปี พร้อมด้วย ศรัทธาศิษยานุศิษย์ ตลอดถึงผู้ที่เคารพนับถือ จึงได้พร้อมใจกันวางศิลาฤกษ์เพื่อดำเนินการก่อสร้างถาวรวัตถุต่างๆ ณ ถ้ำเชตวันแห่งนี้ โดยได้ทำการก่อสร้างจริงในเดือนถัดมาคือวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จากวันนั้นถึงวันนี้ เป็นเวลาเกือบ ๒ ปีแล้ว ถ้าหากนับถึงวันฉลองสมโภช ก็คงจะครบ ๒ ปี ๒ เดือน ที่ได้ทำการก่อสร้าง และในขณะนี้งานทุกอย่างได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังปรากฏเป็นรูปธรรมให้เห็นได้ด้วยสายตาในปัจจุบันนี้ งานทุกอย่างถึงแม้จะมีอุปสรรคปัญหาบ้าง แต่ทุกอย่างก็สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี โดยการให้โอกาสเวลาอาศัยกำลังใจอันเข้มแข็งไม่ย่อท้อถอยต่อสิ่งที่เผชิญในเบื้องหน้า คิดแต่เพียงว่า จะทำดีให้ถึงที่สุดและอีกไม่กี่ปีในกาลข้างหน้านี้ ข้าพเจ้าก็คงตาย ร่างกายอันนี้ก็ไร้ค่าไม่สามารถทำอะไรได้อีกต่อไป จึงขอใช้ความที่มีบุญได้เกิดเป็นมนุษย์และสติปัญญาความสามารถที่พอ

มีอยู่ของตนเอง พยายามทำในสิ่งที่ดีๆ เพื่อฝากไว้เป็นมรดก และตัวอย่างแก่ชนที่เกิดมารุ่นหลัง แทนร่างกายอันจะผุพังและดับสลายไปอีกไม่นานกาลข้างหน้านี้

งานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงเรียบร้อยไปได้ด้วยดี ลำพังข้าพเจ้าเพียงผู้เดียวนั้นไม่อาจทำได้ แต่ความสำเร็จครั้งนี้เกิดจากพลังศรัทธาความสามัคคี ของคณะศรัทธา และศิษยานุศิษย์ ทั้งที่ใกล้ที่ไกล ได้สนับสนุน ทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังทรัพย์ รวมกันเป็นพลังศรัทธาอันยิ่งใหญ่ เป็นพลังอันบริสุทธิ์ที่แสดงถึงความรักในความดี รักที่จะทำสิ่งที่ดีๆ และใช้ชีวิตของตนเองให้มีคุณค่ายิ่ง ๆขึ้นไป โดยไม่ขาดทุนชีวิตที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และได้เลือกเดินบนวิถีทางของผู้ที่จะทำความดี เพราะความดีเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองสังคม เจริญรุ่งเรือง อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเอง และทุกคนที่อยู่รอบข้าง

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของครูบาอาจารย์ ที่ข้าพเจ้าเคารพไว้เหนือเศียรเกล้า ได้เมตตาแนะนำและให้กำลังใจ เป็นเสมือนร่มโพธิ์ ร่มไทรของข้าพเจ้าตลอดมา ตลอดถึงครูบาอาจารย์และเพื่อนสหธรรมิกทุกรูปที่ได้เมตตาให้กำลังใจสนับสนุนโดยเสมอมา

และขอเจริญพรอนุโมทนาขอบคุณ คณะศรัทธาญาติโยม ศิษยานุศิษย์ทุกท่านทุกคณะ ทุกสายบุญ ทั้งที่ใกล้และที่ไกล ที่เป็นผู้มีส่วนร่วมสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวันดังจะมีรายนามปรากฏในลำดับท้ายต่อไป ซึ่งถือว่าท่านเหล่านี้คือหนึ่งในผู้ที่เป็นผู้ก่อตั้งบุกเบิก พุทธสถานถ้ำเชตวัน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลัง ขอให้มรดกแห่งความดีอันมีนามว่าถ้ำเชตวันแห่งนี้ จะเป็นสถานที่ก่อเกิดและสร้างคนดีขึ้นมาในสังคมอีกมากมาย ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า มรดกธรรมที่ข้าพเจ้าทั้งหลายได้ฝากไว้แทนร่างกายและลมหายใจ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่อนุชนคนรุ่นหลังสืบไป มือของหนึ่งผู้ร่วมสร้างพุทธสถานแห่งนี้ก็มีเพียงคนละสองข้าง มีสิบนิ้วเหมือนมือของท่าน แล้วมือของท่านเล่าได้กระทำความดีฝากไว้ในโลกหรือยัง ก่อนที่ชีวิตของเราจะสิ้นไปโดยไร้ประโยชน์ ขอให้ทุกคนที่ได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ท่านผู้ใดทำความดีอยู่แล้วก็ขอให้ทำความดียิ่งๆขึ้นไป ท่านที่ไม่ได้เริ่มทำความดีก็ขอให้เริ่มทำความดีเพื่อฝากไว้เป็นอนุสรณ์ แก่คนรุ่นหลัง คราวสิ้นลมหายใจ

ขออานิสงส์ ผลบุญที่ได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ จงคุ้มครองปกปักรักษา ศรัทธาญาติโยมศิษยานุศิษย์ผู้มีส่วนร่วมสนับสนุน ช่วยเหลือการก่อสร้างและกิจการงานพระพุทธศาสนาให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีทุกประการ ขอให้ได้รับอานิสงส์นี้โดยทั่วทุกท่านเทอญ

พระญาณวิไชย ภิกขุ

พระครูบาเจ้า พรหมมา พรหมจักโก

(พระสุพรหมยานเถระ)
วัดพระพุทธบาทตากผ้า อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
บูรพาจารย์ของพระญาณวิไชย ภิกขุ

พระครูบาเจ้าสมจิตร จิตตคุตโต

(พระครูวิจิตรนวการโกศล)
วัดสแล่ง อ.ลอง จ.แพร่
พระอาจารย์ของพระญาณวิไชย ภิกขุ

พระครูบาเจ้า พรหมมา พรหมจักโก

(พระสุพรหมยานเถระ)
วัดพระพุทธบาทตากผ้า อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
บูรพาจารย์ของพระญาณวิไชย ภิกขุ

พระครูบาเจ้าอินทร ปัญญาวัฒโน

(พระครูปัญญาธรรมวัฒน์)
วัดสันป่ายางหลวง อ.เมือง จ.ลำพูน
พระอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนากรรมฐานแก่
สามเณรณัฐวุฒิ กายา (พระญาณวิไชย ภิกขุ)
พ.ศ. ๒๕๔๗

พระครูบาเจ้าสนิท พุทธวังโส

(พระครูวิบูลภาวนานุศาสน์)
วัดห้วยบง อ.ลี้ จ.ลำพูน
พระอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนากรรมฐานแก่
สามเณรณัฐวุฒิ กายา (พระญาณวิไชย ภิกขุ)
พ.ศ. ๒๕๕๘

หลวงพ่อทรัพย์ ปัญญาปทีโป

วัดห้วยบง อ.ลี้ จ.ลำพูน
พระอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนากรรมฐานแก่
สามเณรณัฐวุฒิ กายา (พระญาณวิไชย ภิกขุ)
พ.ศ. ๒๕๕๘

พระครูบาเจ้าบุญชุ่ม ญาณสังวโร

วัดพระธาตุดอนเรือง เมืองพง ประเทศพม่า
พระอาจารย์ของสามเณรณัฐวุฒิ
พระอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนากรรมฐานแก่สามเณร
ณัฐวุฒิ กายา (พระญาณวิไชย ภิกขุ)
พ.ศ. ๒๕๔๙

หลวงพ่อพระครูวิสุทธิ์ นันทวิทย์

(ศรีมา กตปุญโญ)

วัดนาแดง อ.นาน้อย จ.น่าน
พระอุปัชฌาย์ ผู้บรรพชาสามเณรณัฐวุฒิ กายา
พ.ศ. ๒๕๔๕
และอุปสมบทแก่พระญาณวิไชย ภิกขุ
พ.ศ.๒๕๕๒

ท่านพระครูปริยัตินันทสุธี (พระอาจารย์มหามารวย ชวนปัญโญ ป.ธ.๖)

วัดพญาภู(พระอารามหลวง)
พระอาจารย์และพระกรรมวาจาจารย์ของ
พระญาณวิไชย ภิกขุ

พระครูบาเจ้านิกร ธัมมรังสี

(พระครูรังษีธรรมมานันท์)
วัดศรีมงคล(ก๋ง) อ.ท่าวังผา จ.น่าน
พระอาจารย์และพระอนุสาวนาจารย์ของ
พระญาณวิไชยภิกขุ

พระครูบาเจ้ามหาป่านิกร ชัยยเสโน

วัดพระธาตุแก่งสร้อย อ.สามเงา จ.ตาก

พระอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนากรรมฐาน

แต่สามเณรณัฐวุฒิ กายา

(พระญาณวิไชย ภิกขุ) พ.ศ. ๒๕๕๐

พระญาณวิไชย ภิกขุ

เมื่ออายุ ๒๑ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่ออายุ ๑๙ ปี ณ ถ้ำเชตวัน

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่ออายุ ๑๔ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่ออายุ ๑๒ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่ออายุ ๑๒ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย)
ในวันอธิฐานออกพรรษา ณ ถ้ำเชตะวัน
ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่อวันอุปสมบท อายุ ๒๐ ปี
๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

สามเณรณัฐวุฒิ กายา
เมื่ออายุ ๑๙ ปี ณ ถ้ำเชตวัน

พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่ออายุ ๑๔ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย)
ในวันอธิฐานออกพรรษา ณ ถ้ำเชตะวัน
ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย)
ในวันอธิฐานออกพรรษา ณ ถ้ำเชตะวัน
ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔

พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย)
เมื่อครั้งเข้ากรรมฐาน ณ ดอยภูโอบ
อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่
อายุ ๒๐ ปี

พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย)
ในวันอธิฐานออกพรรษา ณ ถ้ำเชตวัน
ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

พระครูบานิกร ธัมมะรังสี วัดศรีมงคล (ก๋ง)
กับ พระครูบาน้อย ในวันเข้าพรรษา(เข้ากรรมฐาน)
ณ ถ้ำเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

สมุดบันทึกเสี้ยวเวลาของชีวิต...พระภิกษุผู้มีนามว่า...

ญาณวิไชย ภิกขุ.

ชีวิตและหนทางสำหรับผู้ที่เลือกเดินบนวิถีของผู้แสวงบุญนั้น มิใช่หนทางที่ราบเรียบ เหมือนโรยด้วยกลีบดอกไม้ แต่ตรงกันข้ามกลับเป็นหนทางที่เต็มไปด้วยอุปสรรค์ และขวากหนามนานัปการที่เป็นเสมือนดังข้อทดสอบว่า บุคคลผู้ที่เลือกเดินบนเส้นทางสายนี้จะสามารถก้าวผ่าน ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายเหล่านั้น เพื่อไปสู่ปลายทาง คือ เส้นชัย และสามารถเป็น ผู้แสวงบุญ ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยบุญ อย่างแท้จริงได้หรือไม่

ถ้าหากชีวิตของข้าพเจ้าถูกกำหนดมาแล้วว่าจะต้องให้ข้าพเจ้าเกิดมาเพื่อเดินอยู่บนเส้นทางสายนี้ หากย้อนกลับไปเมื่อ ๒๕ปีก่อน เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ซึ่งตรงกับวันพุธ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๐ เหนือ เวลา ๕ ทุ่ม ซึ่งเป็นวันลืมตาดูโลกเป็นครั้งแรก นั่นก็คงหมายความว่า วันนั้นเป็นวันที่ข้าพเจ้ากำลังก้าวเท้าเข้าสู่เส้นทางสายนี้ ที่เต็มไปด้วยสิ่งที่ท้าทายกำลังใจของข้าพเจ้าว่าจะสามารถก้าวผ่านฝ่าพันสิ่งเหล่านั้นไปได้หรือไม่ นี่เป็นคำถามที่ข้าพเจ้าจะตอบได้หรือป่าว หรือว่าข้าพเจ้าอาจไม่มีโอกาสได้ตอบคำถามนี้ด้วยซ้ำไป เพราะเพียงแค่ข้าพเจ้ายังไม่ทันลืมตาดูโลกอันกว้างใหญ่ใบนี้ ข้าพเจ้าต้องพบกับบททดสอบแรก ที่ต้องเอาชีวิตเป็นเครื่องตัดสินว่า ข้าพเจ้าจะต้องตายในขณะที่คลอด หรือว่า ข้าพเจ้าต้องเกิดมาเพื่อค้นหาตนเองเหมือนดังเช่น มนุษย์คนอื่นๆ ต่อไป

ญาณวิไชย ภิกขุ

บททดสอบแรกของข้าพเจ้า

ยายของข้าพเจ้าเล่าให้ฟังเมื่อครั้งข้าพเจ้ายังเป็นเด็กพอที่จะจำความได้ว่า ข้าพเจ้าเกิดเมื่อวันที่ ๑๒ เดือน กรกฎาคม ๒๕๓๒ ตรงกับวันพุธ แรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๐ เหนือ เวลา ๕ ทุ่มกว่า ที่โรงพยาบาลนาน้อย สมัยนั้นถนนสายนาน้อย-สันทะยังเป็นถนนลูกรัง ยังไม่ได้ลาดยางดังเดี๋ยวนี้ วันที่ข้าพเจ้าเกิดเป็นช่วงใกล้เข้าพรรษา แม่ของข้าพเจ้าปวดท้องมากและคลอดยากที่สุด จนหมอต้องยอมแพ้ เพราะข้าพเจ้าไม่ยอมออกมาจากท้องแม่สักที หมอจึงเดินออกไปหาพ่อกับยายของข้าพเจ้าที่นั่งรออยู่หน้าห้องทำคลอดว่า เด็กคลอดยากมาก และ

พ่อหมั้ง– แม่อ่อน กายา พ่อกับแม่(ครูบาน้อย)

พ่อช่อง– แม่เสมียน เตยะ พ่อและแม่บุญธรรม(ครูบาน้อย)

การทำคลอดครั้งนี้เสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูงมาก หมอเล่าพร้อมกับตั้งคำถาม พ่อกับยายของข้าพเจ้าว่า แล้วคุณต้องการลูกหรือจะเอาแม่ของเด็กไว้ล่ะ คำถามนี้หมายความว่า การทำคลอดครั้งนี้จะต้องสูญเสียคนใดคนหนึ่งอย่างแน่นอน หากเลือกข้าพเจ้าไว้ แม่ของข้าพเจ้าก็ต้องตาย หรือถ้าหากเลือกแม่ข้าพเจ้าไว้ ข้าพเจ้าก็ต้องตาย แน่นอนข้าพเจ้าคงไม่มีสิทธิ์ที่จะได้เป็นผู้ตอบคำถามนี้กับหมอแน่ พ่อกับยายปรึกษากันอยู่ครู่หนึ่ง จึงตอบคำถามกับหมอว่า เอาภรรยาไว้ครับ เพราะถ้าหากมีแม่อยู่ จะมีลูกอีกกี่คนก็ได้ นั่นหมายความว่า คนที่ถูกปฏิเสธให้มีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ต่อไป คือข้าพเจ้า และข้าพเจ้าจะต้องตายในวันที่คลอดอย่างแน่นอน ถ้าหากถามข้าพเจ้าในวันนี้ว่าข้าพเจ้ารู้สึกน้อยใจหรือไม่กับคำตอบนั้น ข้าพเจ้าคงตอบว่าไม่เลย ถ้าในวันนั้นข้าพเจ้าเป็นผู้ได้ตอบคำถามนี้ข้าพเจ้าก็คงตอบเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าเลือกที่จะตายและให้คนดีๆ อย่างแม่ของข้าพเจ้าอยู่มีชีวิตต่อดีกว่า เพราะตั้งแต่ข้าพเจ้าเกิดมายังไม่เคยได้ยินแม่ของข้าพเจ้า นินทาว่าร้ายใส่ร้ายป้ายสีหรืออิจฉาริษยาใครเลย มีแต่ก้มหน้าก้มตาทำงานด้วยความขยันมาโดยตลอด ท่านคงถือคติที่ว่า “ขยันดีกว่าอิจฉาคนอื่น” นี่คงเป็นโชคดีและเป็นของขวัญชิ้นแรกในชีวิตสำหรับข้าพเจ้า ที่เกิดมามีแม่ที่มีจิตใจที่ประเสริฐ

เมื่อหมอได้ฟังคำตอบเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่รอช้ากลับเข้าห้องทำคลอด โดยฟังจากยายของข้าพเจ้าเล่าว่า หมอได้ใช้เครื่องดูดศีรษะของข้าพเจ้าออกมาโดยไม่คิดว่าข้าพเจ้าจะเจ็บปวดหรือได้รับอันตรายเลยแม้แต่น้อย เพราะในขณะนั้นชีวิตของข้าพเจ้าไม่มีค่าใดๆ เลย ถ้าหากข้าพเจ้า

สามารถย้อนเวลากลับไปรับรู้ถึงความเจ็บปวดในวันนั้นได้ มันคงเป็นความรู้สึกที่ทรมานมากสำหรับข้าพเจ้าผู้ไม่มีสิทธิ์ที่จะร้องขอความช่วยเหลือ และเห็นใจจากผู้ใดได้เลย แต่วันนี้ความเจ็บปวดนั้นมันได้เลือนหายไปกับกาลเวลา ที่ผ่านมาแล้วถึง ๒๕ ปี จนข้าพเจ้าไม่สามารถจะจำความรู้สึกนั้นได้อีกแล้ว

แม่ของข้าพเจ้าสลบไปพร้อมกับเสียงร้องไห้เป็นครั้งแรกในชีวิตของข้าพเจ้า จะด้วยบุญนำหรือกรรมที่ข้าพเจ้ายังไม่ถึงเวลาตาย หรือเพราะอาจข้าพเจ้ายังไม่ได้ตอบคำถามที่ฟ้าลิขิตให้ข้าพเจ้ามาค้นหาหรือเปล่า ปรากฏว่า ข้าพเจ้าไม่ตาย แม่ของข้าพเจ้าก็ปลอดภัย คงเป็นเพราะผีมันไม่

พ่ออุ้ยศรีนุ่น – แม่อุ้ยอ่าง มาทะ

ตากับยาย (ครูบาน้อย)

ต้องการคนอย่างข้าพเจ้า แต่สภาพร่างกายของข้าพเจ้าก็ยังไม่เป็นที่แน่ใจว่าจะรอด เพราะว่าศีรษะของข้าพเจ้าบูดเบี้ยว อ่อนนุ่มนิ่ม จากแรงของเครื่องดูดตอนทำคลอด จนต้องทำให้ข้าพเจ้าอยู่ในตู้อบของโรงพยาบาลหลายอาทิตย์กว่าจะได้ออกจากโรงพยาบาล

หากถามข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้ารู้สึกน้อยใจหรือไม่กับการเกิดของข้าพเจ้าที่ไม่ราบรื่น หรือเป็นที่ดีใจของคนอื่นเขา แต่กลับได้รับการเจ็บปวดอย่างแสนสาหัสตั้งแต่แรกเกิด ข้าพเจ้าอยากตอบว่าข้าพเจ้าไม่รู้สึกน้อยใจเลย เพราะข้าพเจ้าพยายามมองโลกในแง่ดีว่า ถ้าหากฟ้าลิขิตให้ข้าพเจ้า มาเดินบนเส้นทางสายนี้ ครั้งนี้ คือบททดสอบแรกที่ข้าพเจ้าจะได้รับ ถึงแม้ว่ามันจะต้องถูกเดิมพันด้วยชีวิตก็ตาม แต่ข้าพเจ้าก็สามารถก้าวผ่านบททดสอบแรกนี้ได้ และกำลังก้าวเดินต่อไป เพื่อค้นหาคำตอบที่กำลังรออยู่ข้างหน้า โดยที่ข้าพเจ้ายังไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่า จะต้องเจอกับอะไรอีกบ้าง บน

พ่อหลวงเสน – แม่หลวงไหล กายา

ปู่กับย่า (ครูบาน้อย)

โลกใบนี้ และข้าพเจ้าจะสามารถฝ่าฟันให้ไปถึงจุดหมายได้หรือไม่ นี่คือ บททดสอบแรกในชีวิตที่ข้าพเจ้าได้รับ

ตอนข้าพเจ้าแรกเกิดเดิมทีนั้น หมอตั้งชื่อให้ข้าพเจ้าว่า เด็กชาย ปัญญาชน ต่อมาตาของข้าพเจ้า

ได้เปลี่ยนใหม่ให้มีชื่อว่า ณัฐวุฒิ นามสกุล กายา เป็นบุตรคนโตของ พ่อหมัง และ แม่อ่อน กายา ข้าพเจ้ามีน้องสาวที่เกิดร่วมบิดา – มารดาเดียวกันอีก ๑ คน คือ นางสาว พีระพรรณ กายา ข้าพเจ้าเติบโตขึ้นมาโดยความอุปการะเลี้ยงดูของญาติหลายคน เช่น ตาศรีนุ่น – ยายอ่าง มาทะ , ปู่เสน – ย่าไหล กายา และโดยเฉพาะคนที่ข้าพเจ้าถือว่าเป็นเสมือนดั่งพ่อแม่คนที่ ๒ ของข้าพเจ้าที่ได้อุปการะเลี้ยงดูข้าพเจ้ามาเหมือนกับลูกในไส้ของท่านก็คือ พ่อข่อง– แม่เสมียน เตยะ ข้าพเจ้าอยู่ในความอุปการะของท่านจนโต และตอนข้าพเจ้าบวชเณร ท่านก็เป็นเจ้าภาพ คือ พ่อออก – แม่ออกให้ พ่อข่อง แม่เสมียน ท่านเป็นคนใจดี ไม่เคยตีหรือเฆี่ยนข้าพเจ้าเลยแม้แต่ครั้งเดียว ท่านทั้งหลายเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นดังผู้ให้ชีวิต และช่วยประคองข้าพเจ้าให้เข้มแข็งจนถึงทุกวันนี้ บุญคุณของท่านมีมากจนข้าพเจ้ายากที่จะตอบแทนให้หมดสิ้นได้ และจะขอจดจำจารึกบุญคุณของท่านทุกคนไว้ จนกว่าสมองของข้าพเจ้าจะไม่สามารถจำอะไรได้เลย

ครูคนแรกของข้าพเจ้า

ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลที่สอนให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้อะไรได้มากที่สุดบนโลกใบนี้ บุคคลนั้นคือ พ่ออุ้ย ศรีนุ่น มาทะ ซึ่งเป็นตาของข้าพเจ้าข้าพเจ้าโตขึ้นมาบนการปลูกฝังให้ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา หากหลับตานึกถึงภาพเก่าๆ ในสมัยข้าพเจ้าเป็นเด็ก ข้างฝาบ้านของข้าพเจ้ามีรูปขาวดำ ของพระภิกษุ รูปหนึ่ง ซึ่งตาบอกว่าเป็นรูปของครูบาเจ้าศรีวิชัย ตาชอบเล่าประวัติการต่อสู้ของครูบาศรีวิชัยให้ข้าพเจ้าฟังบ่อยๆ ซึ่งในขณะนั้นข้าพเจ้ายังเป็นเด็กน้อยที่กำลังนั่งฟังและจินตนาการภาพตามเรื่องเล่าของตาอย่างเพลิดเพลิน ข้าพเจ้าถามว่าถ้าหากข้าพเจ้าโตขึ้นข้าพเจ้ามีโอกาสได้บวช ข้าพเจ้าจะทำอย่างครูบาศรีวิชัยได้ไหม ตาข้าพเจ้าตอบข้าพเจ้าว่า คนที่จะทำอย่างท่านได้จะต้องเป็นผู้ที่เข้มแข็งอดทน สั่งสมบารมีให้มากๆ โดยเหตุนี้ด้วยข้าพเจ้าจึงชอบการศึกษา พุทธศาสนามาแต่เด็ก และกิจวัตรที่ข้าพเจ้าต้องทำทุกวันคือ ตอนเช้าก่อนทานข้าวไปโรงเรียน ข้าพเจ้าจะต้องใส่ข้าวบูชาพระเสียก่อน ตอนเย็น ข้าพเจ้าจะต้องไหว้พระสวดมนต์ก่อนถึงจะได้นอน หากวันพระตรงกับวันหยุดเรียน ตาจะพาข้าพเจ้าไปทำบุญตักบาตรฟังธรรมที่วัด และนี่คือสาเหตุหนึ่งที่ตาปลูกฝังสิ่งที่ดีงามลงบนจิตใจของข้าพเจ้า ตาสอนทุกอย่างที่ทำเป็นโดยถ่ายทอดให้ข้าพเจ้าได้ศึกษา เช่น การดีดซึง สล้อ ฟ้อนดาบ ฟ้อนเจิง แต่งค่าวซอ ตัดตุงกระดาษ ทำตุง แม้กระทั่งคาถาอาคม และการเขียนภาษาล้านนา หรือตั๋วเมือง จนข้าพเจ้าสามารถอ่าน-เขียนตำรายันต์ต่างๆ ได้ตั้งแต่อายุ ๘ ขวบ จนเป็นที่เล่าลือกันในหมู่บ้าน บางคนก็มาขอถ่ายเอกสารยันต์ไปติดประตูบ้าน ทำให้ข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ในขณะนั้น ตาบอกว่า ตาจะสอนทุกอย่างที่ตาได้เรียนรู้และได้ศึกษามาทั้งหมด โดย

ไม่รอให้ข้าพเจ้าโตเสียก่อน เพราะถ้ารอข้าพเจ้าโตแล้วค่อยสอนนั้น วันนั้นตาอาจไม่ได้อยู่กับหลานแล้วก็ได้ นั่นเป็นคำพูดของตาที่เป็นเสมือนลางบอกว่าเวลาของตาที่จะเหลืออยู่กับลูกหลานมีน้อยแล้ว คำพูดของตาทุกคำสามารถเป็นคติเตือนใจได้ โดยเฉพาะก่อนนอนตาชอบเล่านิทานธรรมะและประสบการณ์ชีวิตของตามีมากมาย เพราะตาเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านมา และคติคำคมสมัยโบราณต่างๆ ให้ข้าพเจ้าฟังอยู่เสมอและเป็นที่มาของหนังสือธรรมะหลายเล่มที่ข้าพเจ้าได้เคยพิมพ์แจกแก่ญาติโยม และปัจจุบันนี้เวลาข้าพเจ้าเทศน์ หรือปาฐกถาใดๆ ใสสถานที่ต่างๆถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ นิทานธรรมและคติธรรมคำคมเหล่านั้นได้มาจากตาศรีนุ่นของข้าพเจ้าเล่าให้ฟังตอนเด็ก และวันนี้กลายมาเป็นธรรมที่พระหลานอย่างข้าพเจ้าได้เผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อคนทั้งหลาย และข้าพเจ้าก็ได้ทำตามเจตนาของตาที่อยากให้ข้าพเจ้าเป็นสำเร็จแล้ว แต่ขาดเพียงตาไม่ได้อยู่กับข้าพเจ้าแล้วในวันนี้เท่านั้นเอง

ของขวัญชิ้นสุดท้ายที่ตามอบให้

ข้าพเจ้าเคยใฝ่ฝันว่า อยากมีห้องพระเป็นของตนเอง ตาบอกกับข้าพเจ้าว่าถ้าข้าพเจ้าสอบได้ที่ ๑ ตาจะซื้อโต๊ะหมู่บูชาที่ข้าพเจ้าอยากได้ให้เป็นรางวัล ปรากฏว่าวันที่ประกาศผลสอบ ที่โรงเรียนในขณะที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ชั้น ป.๒ โรงเรียนบ้านสันทะ ข้าพเจ้าสอบได้ที่ ๑ ของห้องเรียน ข้าพเจ้ารีบกลับบ้านพร้อมข่าวดีที่จะแจ้งให้ตาทราบ และแล้วความฝันของเด็กน้อยอย่างข้าพเจ้าก็ทำสำเร็จ ตาซื้อโต๊ะหมู่บูชาให้เป็นรางวัลแก่ข้าพเจ้า และของขวัญอีกชิ้นหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้รับจากตาคือตอนที่ข้าพเจ้าไปทำบุญสรงน้ำพระที่วัด ข้าพเจ้าร้องไห้อยากได้พระพอกลับถึงบ้าน ตาก็หยิบพระพุทธรูปองค์หนึ่งจากหิ้งบนหัวนอน มอบให้ข้าพเจ้าพร้อมบอกว่า พระองค์นี้เป็นพระจ้าตองหล่อ (ทองเหลืองหล่อ) ของครูบาญาณรังษีวัดเชตวัน ให้รักษาให้ดีๆ และนี่คงจะเป็นของขวัญชิ้นสุดท้ายที่ตามอบให้แก่ข้าพเจ้า สิ่งที่ตาปรารถนานั้นโตขึ้นอยากให้ข้าพเจ้าบวช ในช่วงนั้นมีโครงการผ้าป่าช่วยชาติของหลวงตามหาบัว ที่ถ่ายทอดออกทางโทรทัศน์ ข้าพเจ้าเป็นเด็กยังจำได้ว่า ข้าพเจ้านั่งดูโทรทัศน์และบอกว่า โตขึ้นข้าพเจ้าอยากเป็นแบบนี้ ตากับยายของข้าพเจ้าหัวเราะกันใหญ่ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเวลาในช่วงที่ข้าพเจ้าเป็นเด็กนั้นมันได้ผ่านไปอย่างรวดเร็วเหลือเกิน ข้าพเจ้าเติบโตและเข้มแข็งขึ้นมาวันหนึ่ง ตาของข้าพเจ้าก็แก่และอ่อนกำลังไปอีกวันหนึ่งเช่นกัน มาถึงวันนี้ข้าพเจ้าได้บวชและทำตามที่ตาตั้งใจไว้แล้ว แต่เพียงว่า ตาไม่มีโอกาสได้เห็นความสำเร็จของข้าพเจ้าในวันนี้ เพราะตามาส่งข้าพเจ้าเพียงแค่ข้าพเจ้าอายุ ๑๐ขวบแล้ว ตาก็จากข้าพเจ้าไปพร้อมกับคำถามที่ยังไม่ได้ตอบข้าพเจ้าอีกหลายข้อ ปล่อยให้ข้าพเจ้าต้องค้นหาคำตอบเหล่านั้นด้วยตนเอง วันที่ตาจากไปข้าพเจ้านั่งอยู่ข้างๆคอยพัดวีให้โดยคิดว่าตาจะหาย

เหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา แต่วันนี้ข้าพเจ้าเพียงเห็นแค่การถอนหายใจครั้งสุดท้ายของครูคนแรกของข้าพเจ้า ที่จากไปโดยไม่มีวันกลับมาโดยไม่ได้สั่งลาข้าพเจ้าแม้แต่คำเดียว แม้จะพยายามทำสิ่งที่ตาสอนให้ดีที่สุด แม้จะไม่มีท่านอยู่แล้วก็ตาม ชีวิตข้าพเจ้าในวัยเด็ก และเขาหาว่าข้าพเจ้าเป็นบ้า

อุปนิสัยของข้าพเจ้าในวัยเด็กนั้น ข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่ชอบเสียงดัง ชอบอยู่คนเดียวมากกว่าไปเล่นกับเพื่อนๆ หากเป็นวันเสาร์ อาทิตย์หรือวันหยุด ข้าพเจ้าก็จะอยู่บ้านกับตากับยาย ยายสอนให้ข้าพเจ้าขยันช่วยเหลือตัวเองมาตั้งแต่เด็ก การไปโรงเรียนของข้าพเจ้าแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ที่เขาไปโรงเรียนมือเปล่ามีเพียงแค่กระเป๋าโรงเรียน แต่ตรงกันข้ามกับข้าพเจ้าที่ต้องหิ้วถุงผลไม้พรุงพลัง เพื่อนำไปขายในโรงเรียน ผลไม้ส่วนมากก็นำมาจากสวนหลังบ้าน โดยยายจะจัดใส่ถุงขายถุงละ ๑ บาท บางวันขายได้ ๑๕ – ๒๐บาทก็มี แล้วข้าพเจ้าก็จะหักเป็นค่าขนม ๒บาท ที่เหลือก็กลับไปฝากไว้กับยาย อยู่ชั้นประถมข้าพเจ้าไม่ค่อยได้ขอเงินค่าขนมไปโรงเรียน ไปหาเอาข้างหน้าจากการขายผลไม้ โดยใช้คติที่ว่า “คนจนเงินทองหาได้ ถ้ายังไม่จนปัญญา จนปัญญาคนอื่นยังช่วยหาทางออกให้ได้ แต่ถ้าจนใจแล้วใครก็ช่วยไม่ได้” ข้าพเจ้าถูกเพื่อนล้อว่าเป็นพ่อค้าประจำ แต่ข้าพเจ้าไม่เคยอายหรือโกรธเลย เพราะข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าทำไม่เห็นว่าจะผิดตรงไหน ส่งผลให้มีความอดทน เรียนรู้ชีวิตที่ในอนาคตเราจะต้องพึ่งตนเองและผลที่ตามมาก่อนบวชข้าพเจ้ามีเงินเก็บถึงพันกว่าถือว่ามาก และสร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็กอย่างข้าพเจ้านี่คงเป็นมรดกที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากยายของข้าพเจ้า คือ ยายอ่าง มาทะ ที่สอนให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ชีวิตของการพึ่งตนเอง และความขยันอดออม มากกว่าการขอหรือรอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ถึงแม้ว่าในวันนี้ยายจะไม่ได้อยู่กับข้าพเจ้าแล้ว แม้กระทั่งวันที่ยายจากโลกนี้ไปงานเผาศพยาย ซึ่งข้าพเจ้าเป็นหลานที่ยายรักที่สุด ยังไม่มีโอกาสได้ไปร่วม แต่ภาพเก่าเล่าความหลัง ยังฝังลึกอยู่ในดวงจิตพระคุณของท่านยังสถิตอยู่ในใจของข้าพเจ้าตลอดไป

อุปนิสัยของข้าพเจ้าในวัยเด็ก และเขาหาว่าข้าพเจ้าเป็นบ้า

อุปนิสัยของข้าพเจ้าตอนเด็ก ข้าพเจ้าลองหลับตานึกย้อนหลังกลับไปตั้งแต่เมื่อจำความได้ ข้าพเจ้าก็อยากบวชเป็นพระ โดยถึงแม้ว่าวันเวลาจะผ่านไปนานเท่าไร ความคิดนั้นก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ข้าพเจ้ามีห้องพระส่วนตัวข้าพเจ้าตั้งแต่อายุ ๘ ขวบ และข้าพเจ้าก็เริ่มสวดมนต์ ท่องคาถาชินบัญชร ซึ่งเป็นบทที่ยาวมากข้าพเจ้าก็พยายามท่องจนได้ ซึ่งข้าพเจ้าได้มาจากพระธุดงค์ที่ชื่อ สมพร ที่มาปักกรดอยู่ที่ป่าช้าใกล้บ้าน มอบให้ข้าพเจ้าเพราะข้าพเจ้าไปอยู่อุปัฏฐากท่าน ข้าพเจ้าไม่ชอบยิงนกตกปลา เวลาส่วนมากข้าพเจ้ามักจะอยู่แต่ในห้องพระ หัดนั่งสมาธิอยู่คนเดียวเงียบๆ ส่วนการเล่น

ของข้าพเจ้าก็ต่างไปจากเพื่อน ข้าพเจ้าชอบเล่นคนเดียวโดยการขุดดินเหนียวมาปั้นเป็นพระพุทธรูป พระเจดีย์ เอาไม้ตอกมาทำเป็นพระวิหาร จำลองเป็นวัดเล็ก ๆตามจินตนาการของเด็กอย่างข้าพเจ้า เล่นเป็นพระตามที่ข้าพเจ้าชอบ เผอิญช่วงนั้นข้าพเจ้าอายุคงประมาณ ๗-๘ ปี ข้าพเจ้าป่วยเป็นโรคลมชักจนต้องทำให้ข้าพเจ้าขาดเรียนอยู่บ่อยๆ ในแต่ละอาทิตย์ข้าพเจ้าได้ไปโรงเรียน วัน ๑-๒ วันเท่านั้น ทำให้ครูและชาวบ้านแตกตื่นวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา บ้างก็ว่าผีเข้าสิง บ้างก็ว่าข้าพเจ้าเป็นบ้า ทำให้เวลาไปโรงเรียน เพื่อนนักเรียนไม่มีใครอยากคุยกับข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าก็ไม่รู้สึกน้อยใจเลย และอยากบอกกับทุกคนว่า ข้าพเจ้าไม่ได้บ้า หรือเป็นอะไรทั้งนั้น ปรากฏว่า ทุกวันนี้คนที่เขาเคยว่าข้าพเจ้าเป็นบ้ากลับมากราบไหว้ชื่นชมยินดีกับคนบ้าอย่างข้าเจ้าทั้งนั้นนี่แหละหนอ ชีวิตอนิจจัง ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน บนโลกที่หมุนรอบตัวเองอยู่ตลอดเวลา ขอให้จำไว้ว่า ต้นไม้ล้มข้ามได้ แต่ถ้าคนล้มอย่าข้ามและเหยียบย่ำเขา เพราะถ้าเขาลุกขึ้นได้เขาอาจจะสูงกว่าเราก็ได้ ฉะนั้น อย่าพึ่งดูถูกเหยียดหยามพูดทำลายน้ำใจกัน เพราะวันหนึ่งข้างหน้าเราอาจจะได้พึ่งและขอความช่วยเหลือจากเขาก็ได้

บรรพชาเป็นสามเณร

และแล้ววันที่ข้าพเจ้าตั้งหน้าตั้งตารอคอยก็มาถึง หลังจากข้าพเจ้าจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนบ้านสันทะ ความตั้งใจของข้าพเจ้าที่จะบวชนั้นไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปกับกาลเวลาที่ผ่านไปเลย ข้าพเจ้าขออนุญาตพ่อแม่บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัด นาแดง เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยมีหลวงพ่อ พระครูวิสุทธิ์นันทวิทย์ (ครูบาศรีมากตปุญโญ) เป็นพระอุปัชฌาย์ ขณะที่ข้าพเจ้าบรรพชานั้น ข้าพเจ้ามีอายุ ๑๒ ปี และนั่นเป็นวันที่ข้าพเจ้าได้เข้ามาใช้ชีวิตใต้ร่มผ้ากาสาวพัตร และก้าวเดินบนเส้นทางของบรรพชิต ตราบจนถึงทุกวันนี้

พระครูวิสุทธิ์นันทวิทย์
(ครูบาศรีมากตปุญโญ)
วัดนาแดง พระอุปัชฌาย์ ครูบาน้อย

วัดภูมินทร์ เมืองน่าน

พระญาณวิไชย ภิกขุ
ขณะเป็นสามเณร อายุได้ ๑๒ ปี

เมื่อข้าพเจ้าบวชเณรแล้ว ก็ได้กราบลาหลวงพ่อพระอุปัชฌาย์ เพื่อเข้าไปจำพรรษาที่วัดภูมินทร์ในตัวเมืองน่าน เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม โดยอยู่ในความอุปการะของพระอาจารย์มหาเชษฐ์ธัมมเมธี(เชษฐ์ มาทะ)และได้ถวายตัวเป็นศิษย์ ของหลวงพ่อเจ้าคุณพระภัทรสารมุนี (กานต์ สุปุญโญ) ปัจจุบันเป็นพระราชคุณาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดน่าน เจ้าอาวาสวัดภูมินทร์ และวัดนี้ขึ้นชื่อว่าเป็นวัดที่มีกฎระเบียบวินัยเคร่งครัด โดยเฉพาะหลวงพ่อเจ้าคุณท่านปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่พระเณรในวัด หลวงพ่อจะนำสวดมนต์ทำวัตรทุกวัน ตลอดถึงการเก็บกวาดลานวัดทุกวันจนถึงเวลาเพล นี่ถือเป็นกิจวัตรของท่าน ข้าพเจ้าจำได้ว่าวันที่ข้าพเจ้าย้ายมาอยู่วัดภูมินทร์วันแรก โดยได้อาศัยโดยสารรถขนมะพร้าวของลุงที่มาจากอำเภอท่าวังผา โดยมีโยมแม่นั่งบนกองมะพร้าวที่มีอยู่เต็มกระบะรถมาส่งข้าพเจ้า พอโยมแม่กลับไป ข้าพเจ้าร้องไห้ และยังคิดว่าข้าพเจ้าจะอยู่ที่นี่ได้หรือไม่ เพราะวันนั้น ถือได้ว่าเป็นวันเริ่มต้นสำหรับการใช้ชีวิตตามลำพังโดยปราศจากญาติพี่น้องของเด็กอายุ ๑๒ ปีอย่างข้าพเจ้าข้าพเจ้าพยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานที่และ ทุกๆคน ในวัด โดยอาศัยคติธรรมที่ว่าเมื่ออยู่ในสถานที่ใด ก็ควรเข้าใจธรรมชาติของที่และปรับตัวเข้ากับสถานที่นั้นๆ เมื่ออยู่กับบุคคลเช่นไร ก็ควรศึกษาทำความเข้าใจกับธรรมชาติของบุคคลนั้นๆ แล้วเราจะไม่เป็นทุกข์ดังสุภาษิตที่ว่า เข้าเมืองตาหลิ่ว ให้หลิ่วตาตามเมื่อเข้าเมืองหัวโล้น ก็ต้องโกนหัวตาม แต่ก็ไม่พ้นที่เณรน้อยอย่างข้าพเจ้าจะต้องโดนเณรรุ่นพี่แกล้งอยู่เสมอ เขาบอกว่าเป็นธรรมเนียมอย่างนี้ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบเลยเวลาถูกแกล้งแต่ก็ต้องอดทนไม่มีสิทธิ์ที่จะเรียกร้องความเห็นใจจนข้าพเจ้าเคยสัญญากับตนเองไว้ว่าวันไหนหากข้าพเจ้าได้เป็นเณรรุ่นพี่ ข้าพเจ้าจะไม่แกล้งเณรรุ่นน้องเป็นอันขาด แต่คงด้วยความดีใจของข้าพเจ้าพอข้าพเจ้าเป็นเณรรุ่นพี่จริงๆ กลับโดนเณรรุ่นน้องแกล้งเสียอีก ข้าพเจ้าอยู่วัดภูมินทร์นานพอสมควรจนรู้สึกว่าเป็นเสมือนบ้านของตนเองโดยอาศัยใต้ร่มบารมีของหลวงพ่อพระภัทรสารมุนี และน้ำใจของคณะศรัทธาบ้านภูมินทร์-ท่าลี่ ที่ได้อุปัฏฐากอาหาร บิณฑบาต จนข้าพเจ้าเรียนจบเปรียญธรรม ๔ ประโยค ข้าพเจ้ายังรำลึกถึงบุญคุณอยู่เสมอ เพราะวัดภูมินทร์ คือสถานที่เปรียบเสมือนบ้านหลังแรก

ที่ให้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เรียนปริยัติธรรม และเป็นสถานที่แรกที่สอนให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ชีวิตบนเส้นทางการฝึกตนเองให้เข้มแข็งตลอดถึงการที่พึ่งตนเอง จนทำให้ข้าพเจ้ามีวันนี้

เรียนพระปริยัติธรรม ณ วัดพญาภู

ข้าพเจ้าอยู่วัดภูมินทร์ แต่ต้องเดินไปเรียนหนังสือที่สำนักเรียนวัด พญาภู พระอารามหลวง โดยข้าพเจ้าเริ่มเรียนบาลี ป.ธ. ๑-๒ ควบคู่กันไปกับการเรียนนักธรรม การเรียนบาลีสมัยนั้นเข้มงวดมาก เพราะในสมัยที่ข้าพเจ้าเรียนยังไม่มีการสอบซ่อมเหมือนสมัยนี้ จะสอบกันปีละครั้ง ถ้าใครตกปีหน้าถึงจะมีโอกาสได้แก้ตัวสอบใหม่ นักเรียนจึงต้องขยันเรียน ขยันท่อง หากใครท่องไม่ได้ตามที่อาจารย์กำหนดให้ ก็ต้องโดนทำโทษด้วยการเคี้ยวพริกสดๆ ทำให้นักเรียนต้องมีความขยันและสนใจในการเรียนกันอย่างจริงจัง และในระหว่างที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ที่นี่ข้าพเจ้าก็ได้รู้จักเพื่อนรุ่นพี่ ที่มีความสนิทคุ้นเคยและมีอุดมการณ์เดียวกันหลายรูป เช่น สามเณรฆนากร เนตรทิพย์ สามเณรดนัย กิตตินันท์ สามเณรจินดา แคแดง สามเณรดรดมพล คำเทพ สามเณรครรชิต แสนนิทา สามเณรยรรยง คำเหมยและสามเณรกิตติศักดิ์ แซ่ห่าน ซึ่งเป็นเสมือนเพื่อนแท้ต่างวัยกัน เป็นเสมือนพี่น้องที่ให้ความอบอุ่นแก่กัน เพราะต่างคนต่างจากบ้านเกิดของตนเองมาเพื่อเรียนหนังสือ และที่นี่เองทำให้ข้าพเจ้าได้พบกับพระอาจารย์ซึ่งข้าพเจ้าเปรียบเสมือนพ่อของข้าพเจ้าคนหนึ่ง คือ พระอาจารย์มหามารวย ชวนปัญโญ พระอาจารย์เป็นพระที่ใจดี ไม่ดุด่าพระเณรแต่ท่านมักสอนด้วยเหตุผล ทำให้เป็นที่เคารพรักของพระเณรทุกคน โดยเฉพาะข้าพเจ้าท่านเปรียบเสมือนพ่อ ที่ให้ความอบอุ่นให้คำปรึกษาเป็นที่พึ่งในยามมีปัญหา ให้กำลังใจ ให้ความรู้แก่สามเณรน้อยนี้ที่พลัดถิ่นอย่างข้าพเจ้า ตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ในสำนักนี้ มีท่านเป็นดั่งร่มโพธิ์ร่มไทร และในวันที่ข้าพเจ้าบวชพระ (อุปสมบท) ท่านก็เมตตาเดินทางมาเป็นพระกรรมวาจาจารย์ให้ข้าพเจ้า พระอาจารย์ถือว่าเป็นผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าอีกรูปหนึ่งที่ข้าพเจ้าไม่อาจลืมได้ ข้าพเจ้าเรียนปริยัติธรรม(แผนกธรรม, บาลี)ที่สำนักวัดพญาภู จนสอบไล่ได้ เปรียญธรรม ๔ ประโยค นักธรรมชั้นเอก และข้าพเจ้าตั้งใจว่า จะหยุดเรียนปริยัติธรรมไว้เพียงเท่านี้ เพื่อจะหันเข็มทิศชีวิตมุ่งออกปฏิบัติธรรมตามที่ได้ตั้งใจไว้

พระอาจารย์มหามารวย ชวนปัญโญ
(พระครูปริยัตินันทสุธี) วัดพญาภู

เข็มทิศชี้เปลี่ยนทิศ ทำให้ชีวิตต้องเปลี่ยนทางเดิน

ในระหว่างเรียนพระปริยัติธรรมอยู่นี้ข้าพเจ้ามีความสนใจในการปฏิบัติธรรมอยู่มาก โดยศึกษาจากคู่มือกรรมฐาน ของหลวงปู่ครูบาเจ้าพรหมมาพรหมจักรโก แห่งวัด พระพุทธบาทตากผ้า จังหวัดลำพูน โดยตั้งใจว่าเมื่อจบเปรียญธรรม ๔ ประโยคข้าพเจ้าจะออกแสวงหาครูบาอาจารย์ และออกธุดงค์ ในขณะนั้นข้าพเจ้าได้ยินกิตติศัพท์ ของพระครูบาเจ้าบุญชุ่ม ญาณสังวโร แห่งวัด พระธาตุดอนเรือง เมืองพง ประเทศพม่า ว่าเป็นครูบาที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทำให้ข้าพเจ้าหันเข็มทิศชีวิต กราบลาพระอาจารย์มุ่งหน้าที่จะไปถวายตนเป็นศิษย์ศึกษาธรรมกับพระครูบาเจ้าบุญชุ่ม ที่ประเทศพม่า และออกธุดงค์ปฏิบัติกรรมฐาน แต่แล้วความฝันของข้าพเจ้าก็ไม่สามารถเป็นจริงได้ เพราะในขณะนั้นสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศพม่า กำลังเดือดร้อนโดยทหารพม่ากำลังรบกับทหารไทยใหญ่ ด่านทุกด้านทั้งอำเภอแม่สาย และอำเภอแม่สอด ถูกปิดและเป็นพื้นที่อันตราย ทางรัฐฉานเองก็เดือดร้อน ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถเดินทางข้ามไปหาพระครูบาบุญชุ่มได้ และแล้วความคิดที่จะออกปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้าเมื่อไม่สามารถเดินต่อไปข้างหน้าได้ในเมื่อเข็มทิศชีวิตของข้าพเจ้าแทนที่จะหันปลายเข็มเข้าป่ามันกลับชี้ปลายเข็มเข้าเมืองอันกว้างใหญ่ไพศาล เมืองที่ไม่มีการหลับใหล แออัดไปด้วยผู้คน คือกรุงเทพมหานคร ตามคำขอร้องของพ่อ-แม่และญาติๆของข้าพเจ้า ที่อยากให้ข้าพเจ้าเรียนปริยัติธรรมต่อ ข้าพเจ้าต้องจำใจรับคำ และมุ่งหน้าเข้าสู่กรุงเทพฯ พร้อมกับความตั้งใจว่า วันใดวันหนึ่งถ้าข้าพเจ้ามีบุญ ข้าพเจ้าคงมีโอกาสได้พบครูบาอาจารย์ที่ดีและข้าพเจ้าจะได้ออกปฏิบัติธรรมตามที่ได้ตั้งใจไว้

ศึกษาปริยัติธรรม ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวราราม กรุงเทพมหานครฯ

ข้าพเจ้าเป็นสามเณรน้อย จากเมืองน่านมุ่งหน้าสู่กรุงเทพฯ โดยรถบขส. ประจำทาง และเข้าพัก ณ กุฏิ ๗ ของวัดเบญจมบพิตรดุสิตวราราม พระอารามหลวงประจำรัชกาลที่ ๕ ความรู้สึกของข้าพเจ้าในวันนั้นต่างกับวันที่ข้าพเจ้าย้ายเข้ามาอยู่วัดภูมินทร์ ตอนอายุ ๑๒ วันนี้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น พร้อมที่จะเผชิญโลกกว้างตามลำพังได้แล้ว ห้องพักของข้าพเจ้าเป็นห้องเก็บของที่อยู่ชั้นล่างของกุฏิ มีข้าวของกองเป็นเพนินข้าพเจ้าไปถึงก็จัดการเก็บของเหล่านั้นเรียงทับซ้อนกันขึ้น พอให้ได้มีที่นอนและที่สำหรับวางหนังสือ การใช้ชีวิตของพระภิกษุสามเณรในกรุงเทพฯ จะต้องฝึกตนเองและเรียนรู้ในการพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด ที่วัดเบญจมฯแห่งนี้ หากพระเณรรูปใดจะเข้าอยู่ภายในสังกัด

ได้ ต้องท่องเสขิยวัตร ๗๕ และสามเณรสิกขาให้ได้ โดยจะต้องสอบท่องต่อหน้าพระผู้ใหญ่ในวัด ถ้าหากผ่านก็สามารถเข้าอยู่ศึกษาเล่าเรียนในวัดแห่งนี้ได้ ถ้าหากไม่ผ่านก็ต้องหาวัดใหม่อยู่ ในปีนั้นมีพระเณรที่จะสมัครเข้ามาอยู่ในสังกัดวัดเบญจมฯและมีผู้เข้าสอบประมาณ ๓๐ กว่ารูป ผลของการสอบวันแรก ปรากฏว่าสอบผ่านเพียง ๒ รูป คือ ข้าพเจ้าและสามเณรที่มาจากเชียงราย นอกนั้นต้องรอสอบแก้ตัวในรอบต่อไปก็เป็นอันว่า ข้าพเจ้าได้เป็นสามเณร ในสังกัดของวัดเบญจมฯอย่างเต็มตัว ข้าพเจ้าเข้าเรียนปริยัติธรรมในชั้นประโยค ป.ธ. ๕ โดยเป็นนักเรียนที่อายุน้อยที่สุดของห้องเรียนระหว่างที่อยู่นี้ความตั้งใจที่จะออกปฏิบัติธรรมยังไม่เคยจางหายไปจากใจของข้าพเจ้า แต่ตรงกันข้ามกับเพิ่มมากขึ้นเมื่อได้มาสัมผัสกับความวุ่นวายในเมืองหลวง ยิ่งทำให้ข้าพเจ้าอยากย้ายหนีเข้าป่าเสียจริงๆ ข้าพเจ้าพยายามค้นคว้าวิธีการปฏิบัติภาวนาจากตำราของครูบาอาจารย์ต่างๆ และลองปฏิบัติภาวนาไปพร้อมๆ กับการเรียนธรรมบท ในช่วงนั้นข้าพเจ้าได้ยินกิตติศัพท์ ของพระครูบาอินทร แห่งวัดสันป่ายางหลวง จ.ลำพูน ที่เล่าลือถึงความเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของท่าน ดังไปถึงกรุงเทพฯ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความศรัทธาตั้งแต่ยังไม่ได้พบท่าน และคิดอยากไปศึกษาปฏิบัติธรรมอยู่กับท่าน ข้าพเจ้าเรียนอยู่วัดเบญจมฯได้ครบ ๑ ปี ก็ถึงวันสอบปริยัติธรรม ป.ธ. ๕ ณ วัดกรุงเทพฯ ในความคิดของข้าพเจ้าระหว่างสอบผ่านกับสอบตก ถ้าข้าพเจ้าสอบผ่าน ชั้น ป.ธ. ๕ ข้าพเจ้าจะต้องถูกบังคับให้เรียนต่อ ป.ธ. ๖ แต่ถ้าข้าพเจ้าสอบตกก็จะเป็นข้ออ้างสำหรับข้าพเจ้าในการยุติการเรียนและออกปฏิบัติธรรม ผลปรากฏว่าข้าพเจ้าสอบตก ป.ธ. ๕ จึงเข้ากราบลาพระอาจารย์ และอำลาวัดเบญจมบพิตรฯ แล้วมุ่งหน้าเข้าสู่จังหวัดลำพูน เพื่อออกศึกษากรรมฐานธุดงค์ ตามที่ได้ตั้งใจไว้ ก็เป็นอันว่าชีวิตของการศึกษาปริยัติธรรมของข้าพเจ้าก็ยุติลงเพียงเท่านี้

พบประทีปธรรม

ที่จังหวัดลำพูน มีงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูบาเขื่อนคำ วัดพระพุทธบาทตากผ้า ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ไปร่วมงานในครั้งนี้ด้วย ระหว่างที่รอประกอบพิธีข้าพเจ้าถือโอกาสเข้าไปกราบหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ครูบาเจ้าพรหมจักร ซึ่งตั้งอยู่ในกุฏิ และข้าพเจ้าก็ได้พบพระภิกษุชรารูปหนึ่ง นั่งสมาธิอยู่ในกุฏิดูท่าทางท่านน่าเคารพเลื่อมใส ข้าพเจ้าจึงค่อยนั่งลงภาวนากับท่าน พอท่านออกสมาธิ ข้าพเจ้าก็ถือโอกาสเข้ากราบนมัสการท่าน ท่านเมตตาสนทนากับข้าพเจ้าอยู่ครู่หนึ่ง ก่อนท่านจะเดินไปนั้น ท่านก็บอกกับข้าพเจ้าว่า หลวงพ่อชื่อ หลวงพ่อทรัพย์ ปัญญาปทีโป อยู่วัดห้วยบง อ.ลี้ เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ครูบาเจ้า พรหมจักร ถ้าลูกเณรสนใจอยากเข้ากรรมฐาน ก็ขอนิมนต์ไปที่วัดห้วงบงได้ ข้าพเจ้ากราบ

ท่านและเพียงแต่รับฟังไว้เท่านั้น เพราข้าพเจ้าตั้งใจจะไปศึกษาธรรมถวายตัวเป็นศิษย์ ครูบาอินทร ปัญญาวัฒฑโน แห่งวัดสันป่ายางหลวง ตามที่คิดไว้แต่แรก และข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้เลยว่าวัดห้วยบงอยู่ ณ ที่ใด เมื่อเสร็จงานพระราชทานเพลิงแล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางมุ่งหน้าสู่วัดสันป่ายางหลวงต่อไป

ถวายตัวเป็นศิษย์และรับกรรมฐาน จากครูบาเจ้า อินทร ปัญญาวัฑโน

พระครูบา อินทร ปัญญาวัฒโน
(พระครูปัญญาธรรมวัฒน์)
วัดสันป่ายางหลวง อ.เมือง จ.ลำพูน

เมื่อถึงวัดสันป่ายางหลวงแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้ากราบครูบา พร้อมกับแจ้งความประสงค์ว่า “อยากมาถวายตัวเป็นศิษย์ศึกษากรรมฐานกับครูบาพ่อครับ” ครูบาเจ้านิ่งไปสักพัก ระหว่างที่ข้าพเจ้ารอคำตอบอยู่นั้น ทำให้ใจของข้าพเจ้าเต้นแรงขึ้นเรื่อยๆ และข้าพเจ้าไม่อยากได้ยินเลยกับคำว่า ที่นี่เต็มแล้ว ได้แต่ภาวนาในใจว่า ขอครูบารับข้าพเจ้าไว้เป็นศิษย์สักคนถึงแม้ไม่มีที่พัก จะให้ข้าพเจ้านอนใต้บันใดข้าพเจ้าก็ยอม ครูบาลืมตาขึ้นและบอกว่า “รับไว้และขอให้ตั้งใจปฏิบัตินะลูก” นั่นทำให้ข้าพเจ้าดีใจที่สุด ความตั้งใจของข้าพเจ้าสำเร็จแล้ว ครูบาก็สั่งให้พระจัดกุฏิให้ข้าพเจ้าพัก ข้าพเจ้าพักอยู่วัดสันป่ายางได้ระยะหนึ่ง เห็นว่ากุฏิยังพอว่าง จึงได้ส่งข่าวถึงท่านพระมหาธีรวัฒน์ ซึ่งในขณะนั้นจำอยู่ ณ วัดชัยมงคล จ.แพร่ ให้มาปฏิบัติด้วยกัน เพราะท่านก็สนใจกรรมฐานอยู่ ท่านมหาจึงตามขึ้นไปสมทบ ในช่วงนั้นก็ปฏิบัติภาวนาตามอัธยาศัยของตน เพราะครูบาท่านยังไม่ได้ให้สมาทานกรรมฐาน ข้าพเจ้าอยู่ที่วัดนี้นานเป็นเดือน จนครูบาท่านได้ให้พระกรรมฐาน ครูบาพ่อ อินทร ถือเป็นปฐมอาจารย์องค์แรกที่ประสาทพระกรรมฐานให้แก่ข้าพเจ้า และยึดถือเป็นหลักปฏิบัติสืบมาจนถึงทุกวันนี้ ข้าพเจ้ากับท่านมหาธีรวัฒน์ ปฏิบัติธรรมอยู่กับพระครูบาได้ระยะหนึ่งท่านมหาก็เดินทางกลับไปจังหวัดน่าน ส่วนข้าพเจ้าได้นึกถึงคำหลวงพ่อทรัพย์ ที่เจอกันที่วัดพระบาทตากผ้า ว่าถ้าอยากเข้ากรรมฐานก็ให้ไปหาที่วัดห้วยบง อำเภอลี้ ข้าพเจ้าจึงได้กราบลาครูบาอินทร ผู้เป็นอาจารย์ของข้าพเจ้าที่ท่านได้เมตตาข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าปฏิบัติ

ธรรมอยู่กับท่าน ข้าพเจ้าจะขอจดจำพระคุณของท่านไปจนกว่าข้าพเจ้าจะหมดลมหายใจ ก่อนไปครูบาพ่อท่านได้เมตตาให้กำลังใจว่า ขอให้ลูกตั้งใจปฏิบัติบุคคลผู้มีความตั้งใจ จะกระทำการสิ่งใดก็สำเร็จ ข้าพเจ้าก้มกราบเท้าครูบาพ่อด้วยความซาบซึ้งในพระคุณแล้วก็เก็บบริขารธุดงค์ ออกเดินทางเพียงลำพังเพื่อมุ่งหน้าสู่วัดห้วยบง อำเภอลี้ ต่อไป

ศึกษาวิปัสสนากับ ครูบาเจ้าสนิท พุทธวังโส และหลวงพ่อทรัพย์ ปัญญาปทีโป ณ วัดห้วยบง อ.ลี้ จ.ลำพูน

วัดห้วยบงเป็นวัดป่าที่ปกคลุมไปด้วยต้นไม้นานาชนิด กุฏิของพระเณรก็ถูกปลูกเรียงรายกันระหว่างต้นไม้เพื่อรักษาความเป็นธรรมชาติไว้ โดยอยู่ใต้ร่มบารมีของครูบาเจ้าสนิท ศิษย์เอกของครูบาเจ้าพรหมมา แห่งวัดพระพุทธบาทตากผ้า วัดนี้เป็นวัดกรรมฐาน ก้าวแรกที่ข้าพเจ้าก้าวเข้ามาในวัดนี้ก็รู้สึกชอบในความสงบร่มรื่นของวัด ข้าพเจ้าเข้ากราบหลวงพ่อทรัพย์ หลวงพ่อเมตตาจำข้าพเจ้าได้ ข้าพเจ้าก็กราบเรียนท่านว่าอยากมาขอเข้าปฏิบัติกรรมฐาน หลวงพ่อท่านใจดีพาข้าพเจ้าไปกราบครูบาและจัดกุฏิดูแลเรื่องที่พักให้ข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ตลอดที่ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติธรรมอยู่ ณ วัดห้วยบงแห่งนี้ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากหลวงพ่อทรัพย์เป็นอย่างดี ท่านให้ความอบอุ่นดูแลสามเณรน้อยที่พลัดถิ่นอย่างข้าพเจ้าด้วยความเมตตา ทำให้ข้าพเจ้าเคารพรัก และซาบซึ้งในพระคุณของท่าน ตลอดถึงครูบาสนิท ท่านเป็นพระที่มีเมตตา อบรมวิปัสสนากรรมฐานและสอบอารมณ์กรรมฐานให้ข้าพเจ้าทุกวัน ในระยะนั้นข้าพเจ้าเร่งความเพียร ทั้งกลางวันและกลางคืนให้อยู่กับการภาวนาทุกอิริยาบถ ทำให้การปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้ารุดหน้าอย่างรวดเร็ว ข้าพเจ้าปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดห้วยบงจนจวนใกล้เข้าพรรษา ก็ได้ทราบข่าวดีว่าครูบาเจ้าบุญชุ่ม ได้เข้ามาจำพรรษาที่ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ข้าพเจ้าจึงมีความตั้งใจอยากไปกราบและจำพรรษากับครูบาบุญชุ่ม จึงได้กราบลา ครูบาเจ้าสนิท และหลวงพ่อทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณอย่างยิ่งของข้าพเจ้า แล้วมุ่งหน้าออกติดตามหา ท่านพระครูบาเจ้าบุญชุ่ม ญาณสังวโร ที่จังหวัด เชียงราย ต่อไป

ออกเดินทางตามหา พระครูบาเจ้าบุญชุ่ม

พระญาณวิไชย ภิกขุ
ขณะเป็นสามเณร อายุ ๑๒ ปี

ข้าพเจ้าออกเดินทางจากวัดห้วยบง อ.ลี้ จ.ลำพูน เพียงลำพัง อายุของข้าพเจ้าในตอนนั้นประมาณ ๑๖ ปี มุ่งหน้าเข้าสู่จังหวัดเชียงราย เพื่อตามหาครูบาเจ้าบุญชุ่ม ข้าพเจ้ารู้แต่เพียงว่า ท่านพักอยู่ที่เชียงแสน พอถึงเชียงราย ก็พยายามเดินถามข่าวของครูบาตลอดเส้นทาง แต่ก็มิได้ข่าวว่าครูบาท่านพักอยู่ ณ ที่ใด ข้าพเจ้าพยายามเดินจนทะลุเข้าเขต อ.เชียงแสนจึงได้ข่าวครูบาจากคนขับรถ สามล้อ ว่าครูบาท่านพักอยู่ที่บ้านบุญมหาลาภใกล้ๆ กับสามเหลี่ยมทองคำ ข้าพเจ้าเดินทางต่อไปถึงที่นั่นก็เป็นเวลาใกล้ค่ำ จึงเข้าพักที่กุฏิข้างสวนส้ม รอจนกว่ารุ่งอรุณวันใหม่ จึงเข้าไปกราบครูบาเจ้า นั่นเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าได้พบและสัมผัสถึงบารมีธรรมของครูบา ครูบาถามข้าพเจ้าว่า สามเณรน้อยมาจากไหน ข้าพเจ้าก็ได้กราบเรียนครูบาและเรียนท่านว่า อยากมาถวายตัวเป็นศิษย์และจำพรรษากับครูบาเจ้า ท่านบอกว่าท่านจะไปจำพรรษาที่ อ.งาว จ.ลำปาง เมื่อเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงกราบลาครูบาเพื่อกลับมาจำพรรษาที่วัดห้วยบง ตามเดิม เพราะใกล้เข้าพรรษาแล้ว

ชีวิตของสามเณรน้อยธุดงค์

ข้าพเจ้าจำพรรษา ณ วัดห้วยบงได้ ๑ พรรษา พอออกจากพรรษาแล้วข้าพเจ้าก็ได้ออกเดินธุดงค์แถวเขต อ.ลี้ และ อ.ดอยเต่า ตลอดถึงเขตรอยต่อของป่า จ. เชียงใหม่ ในขณะนั้นข้าพเจ้าเป็นสามเณรอายุ ๑๖ ปี ชีวิตการธุดงค์ของข้าพเจ้า ถือว่าเป็นการศึกษาเรียนรู้ในห้องเรียนที่กว้างใหญ่ไพศาลที่สุด ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์อะไรมากมาย ชนิดที่ว่าเกินคุ้มสำหรับชีวิตการธุดงค์ เพราะโลกอันกว้างใหญ่ไพศาลใบนี้ ยังมีอะไรอีกมากมายให้เราได้ศึกษา เรียนรู้ ธรรมชาติ คือ สิ่งมหัศจรรย์ที่สุด ธรรมะเป็นสิ่งที่เลิศที่สุด ใจที่บริสุทธิ์ คือ สิ่งที่ประเสริฐที่สุด ความรู้บางอย่างอาจไม่มีสอนในโรงเรียนหรือมหาลัยใดๆ ในโลก หรือจารึกเป็นตัวอักษรอยู่ในตำราเล่มใด แต่หากเราท่านผู้ที่ต้องการศึกษา พึงเรียนรู้ด้วยตนเอง จากชีวิตจริงของตน และประสบการณ์ที่เป็นเสมือนตำราที่ไร้อักษรเล่มใหญ่ ของตนเอง

ข้าพเจ้าพยายามรวบรวมความรู้ที่พอได้ศึกษามาจากตำรา และกำลังใจที่พอได้ฝึกฝนมาบ้างจากการภาวนา โดยอาศัยคุณพระศรีรัตนตรัย และครูบาอาจารย์เป็นสรณะที่พึ่ง การใช้ชีวิตอย่างพระธุดงค์นั้น เป็นดั่งสมรภูมิรบ และเต็มไปด้วยอุปสรรค์ โดยเฉพาะสามเณรน้อยอย่างข้าพเจ้าที่จะต้องเสี่ยงต่อภัยอันตรายจากคนและสัตว์ แต่สำหรับข้าพเจ้าคิดว่า อุปสรรค์และความลำบากเหล่านั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่ากลัว แต่กลับเป็นสิ่งที่ท้าทายกำลังใจของผู้แสวงหาความสงบและหลุดพ้นจะสามารถฝ่าฟันให้ผ่านพ้นไปได้หรือไม่

ธรรมชาติมิใช่เป็นสิ่งที่น่ากลัว แต่เป็นสิ่งที่น่าศึกษามากกว่า ชีวิตของการเดินทางธุดงค์ของข้าพเจ้าเป็นเสมือนประสบการณ์สอนถึงการต่อสู้ความยากลำบาก สอนให้มีความอดทน อดกลั้น และพร้อมที่จะเผชิญหน้าต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่พร้อมจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ

ชีวิตการออกธุดงค์ของสามเณรอย่างข้าพเจ้าไม่ใช่เป็นการท่องเที่ยวหรือแสวงหาลาภผลใดๆ แต่หากเป็นไปเพื่อการแสวงหาความสงบอันเป็นทางแห่งความหลุดพ้น สิ่งของบริวารที่นำติดตัวไป ก็เฉพาะสิ่งที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น มีกรดเปรียบเสมือนบ้านที่กันแดด กันฝน เพราะสมัยข้าพเจ้าเดินธุดงค์นั้นเป็นธุดงค์ทรงกรดอย่างแท้จริง เพราะพระธุดงค์สมัยนั้น ยังไม่นิยมใช้เต้นเหมือนกับสมัยปัจจุบันมีบาตรเป็นเสมือนกระเป๋าเดินทางใบใหญ่ ที่ใช้บรรจุสัมภาระทุกอย่าง เพื่อสะพายไปทุกที่และบาตรยังเป็นเสมือนโรงครัวโรงอาหารที่ใช้บิณฑบาต ปัจจัยสำคัญในการปักกรดของพระธุดงค์นั้น ๑ คือใกล้แหล่งน้ำ เพื่อใช้สำหรับสรงชำระล้างบริขารบาตร และซักผ้า ๒ ใกล้บ้านพอที่จะเดินบิณฑบาตให้กลับมาทันฉันท์ได้ ส่วนเรื่องอาหารนั้น ไม่ต้องพูดถึง ต้องอดบ้างอิ่มบ้าง บางวันเดินไกล ๔-๕ กิโลได้ข้าวปั้นเดียวก็มี บางวันต้องถือบาตรเปล่าๆกลับมาก็มี เพราะหมู่บ้านในแถบนั้นส่วนมากเป็นชาวกระเหรี่ยง ที่ยากจน บางครั้งต้องหากินเผือกกินกลอยของป่า ที่จริงเขาก็มีศรัทธาอยากทำบุญอยู่มากแต่คงด้วยความอัตคัดขัดสน จนเป็นเหตุ เพราะสังเกตเขาเอากล้วยนึ่งมาใส่บาตร โดยไม่มีข้าวและบอกว่าตุ๊เจ้าวันนี้ เฮาก็กิ๋นกล้วยนึ่งเหมือนกั๋น ปี๋นี้กั้นข้าว ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสงสารและมาพิจารณาว่าโลกใบนี้ บางคนมีแล้วมีอีก รวยแล้วรวยอีก ยังไม่คิดที่จะทำบุญสุญทา น เสียสละแก่ผู้ที่ขาดแคลนตกทุกข์ได้ยาก แต่บางคนจนจนไม่มีจะกินกลับอยากทำบุญ นี่แหละหนาชีวิตของสัตว์โลกที่ต้องเกิดมาเพื่อชดใช้กรรม ทำให้ข้าพเจ้าต้องปลงสังเวช แม้นแต่เส้นทางการเดินธุดงค์นั้นก็เหมือนกันข้าพเจ้าเดินไปเรื่อยๆ โดยไม่มีจุดหมาย และไม่อาจรู้ได้ว่าข้าพเจ้าจะต้องพบกับอะไรบ้างในข้างหน้าต่อไป ยามร้อนก็ร้อนจนแทบขาดใจ ต้องหยุดพักเป็นระยะ ยามหนาวก็ต้องก่อไฟ ใช้ผ้ายางห่มคลุมกันหนาว ยามฝนตกลมแรงกรดไม่สามารถทนได้ ก็ต้องขึ้นนั่งบนขอนไม้ และต้องระวังอันตรายจากสัตว์ เช่น งู

ตะขาบ แมงป่อง ที่มากับฝน ต้องผ่านหมู่บ้าน ชุมชน ผู้คนมากมายทั้งดีและชั่ว บางครั้งก็ถูกลองดีจากมนุษย์ใจดำหลายครั้งชนิดที่ว่าเอาชีวิตเป็นเดิมพัน การออกธุดงค์จะต้องมีศรัทธาที่ตั้งหมั้น ครูบาอาจารย์ท่านเน้นให้แผ่เมตตาใช้จิตที่บริสุทธิ์ไม่ให้ใช้คาถาอาคมโดยท่านให้เหตุผลว่า ผีก็เหมือนกับคนพูดดีๆ เขาก็ชอบ ไปไล่เขาทั้งๆที่เขาอยู่ที่นั่นก่อนเราเขาก็ไม่ชอบ แต่ข้าพเจ้าไม่ค่อยกลัวผีเท่าไหร่เพราะข้าพเจ้าเอาผีเป็นเพื่อนไปที่ไหนก่อนปักกรด ก็แผ่เมตตาให้กับผีเจ้าที่เจ้าทาง ขอพักอาศัยภาวนา ก่อนจำวัดจะนอนก็ไหว้พระ นึกถึงคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ผู้มีพระคุณก็ปลอดภัยเรื่อยมา แต่ที่กลัวมากกว่าผีหลอกก็คือกลัวคนหลอกมากกว่า อุปสรรคต่างๆที่พบเจอจนบางครั้งเกือบเอาชีวิตทิ้งไว้กลางป่า เกือบตายในถ้ำลึกกับการเป็นไข้ป่า และกินของแสลงทำให้ปวดท้องเกือบตาย แต่คงด้วยอำนาจบุญกุศลครูบาอาจารย์ ก็ทำให้ข้าพเจ้าเอาตัวรอด และมีคนมาช่วยเหลือได้ทันทุกที หรือว่าผีมันไม่ต้องการคนอย่างข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ เส้นทางการเดินธุดงค์แต่ละที่เต็มไปด้วยอันตราย บางสถานที่เป็นป่าใหญ่มืดครึ้มน่ากลัว อากาศชื้นตลอดทั้งปี บางสถานที่สวยงาม มีดอกไม้ป่านานาชนิดหลากหลายสี ขึ้นอยู่ตามริมแม่น้ำลำธาร มีผีเสื้อและแมลงต่างบินตอมจากดอกนั้นไปดอกนี้ มีเสียงวิหคนกการ้องไพเราะบ่งบอกถึงความสุขอันเกิดจากธรรมชาติ ดอกไม้และสัตว์แมลงบางชนิดสวยงามโดยไม่เคยเห็นมาก่อนในถ้ำบางถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงามจนเหลือเชื่อว่าเป็นฝีมือของธรรมชาติ เป็นผู้สร้างสรรค์มันขึ้นมาได้อย่างมหัศจรรย์ มนุษย์ว่ามนุษย์เก่งกาจที่สามารถทำอะไรได้ทุกสิ่ง แต่ความเก่งกาจของมนุษย์นั้น ที่สุดแล้วก็จบลงด้วยการทำลายและข้อเสียที่มีอยู่ในตัวของมันแทบทุกอย่าง แต่ความเก่งของธรรมชาติเป็นความเก่งแบบมหัศจรรย์ที่แฝงไปด้วยความเป็นอมตอย่างไม่ล้าสมัยและไม่มีวันเสื่อม

ข้าพเจ้าเดินธุดงค์ในแถบพื้นที่นี้อยู่นานพอสมควร ได้ประสบการณ์มาพอที่จะทำให้ตนเองใช้เป็นเครื่องพิสูจน์และเป็นบทเรียนสำหรับการเดินธุดงค์ครั้งต่อไป ข้าพเจ้าจึงได้ออกเดินทางจากอำเภอลี้ผ่านบ้านโฮ้ง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน มุ่งกลับจังหวัดน่าน เพื่อเยี่ยมพ่อ-แม่ และญาติ พี่น้องที่จากกันไปนาน โดยตั้งใจไว้ว่า จะไปพักอยู่สัก ๗ วัน และก็จะออกธุดงค์ ต่อไป

กลับน่าน คณะศรัทธานิมนต์สร้างพระธาตุ

พอข้าพเจ้ากลับถึงน่าน ที่บ้านสันทะอันเป็นบ้านเกิดของข้าพเจ้า ก็สร้างความดีใจให้กับญาติๆตลอดถึงคณะศรัทธาบ้านสันทะ บางคนถึงกับจำข้าพเจ้าไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าจากบ้านไปเสียนานข้าพเจ้าจำได้ว่าวันนั้นเป็นวันพระ คณะศรัทธาจึงพากันมาทำบุญตักบาตร พอเสร็จจากพิธีทางศาสนา

แล้ว มีคณะศรัทธาซึ่งนำโดยพ่อหนานแปลก มาทะ พ่อหนานบัญฑิต กาฝั้น พ่อบุญนพ ทองเปี้ย ได้เข้ามาหาข้าพเจ้าและขอนิมนต์ข้าพเจ้าสร้างพระธาตุบนดอยม่อนวัด เพราะก่อนหน้านี้มีพระมาเริ่มวางรากฐานไว้ ๓ รูปแล้ว แต่ก็ไม่สำเร็จสักที ข้าพเจ้ายังไม่รับปากเพราะข้าพเจ้ารู้จักฐานะของตนเองดีว่าเป็นเพียงสามเณรน้อยอายุเพียง ๑๗ ปี จะกล้าดีอย่างไรที่จะมาสร้างพระธาตุให้สำเร็จได้ และที่สำคัญตอนนั้น ข้าพเจ้ามีเงินอยู่เพียง ๖๐ บาทเท่านั้นเอง เมื่อฉันท์เข้าเสร็จคณะศรัทธาก็พาข้าพเจ้าบุกป่าขึ้นไปดูสถานที่ ภาพที่ข้าพเจ้าเห็นเป็นเพียงป่าหนาม เมื่อเข้าไปดูใกล้ๆ ก็เห็นเป็นคานพระธาตุสูงขึ้นมาประมาณ ๑ เมตร ข้าพเจ้าก็อธิษฐานว่า “ถ้าข้าพเจ้ามีบุญและถูกกำหนดมาให้เป็นผู้สร้างที่นี่จริงๆ ก็ขอให้มีคนช่วยข้าพเจ้าสร้างให้สำเร็จในเร็ววันนี้ด้วยเทอญ” และในคืนนั้นข้าพเจ้าก็ได้ฝันไปว่า ข้าพเจ้าได้ไปยืนอยู่ ณ กลางทุ่งนาหน้าวัดสันทะ และข้าพเจ้าก็มองขึ้นไปบนดอยม่อนวัดก็เห็นเป็นองค์พระธาตุสีทองเหลืองอร่ามตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ท่ามกลางยอดเขา พอตื่นขึ้นมาข้าพเจ้าก็ไม่ได้เล่าความฝันนี้ให้ใครฟังแม้แต่คนเดียว ข้าพเจ้าเพียงแต่นึกในใจเท่านั้นว่า หรือว่าข้าพเจ้าจะได้กลับมาสร้างที่นี่จริงๆ เสร็จแล้วข้าพเจ้าก็บอกคณะศรัทธาว่าข้าพเจ้าจะขอลาไปธุดงค์ต่อ ส่วนเรื่องการสร้างพระธาตุนั้น ถ้ามีคนสร้างก็ให้เขาสร้างไปได้เลย ถ้าไม่มีใครสร้าง วันใดในอนาคต ถ้าหากข้าพเจ้ามีบุญข้าพเจ้าจะกลับมาสร้างให้ แล้วข้าพเจ้าก็เก็บบริขาร เดินทางมุ่งหน้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อออกเดินธุดงค์ตามที่ได้ตั้งใจไว้

การธุดงค์ครั้งนี้ของข้าพเจ้าได้ตั้งใจไว้ว่าจะเดินไปแถวเขตจังหวัดเชียงใหม่ ข้าพเจ้าเดินไปอย่างไม่มีจุดหมายตามวิถีของพระธุดงค์ จนถึงวัดทุ่งหลวง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ข้าพเจ้าจึงได้เข้าไปกราบสรีระสังขารของหลวงปู่ครูบาธรรมชัย ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจในความสงบร่มรื่นของบรรยากาศของวัดทุ่งหลวง พอดีกับที่ข้าพเจ้ากำลังจะหาวัดจำพรรษาพอดี ก็เลยขอกราบเมตตาต่อท่านเจ้าอาวาสและกราบเรียนท่านว่าจะมาขออยู่จำพรรษา คำตอบที่ข้าพเจ้าได้รับในครั้งนั้นก็คือ วัดนี้พระเณรเยอะแล้ว ดูแลลำบากไปหาวัดอื่นอยู่เถอะ นั้นก็เป็นอันว่าข้าพเจ้าถูกปฏิเสธไม่ให้จำพรรษา ณ วัดแห่งนี้ข้าพเจ้าจึงเก็บอัฏฐบริขารเดินออกจากวัดทุ่งหลวง และคิดว่าจะไปจำพรรษาที่ไหน เพราะเรายังไม่มีวัดที่จะจำพรรษาเลย

ฝึกวิปัสสนา ณ วัดเมืองพระนิพพาน

ข้าพเจ้าเดินทางลัดผ่านทุ่งนาโดยไร้จุดหมาย พลันสายตาของข้าพเจ้าก็มองเห็นพระเจดีย์องค์ ๑ ซึ่งตั้งตระหง่านอยู่อีกฟากฝั่งของทุ่งนาที่ข้าพเจ้ากำลังเดินอยู่ ข้าพเจ้าจึงเร่งเดินทางมุ่งหน้าให้ถึงพระเจดีย์ให้เร็วที่สุดเพราะพระอาทิตย์ใกล้ตกดินและจวนจะมืดไม่เห็นทางเข้ามาทุกที โดยหมายใจไว้ว่าค่ำคืนนี้จะขอพึ่งใบบุญองค์พระเจดีย์เป็นที่ซุกหัวนอนสักคืน พอเดินทางไปถึงที่นั่นก็มืดพอดี ปรากฏว่าที่นั่นเขาเรียกกันว่าวัดเมืองนิพพาน อำเภอแม่แตง เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม โดยมีหลวงพ่อพระครูอาทรธรรมประโชติ พระอาจารย์ชัยวุฒิ เป็นเจ้าอาวาส ข้าพเจ้ามีโอกาสได้เข้ากราบพระอาจารย์และฟังท่านสอนวิปัสสนากรรมฐานได้ลึกซึ้งมาก จึงได้กราบถวายตัวเป็นศิษย์ศึกษาปฏิบัติธรรมจำพรรษากับท่าน ท่านเมตตารับข้าพเจ้าไว้และข้าพเจ้าก็ได้พักปฏิบัติธรรม ณ กุฏิหลังน้อยริมพระเจดีย์เมืองพระนิพพาน ข้าพเจ้าปฏิบัติธรรมภาวนาสลับกับการเดินจงกรม ตามที่ท่านสอน ทำให้การปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้าก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

พบเจ้าต๋นบุญครูบาเจ้าบุญชุ่ม

ในขณะที่ข้าพเจ้าพักปฏิบัติธรรม ณ เมืองพระนิพพาน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในวันนั้นข้าพเจ้าได้ยินสามเณรมาเคาะกุฏิและบอกข้าพเจ้าว่าครูบาบุญชุ่ม ท่านแวะมาพักที่วัดของเรา ขณะที่ท่านพักอยู่ที่ศาลาหน้าวัด ข้าพเจ้าจึงรีบไปกราบครูบา พอครูบาท่านเห็นข้าพเจ้า ก็ทักขึ้นว่าปีที่แล้วเราก็ได้เจอกัน วันนี้มีบุญได้มาเจอกันอีก ไปมาอย่างไร ถึงได้มาอยู่ที่นี้ ข้าพเจ้าจึงเล่าถวายท่าน ครูบาจึงเมตตาบอกว่าถ้าเช่นนั้นก็ให้ไปอยู่กับเราที่เชียงแสน ข้าพเจ้าจึงรีบเก็บข้าวของ อัฏฐะบริขาร ซึ่งมีไม่กี่ชิ้น กราบลาพระอาจารย์วัดเมืองนิพพาน และออกติดตามครูบาไป แต่ก่อนจะไปเชียงแสน ครูบาได้แวะงานปอยหลวงที่วัดบ้านเด่น และแล้วข้าพเจ้าก็ได้ติดตามครูบายังไม่ทันข้ามคืน ก็มีอันได้พลัดพรากจากครูบาเจ้าอีก ณ วัดบ้านเด่นแห่งนี้เอง

ไปอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่โดยไม่ทราบเหตุผล

ที่วัดบ้านเด่นมีงานปอยหลวงฉลองหอธรรมครูบาบุญชุ่ม ท่านมาร่วมงานที่นี้ วันนั้นเวลาประมาณ ๓ ทุ่ม ครูบาท่านได้เรียกข้าพเจ้าไปพบและบอกว่าให้ข้าพเจ้าไปรอครูบาที่อำเภอพร้าวก่อน แล้วอีกสักระยะก็ค่อยไปหาท่านที่เชียงแสน โดยที่ครูบาเจ้าท่านไม่ได้บอกเหตุผลใดๆเลย ข้าพเจ้าถูกฝากตัว

ไปกับหลวงพ่อแก่ๆ องค์หนึ่ง กับคณะศรัทธาที่มาร่วมงานโดยรถกระบะ ข้าพเจ้าไม่อาจทราบได้ว่าเขาจะพาข้าพเจ้าไปที่ไหน ข้าพเจ้าไม่ได้พูดคุยหรือสอบถามอะไรกับใครเลยจนตลอดทาง ตอนแรกก็รู้สึกน้อยใจ เพราะเหมือนกับครูบาเอาข้าพเจ้ามาปล่อย แต่พอมาคิดอีกทีว่าครูบาท่านอาจลองใจเราก็ได้ ว่าเรามีความตั้งใจอยากเป็นศิษย์ติดตามท่านจริงหรือเปล่า รถไปถึงที่หมายคือวัดแห่งหนึ่งก็เป็นเวลาดึกมากแล้ว ข้าพเจ้าถูกจัดให้พักในห้องเก็บของห้องหนึ่ง ซึ่งมีแต่ฝุ่นดูจากสภาพคงไม่ได้ทำความสะอาดมานาน ข้าพเจ้าจัดการเอาผ้าอาบน้ำมาปูและล้มตัวลงนอนทั้งอย่างนั้น โดยไม่ได้สนใจกับอะไรเลย เพราะความเหนื่อยล้าจากการเดินทางและเป็นเวลาดึกมาก จนรุ่งเช้าจึงรู้ว่าวัดที่ข้าพเจ้าพักอยู่ในขณะนี้ชื่อว่าวัดห้วยทราย ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ข้าพเจ้าได้อาศัยพำนักอยู่ ณ วัดห้วยทรายแห่งนี้นานพอสมควร เพื่อรอฟังข่าวจากครูบาว่าท่านจะสั่งมาให้ข้าพเจ้าทำอย่างไรต่อไปอีก ในระหว่างนั้นข้าพเจ้าก็เที่ยวไปปลีกวิเวกอยู่ตามดอยแม่ปั๋ง นางแล จนครูบาสมลูกศิษย์ของครูบาเจ้าบุญชุ่มกลับมารับข้าพเจ้า และนำข้าพเจ้าไปส่งที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเขียงราย ตามคำสั่งของครูบาเจ้า ในช่างที่พักอยู่อำเภอพร้าว รู้สึกว่าลำบากมาก รองเท้าก็ไม่มีใส่เพราะสุนัขคาบเอาไปกัดจนขาดหมด เงินก็ไม่มีจะซื้อรองเท้าคู่ใหม่ เวลาเดินบนถนนร้อนๆก็ทำให้แตกและระบม จนโยมสงสารจึงได้ไปหาซื้อรองเท้ามาถวาย ชีวิตของข้าพเจ้าจะเป็นเช่นไรต่อไปไม่อาจรู้ล่วงหน้าได้ และแล้วข้าพเจ้าก็ได้เดินทางมาพักอยู่ที่บ้านบุญมหาลาภ อำเภอเชียงแสน และถวายตัวเป็นศิษย์ครูบาเจ้าบุญชุ่ม ตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้

ถวายตนเป็นศิษย์ ครูบาบุญชุ่ม

ครูบาบุญชุ่ม ญาณสงฺวโร

และพักอยู่ที่บ้านบุญมหาลาภ สามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ระหว่างที่ข้าพเจ้าพักอยู่ที่นี้ ข้าพเจ้าพยายามจดจำคำสอนของครูบาพ่อให้ได้มากที่สุด ครูบาพ่อเป็นดังพระโพธิสัตว์ มีเมตตาต่อทุกคนที่เข้าไปหาท่าน ครูบาท่านถือว่าเป็นผู้ให้อย่างแท้จริง สมกับเป็นนักบุญสามแผ่นดิน ที่เปี่ยมด้วยบารมีธรรมโดยแท้ ช่วงที่ข้าพเจ้าได้อยู่กับท่านข้าพเจ้าได้มีโอกาสและได้เรียนรู้ความหมายของคำว่า ผู้ให้ ที่ท่านให้คนอื่นจนบางครั้งท่านไม่มีจะใช้ เมื่อได้เห็นจริยาวัตรของครูบาพ่อแล้ว ยังทำให้ข้าพเจ้าแอบนึกในใจว่าเมื่อไรข้าพเจ้าจะมีโอกาสได้เป็นผู้ให้อย่าง ครูบาพ่อบ้าง ระยะที่ข้าพเจ้าอยู่ที่บ้านบุญ ข้าพเจ้าได้

รับความอุปการะจากคุณพ่อบันทึก ปูอุตตรีได้ให้ความอุปัฏฐากดูแลข้าพเจ้าเป็นอย่างดี ตลอดที่ข้าพเจ้าอยู่ที่นี่ แต่ข้าพเจ้ามีบุญน้อยได้อยู่ดูแลรับใช้ครูบาพ่อได้ไม่นาน เพราะข้าพเจ้าได้รับการติดต่อจากทางจังหวัดน่าน และแม่ชีรัชดา อมาตยกุล นิมนต์ให้ข้าพเจ้ากลับมาสร้างพระธาตุบนดอยม่อนวัด ใจหนึ่งข้าพเจ้าก็ไม่อยากกลับเพราะอยากดูแลรับใช้อุปัฏฐาก ครูบาพ่อ แต่ถ้าหากข้าพเจ้าไม่กลับไป พระธาตุก็คงไม่เสร็จแน่ จึงตัดสินใจว่าถ้าหากสร้างพระธาตุเสร็จแล้ว จะกลับมาอยู่กับครูบาพ่ออีก จึงเข้ากราบและเรียนถวายให้ท่านทราบ ครูบาพ่อบอกว่าอยากให้ข้าพเจ้าไปอยู่ถ้ำราชคฤห์ จังหวัดลำปาง แต่ถ้าอย่างไรก็ให้กลับไปช่วยทางเมืองน่านก่อน ถ้าเสร็จธุระแล้วก็ให้กลับมาอยู่กับครูบาอีก ก่อนข้าพเจ้าจะกลับน่าน ครูบาพ่อท่านเมตตามอบพระบรมสารีริกธาตุและผ้าไตร และปัจจัยจำนวน ๑,๒๐๐ บาท ข้าพเจ้าก้มกราบครูบาพ่อและบอกกับท่านว่าถ้าลูกมีบุญจะกลับมาอยู่อุปัฏฐากครูบาพ่อให้ดีที่สุด เพราะพระคุณของครูบาพ่อที่มีต่อข้าพเจ้ามีมากมายและข้าพเจ้าจะขอจดจำไว้ในจิตจนกว่าชีวิตจะหาไม่

สร้างพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี

ข้าพเจ้าออกเดินทางจากเชียงแสนโดยใช้เส้นทางอ.เทิง – อ.เชียงคำ ลัดมาทางดอยจี๋ อำเภอสองแคว ท่าวังผา ถึงเมืองน่าน และมาถึงบ้านสันทะ โดยได้จัดหาทุนทรัพย์จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาได้เงินก้อนแรก ๑๖๐,๐๐๐ บาท และได้ขอเมตตาจากโยมแม่ชีรัชดา – ดร.ทิพย์ อมาตยกุล ได้เป็นผู้อุปถัมภ์ ข้าพเจ้ามาถึงบ้านสันทะพักพอหายเหนื่อย ๒ – ๓ วัน ก็ได้พาคณะศรัทธาแผ้วถางปรับสถานที่โดยรอบบนดอยม่อนวัด ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้ามีอายุ ๑๗ ปี ยังเป็นสามเณรน้อย พร้อมด้วย พ่อหนานแปลก มาทะ พ่อหนานบุญส่ง สุวรรณา พ่อข่อง เตยะ พ่อบุญนพ ทองเปี้ย คุณบุญเหลี่ยม ปันติ๊บ ตลอดถึงคณะศรัทธาบ้านสันทะ บ้านใหม่หัวดง ได้พร้อมใจกันวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ใช้เวลาก่อสร้าง ๗ เดือน จึงสำเร็จ และได้สร้าง

บันได้ขึ้นสู่องค์พระธาตุอีกจำนวน ๒๐๙ ขั้น คุณพ่ออุดม แม่ศรีแพร ใหม่เทวิน คุณศุภกฤต นฤมล ตรีจุ้ย คุณบุญแผน - คุณลำพรรณ ธิจันทร์ และคุณแม่สมาน มากสุข จากจังหวัดพะเยา คุณวัฒนา สีต๊ะ บ้านนาแดง ได้เป็นเจ้าภาพสร้างศาลาบำเพ็ญบุญถวายหนึ่งหลัง ส่วนกุฏิของข้าพเจ้าเป็นกุฏิหลังเล็กมุงด้วยสังกะสี ตีฝาด้วยไม้อัด โดยได้รื้อจากกระต๊อบเพิงไร่ของตามาปลูกพออาศัยอยู่ภาวนาได้รูปเดียว

การสร้างที่นี่ถือว่าเป็นที่แรกที่พิสูจน์กำลังใจและความสามารถของข้าพเจ้า บนเส้นทางแห่งการสร้างบารมี ข้าพเจ้ารับภาระการเป็นผู้นำทุกอย่างตั้งแต่อายุเพียง ๑๗ ปี พอเริ่มก่อสร้างก็มีปัญหาอุปสรรคมากมายนานัปการ แต่มันก็เป็นเพียงสิ่งที่ท้าทายความสามารถและสอนให้ข้าพเจ้าเข้มแข็งมีพลังที่จะสู้กับมันอย่างไม่ย่อท้อ โดยถือคติที่ว่าอย่าคิดว่าทำไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ทำ และประกอบกับนิสัยเดิมที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดของข้าพเจ้าคือ เมื่อจะทำอะไรก็จะต้องลองทำให้ได้ทุกวิถีทาง จนสุดความสามารถ จนทำไม่ได้จริงๆ ถึงจะยอมละทำให้ข้าพเจ้าฝ่าฟันมาจนถึงวันนี้ได้

พอสร้างพระธาตุเสร็จ สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ก็ทรงประทานพระบรมสารีริกธาตุ มาบรรจุในองค์พระเจดีย์และได้ทำการยกฉัตรฉลองสมโภชขึ้น ในวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ นี่คือผลงานชิ้นแรกของข้าพเจ้าที่ทำสำเร็จ บนคำสบประมาทของคนอื่น ที่มองว่าข้าพเจ้าเป็นเพียงสามเณรน้อยคิดทำอะไรใหญ่โต และในวันนี้สามเณรน้อยอย่างข้าพเจ้าก็ได้ทำให้เขาเห็นแล้วว่า เณรน้อยอย่างข้าพเจ้าสามารถทำได้ คุณภาพของคนเขาไม่ได้วัดกันที่อายุแต่หากวัดกันที่ความสามารถมากกว่า อย่าหลงคำยอ อย่าท้อกับคำดูถูก คำยอเป็นเพียงลมปาก คำดูถูกต่างหากคือกำลังใจ และพุทธพจน์ที่ว่า บุคคลผู้ที่เกิดมาร้อยปีแต่ไม่ทำคุณประโยชน์อันใดเลย ก็สู้คนที่เกิดมาเพียงวันเดียวและทำประโยชน์ก็ไม่ได้

นั่นเป็นความจริง เพราะข้าพเจ้ามีวันนี้ได้เพราะคำสบประมาทของคนอื่นทั้งนั้น

หนีความวุ่นวาย ผจญภัยอีกครั้ง

เมื่อสร้างพระธาตุเสร็จ ข้าพเจ้าก็ต้องผจญมารครั้งใหญ่อีกครั้ง จนเป็นเหตุให้ข้าพเจ้าต้องหนีจากวัดพระธาตุ เดิมทีเมื่อสร้างพระธาตุเสร็จแล้วข้าพเจ้าตั้งใจจะกลับไปอยู่กับครูบาพ่อบุญชุ่ม ตามเดินแต่คณะศรัทธาได้ขอนิมนต์ข้าพเจ้าอยู่จำพรรษาสักหนึ่งพรรษาก่อน ต่อมามีคนบางกลุ่มซึ่งมีอยู่ไม่กี่คน อยากเข้ามาเป็นผู้จัดการผลประโยชน์เงินของทางวัด แต่ข้าพเจ้าคงไปขัดขวางทำให้เขาทำอะไรไม่สะดวก จึงหาวิธีบีบบังคับข้าพเจ้าให้ออกไปจากวัดพระธาตุ โดยมีการปล่อยข่าวโจมตีข้าพเจ้า

สารพัดอย่าง แม่แต่ขณะที่ข้าพเจ้านั่งสวดมนต์ในวิหาร ก็แกล้งเป่าถุงพลาสติกกระแทกทำให้เกิดเสียงดังรบกวนเต็มวิหาร ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความละอายใจแทนและสลดสังเวช ข้าพเจ้าจึงได้พูดขึ้นว่า อาตมาไม่มีความผิดใดๆ และได้สร้างประโยชน์ให้แก่แผ่นดินนี้ โดยไม่เคยคิดเบียดเบียนใคร ใครทำให้ข้าพเจ้าอยู่บนแผ่นดินนี้โดยลำบากระวังคนคนนั้นจะไม่มีแผ่นดินอยู่ พอรุ่งเช้าข้าพเจ้าก็เก็บบริขารธุดงค์ และเดินทางออกจากวัดตั้งแต่เช้ามืด โดยมิได้ล่ำลาหรือบอกให้ใครทราบเลยแม้แต่พ่อแม่และญาติๆ ของข้าพเจ้า การไปของข้าพเจ้าในครั้งนั้นก็เพื่อตัดความรำคาญ ในบุคคลที่หนาด้วยกิเลสแต่ทุกคนก็หนีมิพ้นกรรม ที่ตนสร้างไว้ ปัจจุบันนี้บุคคลคนนั้นก็หาแผ่นดินจะอยู่ไม่มีจริงๆ

ข้าพเจ้ามุ่งเดินทางตามลำพังโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกลับไปหาครูบาเจ้าบุญชุ่ม เพื่ออุปัฏฐากดูแลท่าน ตามที่ได้ตั้งใจไว้แต่เดิม

ตามหาครูบามหาป่า นิกร ชยฺยเสโน

ชีวิตของข้าพเจ้าก็ยังต้องพบกับการเดินทางอีกเช่นเคย พอออกจากวัดพระธาตุครั้งแรก ข้าพเจ้าได้ตั้งใจเอาไว้ว่า จะกลับไปหาครูบาเจ้าบุญชุ่ม แต่พอมาถึงระหว่างทาง ก็ต้องมีเหตุให้ข้าพเจ้าต้องเปลี่ยนทางเดิน โดยมุ่งเดินทางเพื่อตามหาครูบามหาป่านิกร ชยฺยเสโน โดยข้าพเจ้าได้เคยได้ยินกิตติศัพท์ของท่านมานานแล้ว จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าอยากไปถวายตนเป็นศิษย์ของท่าน ข้าพเจ้าจึงมุ่งหน้าเดินทางไปวัดพระพุทธบาทดอยถ้ำ ตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ข้าพเจ้าเดินถามเส้นทางและข่าวของครูบาไปเรื่อยๆ จนถึงพระบาทดอยถ้ำ จึงได้เดินสำรวจจนทั่ววัดแต่ก็ไม่พบใครแม่แต่เพียงคนเดียว จนเป็นเวลาใกล้มืดข้าพเจ้ามองเห็นแสงไฟจากหมู่บ้านข้างล่างตีนเขา จึงค่อยๆ เดินตามทางลงมาเพื่อจะได้ถามถึงข่าวของครูบา จากชาวบ้าน พอลงมาถึงหมู่บ้านก็มืดพอดี ข้าพเจ้าจึงขอพักที่วัดแม่กองวะ พอตกกลางคืนมีชาวบ้านชื่อพ่อหนานมูล คนบ้านแม่กองวะ ทราบว่าข้าพเจ้าเป็นเณรมาจากเมืองน่าน จึงเข้ามากราบเยี่ยม ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสถามถึงข่าวของครูบา เขาบอกว่าครูบาไม่ได้อยู่ที่นี่นาน

ครูบามหาป่า นิกร ชยฺยเสโน กับ ครูบาน้อย

แล้ว ท่านไปจำพรรษาอยู่ที่วัดพระธาตุแก่งสร้อย จังหวัดตาก และการเดินทางไปพระธาตุแก่งสร้อยนั้นลำบากมาก ไม่มีทางรถ จะต้องไปทางเรือเท่านั้น พ่อหนานมูล ได้พาชาวบ้านมานิมนต์ให้ข้าพเจ้าจำพรรษาที่วัดแม่กองวะ แต่ข้าพเจ้าได้ปฏิเสธ เพราะจะออกติดตามหาครูบาป่านิกร รุ่งเช้าจึงได้ข่าวว่าชาวบ้านที่เป็นพี่น้องชาวกระเหรียงบ้านห้วยต้ม จะได้นำของไปส่งที่พระธาตุแก่งสร้อย ข้าพเจ้าจึงออกเดินทางจากบ้านแม่กองวะไปทางบ้านผาต้าย ไปถึงท่าก้อ จึงได้ขออาศัยขึ้นโป๊ะเรือที่เขาขนวัวและใส่ของไปกับช่างกระเหรี่ยง โดยใช้เรือลำเล็กลากโป๊ะไปอย่างช้าๆ โดยออกจากท่าก้อ ประมาณเที่ยงกว่าๆ เรือค่อยๆ ลากโป๊ะไปอย่างช้าๆ จากแนวช่องเขาเหนือเขื่อนภูมิพล ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของโยมชาวกระเหรี่ยงที่ใจดี ถึงแม้จะพูดคนละภาษาแต่รอยยิ้มเป็นเสมือนสื่อกลางที่แสดงถึงมิตรไมตรี ข้าพเจ้ามองทิวทัศน์สองฟากฝั่งลำน้ำที่หน้าผา และป่าไม้ สลับกับโขดหินหาดทราย ทำให้ข้าพเจ้าลืมความทุกข์ใจที่พกมาจากเมืองน่าน ข้าพเจ้านั่งมองกระแสน้ำที่ไหลผ่านกระทบท้องเรือ และปล่อยความวุ่นวาย ความทุกข์ และปัญหาทั้งหมดให้ไหลไปกับกระแสน้ำ ข้าพเจ้ามีความเพลิดเพลินจนลืมเวลา มองดูนาฬิกาอีกทีก็เป็นเวลาห้าโมงเย็นแล้ว ข้าพเจ้าเริ่มมองเห็นองค์พระธาตุแก่งสร้อยสีทองอร่าม มองเห็นโดดเด่นมาแต่ไกล อยู่ริบๆ นั่นก็หมายความว่า ข้าพเจ้าใกล้มาถึงจุดหมายและได้พบนักบุญ นามว่า ครูบามหาป่านิกร ชยฺยเสโน ในช่วงไม่กี่อึดใจข้างหน้านี้แล้ว

วัดพระธาตุแก่งสร้อย จังหวัดตาก

ถวายตัวเป็นศิษย์และรับกรรมฐานกับครูบามหาป่านิกร ชยฺยเสโน ณ วัดพระธาตุแก่งสร้อย ตำบลบ้านนา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

ข้าพเจ้ามาถึงวัดพระธาตุแก่งสร้อยก็เป็นเวลาใกล้ค่ำ ยามพระอาทิตย์อัศดง วัดพระธาตุแก่งสร้อย ตั้งอยู่บนเกาะกลางน้ำเหนือเขื่อนภูมิพล อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ไม่มีไฟฟ้า ต้องใช้เครื่องปั่นไฟในวัด ซึ่งจะทำงานในช่วงประมาณหกโมงเย็นและปิดหยุดทำงานในช่วงเวลาสามทุ่มของทุกวัน ไม่มีหมู่บ้าน ไม่มีทางรถเข้าถึง การไปต้องใช้เรือเท่านั้น พอถึงวัดข้าพเจ้าก็เข้ากราบครูบา ขณะที่ท่านกำลังตรวจดูงานสร้างพระธาตุพญาอุตุมมตราชบนยอดดอยแก่งสร้อย จึงได้แจ้งความประสงค์ให้ท่านทราบทุกประการ ครูบาเมตตารับและจัดหาที่พักกุฏิให้อยู่อีกประมาณ ๓ วัน ข้าพเจ้าก็ได้แต่งพาน

ขั้น ๕ ขอขึ้นกรรมฐาน ครูบาได้ให้กรรมฐานแก่ข้าพเจ้าในวิหารหลวง ของวัดพระธาตุแก่งสร้อย พอให้กรรมฐานเสร็จครูบาได้มอบประคำไม้แก่นขาม และผ้ากัมพลหนึ่งผืน แก่ข้าพเจ้าพร้อมขันกรรมฐาน ครูบามหาป่านิกร ชยฺยเสโน เป็นศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา แห่งวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน

ครูบามหาป่านิกร ท่านเป็นพระนักปฏิบัติ นักพัฒนา มากด้วยบารมี คำพูดของท่านแต่ละคำล้วนแต่มีคติธรรม ในระหว่างที่ข้าพเจ้าพักอยู่ ณ ที่นี้ ก็ได้ปฏิบัติกรรมฐานไปพร้อมกับช่วยงานครูบาก่อสร้างวัด โดยอาศัยชาวกระเหรี่ยงทำอาหารเจถวายทุกวัน เพราะพระเณรและคนงานช่างในวัดนี้กินเจทั้งหมดแม้แต่เขตวัดก็ห้ามนำเนื้อสัตว์เข้ามาเป็นอันขาด ข้าพเจ้าปฏิบัติธรรมอยู่กับครูบานานพอสมควร ก็กราบลาครูบาเพื่อไปหาครูบาบุญชุ่มตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ตลอดระยะเวลาที่ได้อาศัยอยู่ใต้ร่มบารมีธรรมของครูบา ท่านได้ให้คติธรรมและความรู้แก่ข้าพเจ้าอย่างมหาศาล ข้าพเจ้ากราบลาครูบาออกจากวัดพระธาตุแก่งสร้อย โดยได้ขออาศัยเรือของชาวประมงที่ไปหาปลา มาขึ้นฝั่งที่ท่าบ้านก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จึงได้รับแจ้งข่าวจากญาติโยมทางจังหวัดน่าน ซึ่งตามหาข้าพเจ้ากันเพราะตอนที่ข้าพเจ้ามาก็ไม่ได้บอกใครเลยในตอนนั้น เขาขอร้องให้ข้าพเจ้ากลับไปเมืองน่านก่อน ข้าพเจ้าจึงต้องยอมจำใจเดินทางกับจังหวัดน่าน ตามคำขอร้องของญาติโยมเหล่านั้น

กลับเมืองน่าน พักปฏิบัติธรรม ณ ถ้ำเชตวัน

การกลับมาครั้งนี้ของข้าพเจ้าข้าพเจ้าไม่ได้เข้าพักที่วัดพระธาตุสันทะ แต่ข้าพเจ้าได้มาพักปฏิบัติธรรม ณ ถ้ำเชตวัน ตำบลสันทะ ซึ่งสภาพถ้ำเชตวัน ในตอนนั้นเป็นสภาพรกเพราะขาดการดูแลเอาใจใส่ หน้าถ้ำมีแต่ป่าวัชพืช และเต็มไปด้วยของ กระดาษ ข้าพเจ้าจึงเข้ากราบพระประธาน ทำความสะอาดบริเวณโดยรอบ และเลือกปักกรดอยู่ภาวนา ณ ถ้ำฤาษี พอญาติโยมทางบ้านสันทะทราบข่าวว่าข้าพเจ้ามาอยู่ที่ถ้ำเชตวัน ก็พากันยกขบวนกันมานิมนต์ให้ข้าพเจ้ากลับไปอยู่วัดพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรีฯ(พระธาตุสันทะ) เพื่อสร้างพระเจ้าทันใจหน้าตักกว้าง ๒ เมตร เมื่อข้าพเจ้ากลับไปอยู่ที่พระธาตุแล้วก็ยังไป – มา ที่ถ้ำเชตวันตลอด

ธุดงควัตร

ยามใดที่ว่างจากภารกิจการงาน ข้าพเจ้าก็มักปลีกตัวออกปฏิบัติธุดงค์กรรมฐานไปในที่ต่างๆ และพักอยู่ปฏิบัติธรรมอยู่ตามโอกาส เช่น แถวอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน อำเภอแม่แตง อำเภอแม่ริม ยอดดอยภูโอบ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น แล้วก็กลับมาพระธาตุศรีสังฆฯ ตามโอกาสและเวลาจะเอื้ออำนวย

ข้าพเจ้าจำได้ว่าการธุดงค์ครั้งสุดท้ายของข้าพเจ้า แตกต่างจากทุกๆ ครั้ง คือแต่ก่อนข้าพเจ้ามักชอบเดินตามลำพังองค์เดียว เพื่อตัดความเป็นปลิโพธิเป็นห่วงกับคนอื่น แต่ครั้งสุดท้ายที่ข้าพเจ้าออกธุดงค์ ข้าพเจ้ามุ่งหน้าไปจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีสามเณรติดตามไปองค์หนึ่ง คือ สามเณรเอก การธุดงค์ครั้งนี้ ข้าพเจ้าเริ่มออกจากเมืองน่านและแวะกราบครูบาป่านิกร ที่ปางประทีป อำเภอลี้ พักอยู่กับครูบา ๒-๓ วัน ก็ออกเดินทางจากปางประทีป อำเภอลี้ ไปทางบ้านผาต้าย ห้วยทราย แม่กองวะ แม่ลาน จนทะลุออกบ้านทุ่งโป่ง อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ผีหลอก หรือจิตหลอกกันแน่

พอข้าพเจ้าปักกรดที่ริมห้วยแม่หาด เย็นวันนั้นพอจัดแจงบริขารเสร็จ ก็ลงไปสรงน้ำในแม่น้ำ เสร็จแล้วก็เข้าภาวนา ข้าพเจ้าเลือกปักกรดใต้ต้นมะขาม ส่วนสามเณรปักกรดอยู่ริมกอไผ่ห่างกันพอสมควร ข้าพเจ้าไหว้พระสวดมนต์ภาวนาและแผ่เมตตา ก็ล้มตัวลงนอนด้วยความอ่อนเพลียที่เดินทางไกลมาทั้งวัน เป็นเวลาดึกกี่โมงไม่ทราบ หูของข้าพเจ้าได้ยินเสียงวัตถุชนิดหนึ่งมีขนาดใหญ่ตกลงใกล้ๆ กับกรด ข้าพเจ้าลืมตาดูแต่ด้วยความมืดจึงทำให้สายตาของข้าพเจ้าไม่สามารถมองเห็นอะไรได้และเสียงนั้นก็กลายเป็นเหมือนกับเท้าใหญ่ๆเดินเหยียบใบไม้แห้งเข้ามาใกล้ๆ กับกรดของข้าพเจ้า แล้วเดินวนอยู่อย่างนั้น ข้าพเจ้าพยายามควานหาไฟฉาย แล้วก็ส่องดูบริเวณรอบๆ ก็พบแต่ความว่างเปล่า ตอนแรกข้าพเจ้าคิดว่าเจ้าสุนัข ๓ ขา แต่ส่องไฟดูมันก็กำลังนอนหลับสบายอยู่ใต้พุ่มไม้ใกล้แม่น้ำ ซึ่งอยู่ไกลมาก ข้าพเจ้าจึงตะโกนปลุกสามเณรให้ตื่นและลุกขึ้นภาวนา แผ่เมตตาให้แก่เจ้าที่เจ้าทาง จนสว่าง ก็เป็นอันไม่ได้นอนทั้งคืนในคืนนั้น

สุนัข ๓ ขา อาสานำทางไปธุดงค์

พอมาถึงบ้านแม่กองวะ มีสุนัข ๓ ขา ตัวหนึ่ง อีกขาหนึ่ง คงได้รับบาดเจ็บ หอบสังขารของมันวิ่งเข้ามาทำความคุ้นเคยกับข้าพเจ้า และมันก็ออกวิ่งนำหน้านำทางข้าพเจ้าไปเรื่อยๆ ตอนแรกข้าพเจ้าก็ไม่สนใจอะไรกับมันเพราะคิดว่ามันคงตามไปไม่ไกล แต่พอเอาเข้าจริงๆ มันทั้งวิ่งทั้งเดิน ตามข้าพเจ้าผ่านหมู่บ้านแล้วหมู่บ้านเล่า จนข้ามจังหวัด ข้าพเจ้ากับสามเณรพยายามไล่ให้มันกลับบ้าน เพราะเกรงว่าจะมีอันตรายกับมัน และข้าพเจ้าก็ยังไม่รู้ว่าหนทางข้างหน้าจะเป็นเช่นไร กลัวว่าจะต้องทิ้งมันไว้ ณ ที่ใดที่หนึ่ง แต่มันก็ไม่ยอมกลับ ยังคงวิ่งนำทางข้าพเจ้าไปเรื่อยๆ ข้าพเจ้าเดินไปจนทะลุถึงบ้านทุ่งโป่ง อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ คืนนั้นข้าพเจ้าจึงแวะพักปักกรด ณ ริมน้ำห้วยแม่หาดใกล้ๆ กับบ้านทุ่งโป่ง และยังคงมีเจ้าสุนัข ๓ ขาคอยอารักขาติดตามอยู่ไม่ห่าง หรือว่ามันอาจมีกรรมที่ต้องมาตามข้าพเจ้า และในใจของข้าพเจ้าก็ยังหวั่นอยู่ไม่น้อยว่า มันจะสามารถตามข้าพเจ้าไปได้แค่ไหนยังไม่อาจทราบได้

จำเป็นต้องทิ้งเจ้าสุนัข ๓ ขาไว้ที่ดอยเต่า

พอสว่างข้าพเจ้าก็ออกไปบิณฑบาต กลับมาฉันท์ที่ริมห้วย ส่วนเจ้าสามขาก็รอข้าวก้นบาตรที่เหลือจากข้าพเจ้าและสามเณร พอข้าพเจ้าฉันท์เสร็จก็เก็บบริขารเดินทางต่อ ข้าพเจ้าได้สอบถามเส้นทางจากชาวบ้านถึงหนทางที่จะไปอำเภอฮอด ชาวบ้านจึงบอกให้ไปขึ้นรถสองแถว เพราะจากที่นี่ไปฮอดนั้นเป็นระยะทางที่ไกลมากและไม่ค่อยมีบ้านคนอยู่อาศัย ข้าพเจ้าปรึกษากับสามเณรจึงตัดสินใจขึ้นรถสองแถวโดยสาร ส่วนปัญหาคือเจ้าสุนัข ๓ ขาตัวนั้น ข้าพเจ้าจะเอามันไปด้วยได้อย่างไร เพราะเจ้าของรถไม่อนุญาตให้นำมันขึ้นรถไปด้วย ข้าพเจ้าจึงจำเป็นต้องทิ้งมันไว้ที่นั่นอย่างไม่มีทางเลือก โดยได้แต่มองและแผ่เมตตาให้มัน ได้พบกับเจ้านายใหม่ที่ดีและมีความสุขกับการได้อยู่ที่นี่ด้วยเถิด

มุ่งหน้าสู่แม่ฮ่องสอน

ถึงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้เดินทางต่อไปยัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผ่านไปทางอำเภอแม่ลาน้อย ขุนยวม แม่สะเรียง ถึงแม่ฮ่องสอน ก็ได้แวะกราบองค์พระธาตุดอยกองมู และพักอยู่ ๑ คืน พอรุ่งเช้าก็เก็บบริขารออกเดินธุดงค์มุ่งหน้าหาที่ปฏิบัติธรรมภาวนา ข้าพเจ้าเลือกเดินตามถนน เพราะป่าทางแม่ฮ่องสอนเป็นป่าใหญ่ ถ้าคนที่ไม่รู้เส้นทางก็อาจทำให้หลงป่าได้ แต่การเดินตามทางก็มี

อุปสรรคเหมือนกัน คือแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองท่องเที่ยว สิ่งที่ข้าพเจ้าจะต้องเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และทำใจต้องรับสภาพคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ไม่เคยเห็นพระธุดงค์ จึงชอบจอดรถถ่ายรูปข้าพเจ้าตลอดทาง ข้าพเจ้าเลยได้เป็นทั้งพระธุดงค์ และเป็นนายแบบให้ฝรั่งถ่ายรูปไปโดยอัตโนมัติ

พักภาวนาปฏิบัติธรรม ที่ถ้ำผาแดง ตำบล หมอกจำแป่

ข้าพเจ้าเดินทางถึงถ้ำผาแดง ตำบลหมอกจำแป่ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากถนน ดูแล้วสงบร่มรื่นเหมาะแก่การภาวนา จึงเลือกเป็นที่พักภาวนา โดยมีหลวงพ่อองค์หนึ่งเป็นพระไทยใหญ่ เป็นผู้ดูแลถ้ำอยู่ ข้าพเจ้าพอพูดภาษาไทยใหญ่ได้บ้าง จึงเข้าขอกราบอนุญาตท่านเพื่อพักภาวนา ท่านเมตตาอนุญาต ข้าพเจ้าจึงเข้าพักที่ถ้ำหลวงพระองค์ดำ ภายในถ้ำสงบมากและสังเกตได้ว่าถ้าเป็นฤดูฝน ในถ้ำแห่งนี้จะต้องเป็นทางน้ำไหลแน่นอน เพราะดูจากขอนท่อนไม้ เปลือกมะพร้าว ที่น้ำพัดมามีอยู่เกลื่อนตามท้องถ้ำ ส่วนหน้าถ้ำมีลำห้วยใสสะอาดใช้เป็นที่สรงกาย และชำระบริขาร ล้างบาตรต่างๆ ตอนเช้าก็ได้ออกบิณฑบาตมานั่งฉันท์กันใต้ต้นหูกวางหน้าถ้ำ ถ้ำผาแดงแห่งนี้ถือเป็นที่สัปปายะแก่สมณะผู้สนใจในการปฏิบัติธรรมโดยแท้ ข้าพเจ้าพักภาวนาอยู่ที่นั่นไม่นาน ก็เดินทางไปทางอำเภอปาย อำเภอเวียงแหง จนทะลุอำเภอปางมะผ้า ออกมาทางอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เท่าที่จำได้นั่นคือการธุดงค์ครั้งสุดท้ายของข้าพเจ้า ย้อนหลังจากวันที่บันทึกนี้ไป

อุปสมบท

พออายุครบ ๒๐ ปี ข้าพเจ้าได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ณ พัทธสีมา วัดสันทะ ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน เวลา ๑๐.๔๖ น. โดยมีหลวงพ่อพระครูวิสุทธิ์นันทวิทย์เจ้าคณะอำเภอนาน้อย วัดนาแดงเป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูปริยัตินันทสุธี (พระอาจารย์มหามารวย ชวนปัญโญ) วัดพญาภู พระอารมหลวง เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พระครูบานิกร ธัมมรังสี วัดศรีมงคล อำเภอท่าวังผา เป็นพระอนุสาวนาจารย์

มีพระสงฆ์ร่วมทำสังฆกรรมอุปสมบท ๒๙ รูป โดยได้รับนามฉายาว่า ญาณวิชชโย ภิกฺขุ

สถานที่และผลงานการก่อสร้างบูรณะพัฒนา

พ.ศ. ๒๕๕๐ สามเณรณัฐวุฒิ กายา อายุ ๑๗ ปี

- สร้างพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี
- สร้างบันไดคอนกรีตจำนวน ๒๐๙ ขั้น สู่องค์พระธาตุศรีสังฆฯ ตำบลสันทะ
- สร้างศาลาบำเพ็ญบุญ
- สร้างพระประธาน ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างกุฏิห้องพักอาคันตุกะ ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- ตัดถนนขึ้นสู่พระธาตุศรีสังฆฯ
- จัดซื้อที่ดินขยายเขตธรณีสงฆ์ ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- เทลานคอนกรีตรอบบริเวณลาน ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างห้องน้ำ – ห้องสุขา ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างกุฏิศรัทธาสามัคคี ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างถังเก็บน้ำ ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างระบบบ่อน้ำประปา และไฟฟ้า ณ พระธาตุศรีสังฆฯ

พ.ศ. ๒๕๕๑

- สร้างพระเจ้าทันใจ หน้าตักกว้าง ๒ เมตร
- สร้างวิหารพระเจ้าทันใจ
- สร้างกุฏิรับรอง ญาณวิไชยยะชนะมงคลนุสรณ์
- บูรณพระประธานในพระอุโบสถ วัดสันทะ
- สร้างพระเจ้าเหลือ พร้อมแท่นแก้วและยอดฉัตร
- เป็นประธานทอดกฐิน ณ วัดสันทะ
- สร้างบ่อพักน้ำและท่อระบายน้ำ ณ วัดสันทะ
- ถวายกลองปู่จา ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างหอกลอง ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างฆ้องหลวงและระฆัง ณ พระธาตุศรีสังฆฯ

- สร้างหอฆ้องหลวง ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างป้ายประวัติพระธาตุ ณ พระธาตุศรีสังฆฯ ของพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี

พ.ศ. ๒๕๕๒

- สร้างกุฏิปฏิบัติธรรม อาศรมเวฬุวัน
- สร้างบันไดนาคขึ้นสู่องค์พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างกุฏิกรรมฐาน ๒ หลัง ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างกำแพงเขตพุทธาวาส ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างพระธาตุทันใจ ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- บูรณะพระประธานถ้ำพระฤาษี
- สร้างกุฏิกายามหามงคล
- สร้างพระประธาน วัดป่างุ ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา
- สร้างราวบันไดสแตนเลสขึ้นสู่พระธาตุ
- ปูทรายล้างบันไดทางขึ้นสู่พระธาตุ
- บูรณะพระวิหาร ของวัดสันทะ ตำบลสันทะ
- จัดซื้อโลงเย็น มอบแด่บ้านเชตวัน

พ.ศ.๒๕๕๓

- ตัดถนนสายใหม่ ขึ้นสู่องค์พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างศาลาป๋ารมีธรรมทันใจ
- สร้างพระประธานและยอดฉัตร ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลเชียงของ
- ถวายธรรมมาสแด่อารมห้วยจอย
- สร้างพระพุทธรูปทองเหลืองหน้าตัก ๒๙ นิ้ว ถวายวัดบ้านห้วยส้ม
- สร้างพระวิหารหลวง พระธาตุศรีสังฆฯ

พ.ศ. ๒๕๕๔

- สร้างพระประธานพระวิหารหลวง ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างแท่นแก้วพระประธาน ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างพระเจ้าทันใจหน้าตักกว้าง ๒ เมตร ณ บ้านสถาน ตำบลสถาน

- สร้างห้องน้ำห้องสุขา ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างแท่นแก้วพระประธาน อารามบ้านห้วยจอย
- สร้างศาลาศรัทธาสามัคคี ฌาปนสถานบ้านสันทะ
- สร้างโรงครัว ณ พระธาตุศรีสังฆฯ
- สร้างเมรุเผาศพ ฌาปนสถานบ้านสันทะ
- สร้างเมรุเผาศพ ฌาปนสถานบ้านเชตวัน

พ.ศ. ๒๕๕๕

- สร้างพระวิหาร ณ ถ้ำเชตวัน ตำบลสันทะ
- สร้างศาลาหลวง ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างกุฏิสงฆ์ ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างพระธาตุทันใจสหลีกู่แก้ว ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างพระธาตุเจ้าสัมพุทเธ ณ ถ้ำเชตวัน

พ.ศ. ๒๕๕๖

- สร้างพระพุทธไสยาสน์ ยาว ๑๕ เมตร พร้อมฐานห้องโถง ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างศาลาเวียงศีลเวียงธรรม ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างกุฏิครูบาป๋ารมีธรรม ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างโรงครัว – หอฉันท์ ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างพระธาตุเจ้าศิลาแลง ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างบันไดนาคขึ้นสู่ถ้ำวิหาร ณ ถ้ำเขตวัน
- สร้างพระประธาน วัดห้วยแก็ต๓ องค์ ตำบลไผ่โทน จ.แพร่
- สร้างศาลาบาตร ถ้ำเชตวัน
- สร้างกำแพงด้วยศิลาแลง ถ้ำเชตวัน
- สร้างสระน้ำ และหอพระอุปคุต ถ้ำเชตวัน
- สร้างห้องน้ำและห้องสุขา ถ้ำเชตวัน
- ปรับปรุงภูมิทัศน์และเทลานคอนกรีต ถ้ำเชตวัน
- สร้างห้องพักสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม ถ้ำเชตวัน
- สร้างหอกลอง ถ้ำเชตวัน

- สร้างกลองปู่จา ถ้ำเชตวัน
- สร้างศาลาอาคารพิพิธภัณฑ์ ถ้ำเชตะวัน
- เป็นประธานทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน
- บูรณอุโบสถวัดเชตวัน

พ.ศ. ๒๕๕๗

- สร้างพระเจ้าทันใจ จ.แพร่
- สร้างพระเจ้าทันใจ ณ พระธาตุเชียงของ ต.เชียงของ อ.นาน้อย จ.น่าน
- สร้างเมรุฌาปนสถาน บ้านน้ำอูน อำเภอนาหมื่น
- สร้างพระเจ้าทันใจ ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างห้องพักภิกษุ-สามเณร ณ ถ้ำเชตวัน
- ร่วมสร้างกุฏิสงฆ์วัดเชตวัน
- สร้างห้องสุขา ณ ถ้ำเชตวัน
- สร้างพระธาตุวัดน้ำสระ ต.น้ำตก อ.นาน้อย จ.น่าน
- สร้างพระธาตุหนองปวน ต.บัวใหญ่ อ.นาน้อย จ.น่าน
- สร้างวิหารน้อยมงคลบารมีญาณวิจัยไชยบุญเรือง
- สร้างเมรุฌาปนสถาน บ้านวังคำ ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
- สร้างเมรุฌาปนสถาน บ้านส้าน ต.สันทะ อ.นาน้อย จ.น่าน
- ร่วมสร้างเมรุฌาปนสถาน บ้านใหม่วังเคียน อ.เชียงกลาง จ.น่าน
- สร้างพระพุทธรูปในซุ้มเจดีย์ วัดพระธาตุดอยโตน อ.นาหมื่น จ.น่าน
- สร้างกุฏิเวียงศีล เวียงธรรม ๓ ปี ๓ เดือน ๓ วัน
- สร้างศาลาสุดเจ้นตามหาปารมีธรรม
- ๓ ปี ๓ เดือน ๓ วัน ขนาด ๒๐x๑๒๐ เมตร
- เสาจำนวน ๑๕๕ ต้น
- ลงเสาเอกวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗

ครูบาอาจารย์ที่พระญาณวิไชย ภิกขุ ได้ถวายตนเป็นศิษย์

๑. ครูบาเจ้าสมจิตร จิตตคุตฺโต วัดสะแล่ง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

๒. ครูบาเจ้าอินทรปญฺญาวฑฺฒโน วัดสันป่ายางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๓. ครูบาเจ้ามนตรี ธมฺมเมธี วัดพระธาตุสุโทน อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

๔. ครูบาเจ้าบุญชุ่ม ญาณสงฺวโร วัดถ้ำราชคฤห์ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

๕. ครูบาเจ้าสนิท พุทธวงฺโส วัดห้วยบง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๖. หลวงพ่อทรัพย์ ปญฺญาปทีโป วัดห้วยบง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๗. พระครูบามหาป่านิกร ชยฺยเสโน วัดพระธาตุแก่งสร้อย อำเภอสามเงา จังหวัดตาก

๘. พระครูวิสุทธิ์นันทวิทย์ (ศรีมา กตปุญฺโญ) วัดนาแดง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

๙. พระครูปริยัตินันทสุธี (มารวย ชวนปญฺโญ) วัดพญาภู

๑๐. พระครูบานิกร ธมฺมรงฺษี วัดศรีมงคล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

๑๑. พระราชคุณาภรณ์ (กานต์ สุปุญฺโญ) วัดภูมินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

๑๒. พระครูอาทรธรรมประโชติ (ชัยวุฒิ โชติวโร) วัดเมืองนิพพาน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุมงคลที่ได้รับอาราธนาให้อธิฐานจิตปลุกเสก

- เหรียญพระเจ้าฟ้า วัดพญาวัด อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
- เหรียญครูบาอินต๊ะ วัดดอนสถาน อำเภอปัว จังหวัดน่าน
- เหรียญพระเจ้าวัดสดือเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
- พระพุทธสิหิงห์๑ น่านเจ้า วัดมิ่งเมือง จังหวัดน่าน
- เหรียญพระญาณวิไชย รุ่น ๑ พระธาตุศรีสังฆฯ
- เหรียญเจ้าพญาเมืองน้อย ตำบลบัวใหญ่
- เหรียญรุ่น ๑ ครูบานิกร วัดก๋ง อำเภอท่าวังผา
- เหรียญพุทธเกษตรวิไลลักษณ์ วัดนาราบ อำเภอนาน้อย จังหวัดนาน
- เหรียญหลวงพ่อพระครูอนุเขตคณาภิบาล (ศรีนวล ธิดา) วัดนาน้อย อำเภอนาน้อย
- เหรียญรุ่นบารมี ๒๕ ญาณวิไชย ภิกฺขุ ถ้ำเชตวัน
- ธนบัตรขวัญถุง รุ่นแม่อำเภอนาหมื่น
- พระรอดลำพูน รุ่นผ้าป่าสร้างวิหาร วัดห้วยส้ม
- พระประทานพร วัดหัววัว จังหวัดบุรีรัมย์
- พระยอดขุนพลน่านเจ้า วัดมิ่งเมือง จังหวัดน่าน

ประวัติพุทธสถานถ้ำเชตวัน

ตำบลสันทะ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน

พุทธสถานถ้ำเชตวันบริเวณโดยรอบเป็นถ้ำธรรมชาติที่สวยงามตั้งอยู่จดกับเขาห้วยผาตั้ง แต่ก่อนสมัยโบราณกาลชาวบ้านเรียกกันว่าถ้ำผาตั้ง เรียกชื่อตามก้อนผา กล่าวคือบนยอดเขาจะมีก้อนผาคล้ายเหมือนหนึ่งว่ามีคนเอามาตั้งไว้ ข้างล่างฐานก้อนผาจะมีโพลงลอดไปมาได้และก้อนผาที่ว่านี้ยากนักที่จะมีคนขึ้นไปเห็นได้ เพราะว่าการขึ้นไปบนผานั้นยากลำบากยิ่งนัก กล่าวไว้ว่าเคยมีคนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ขึ้นไปล่าสัตว์จำพวกเลียงผา ชะนี ลิง ค่าง ไปพบเห็นแล้วนำมาเล่าสู่กันฟังจึงเรียกกันว่าถ้ำผาตั้ง

ต่อมาทางการประกาศตั้งชื่อหมู่บ้านเป็นบ้านเชตวันจึงได้เรียกชื่อของถ้ำตามชื่อหมู่บ้านเป็นถ้ำเชตวัน ในปี พ.ศ. ๒๔๓๑ มีผู้สนใจแวะเวียนมาเยี่ยมชมความสวยงามและพักผ่อนหย่อนใจจำนวนมา พ่อแสน สมบัติ หัวหน้าหมู่บ้านจึงได้ชักชวนชาวบ้านร่วมกันจัดสร้างพระพุทธรูปแกะสลักด้วยไม้จันทร์หอมแล้วอัญเชิญประดิษฐานไว้ในถ้ำเพื่อเป็นที่สักการะบูชา ณ ถ้ำเชตวันแห่งนี้มีพระครูบาอาจารย์จำนวนหลายรูปมาจำพรรษา ปฏิบัติธรรม และสร้างศาสนสถานไว้ให้พุทศาสนิกชนได้สักการะบูชา

ในปี พ.ศ.๒๔๖๙-๒๔๗๐ได้มีพระญารังสี (ครูบาเจ้าจันทะญาณรังสี) เจ้าอาวาสวัดเชตวัน ได้ชักชวนศรัทธาญาติโยมในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียงก่อสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่องค์หนึ่ง ประดิษฐานในห้องโถงของถ้ำ และประกอบพิธีพุทธาภิเษกเฉลิมฉลองทำบุญขึ้นในวันเดือนแปดเป็ง(วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน๘ เหนือ) นับตั้งแต่นั้นมาเมื่อถึงเดือนแปดเป็ง(วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ เหนือ) จะถือกันว่าเป็นวันทำบุญขึ้นถ้ำเป็นประจำทุกปี ประกอบด้วยพิธีทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ ฟังเทศน์ และมีการจุดบั้งไฟเพื่อเป็นพุทธบูชาสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๔๗๕พระศรีนวลวัดสีมงคล (วัดสบหว้า) (เจ้าหนานศรีนวล) ได้มาแสวงบุญจำพรรษา ณ ถ้ำแห่งนี้ได้ร่วมกับพระญารังสีและพ่อค้าประชาชนที่เลื่อมใสศรัทธา ก่อสร้างพระพุทธรูปขึ้นอีก ๕ องค์ ประดิษฐาน ณ ถ้ำวิหาร ๑ องค์ พระเกสรดอกไม้ ๑ องค์ ถ้ำพระนอน ๑ องค์ ถ้ำพระทันใจ ๑ องค์ (พระเจ้าทันใจองค์เล็ก) และถ้ำพระฤษี ๑ องค์ นอกจากนั้นได้สร้างกำแพงล้อมรอบรอยพระพุทธบาท ก่อสร้างเจดีย์ที่องค์พระนอน๑ องค์ และที่ถ้ำพระเจ้าทันใจ ๑ องค์ ประกอบกับได้ก่อสร้างบันไดขึ้นถ้ำเป็นรูปพญานาคขนาบสองข้างบันไดอย่างสง่างาม

ในปี พ.ศ.๒๕๑๘ ได้มีนักศึกษาจากวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ลูกเสือชาวบ้าน และพี่น้องประชาชนบ้านเชตวัน ได้ร่วมกันซ่อมแซมบันไดพญานาค และได้ก่อสร้างศาลาร่วมใจไว้ ๑หลัง เสร็จแล้วประกอบพิธีทำบุญโดยมี นายโชดก พูนสวัสดิ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน มาเป็นประธานในพิธี

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านพระครูอนุเขตสีลารักษ์ เจ้าคณะอำเภอนาน้อย ได้ชักชวนคณะศรัทธาญาติโยม พ่อค้าประชาชน ทำการบูรณปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปทุกองค์เสร็จแล้วก็ได้ประกอบพิธีทำบุญตามประเพณีต่อมาศาสนสถานที่พระครูบาอาจารย์ได้ก่อสร้างไว้ ขาดการดูแลเอาใจใส่ทำให้ชำรุดทรุดโทรมลงตามกาลเวลา

ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ พระญาณวิไชย ภิกขุ (ครูบาน้อย) พร้อมด้วยคณะศรัทธาศิษย์ยานุศิษย์ได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์และก่อสร้างถาวรวัตถุขึ้นมาใหม่โดยได้ดำเนินการวงศิลาฤกษ์ในการก่อสร้างในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ และได้เริ่มก่อสร้าง ในวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ โดยได้ก่อสร้างเสนาสนะดังนี้

๑. พระวิหารทรงล้านนา
๒ ศาลาการเปรียญ
๓. ศาลาบาตร
๔. หอกลอง
๕. กำแพงพุทธสถาน
๖. สระน้ำพระอุปคต
๗. องค์พระเจดีย์สัมพุทเธ
๘. องค์พระธาตุศิลามงคล
๙. กุฏิสงฆ์
๑๐. หอฉัน
๑๑. กุฏิรับรอง
๑๒. ศาลาไหว้พระธาตุ
๑๓. องค์พระพุทธไสยาสน์ยาว 16 เมตร
๑๔. โรงครัว
๑๕. บูรณบันไดพญานาค
๑๖. ปรับแต่งภูมิทัศน์ ระบบไฟฟ้า ประปา และถนน
๑๗. สร้างอาคารพิพิธพันธ์สองชั้นจำนวนหนึ่งหลัง
๑๘. สร้างห้องน้ำห้องสุขารวม
๑๙. สร้างพระเจ้าทันใจหน้าตักกว้างสองเมตร
๒๐. สร้างวิหารน้อยมงคลบารมีญาณวิจัยไชยบุญเรือง

เมื่อการก่อสร้างทุกอย่างสำเร็จแล้วจึงได้ทำการฉลองสมโภชขึ้นในระหว่างวันที่ ๑-๗ เมษายน ๒๕๕๗ ตรงกับวันอาทิตย์ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๖ เหนือ ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง ๒ ปี ๑ เดือน ๒๒ วัน บันทึกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๕๗

พุทธสถานถ้ำเชตวัน

ประมวลภาพวันอธิฐานออกพรรษา
ของครูบาน้อย ณ ถ้ำเชตวัน
ปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

IF YOU
DON'T RACE
HEN GET OUT
OF MY WAY!

โปรดญาติโยมที่ห้วยแก้ววีสอร์ท ของคุณประสิทธิ์ โนทะ

โปรดญาติโยมที่ห้วยแก้ววีสอร์ท ของคุณประสิทธิ์ โนทะ

พระญาณวิไชย กับ พระครูบานิกร และ คุณทินกร
ณ เขาคิชกูฏ ประเทศอินเดีย

อิริยาบถหนึ่งของครูบาน้อย
ณ เขาคิชกูฏ ประเทศอินเดีย

อิริยาบถหนึ่งของครูบาน้อย

อิริยาบถหนึ่งของครูบาน้อย

คณะศรัทธาร่วมใจสร้างพระเจ้าทันใจ
ณ ถ้ำเชตวัน

ครูบาในงานพุทธาภิเษก

วิหารพระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี ครูบาน้อยสร้างเมื่ออายุ ๒๐ ปี

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ้านสถาน

ครูบากรวดน้ำ

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน
ต.สถาน อ.นาน้อย

ครูบาแจกผ้าห่ม

ครูบาเข้ากรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบาเข้ากรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบารับบิณฑบาตในวันออกกรรมฐาน บ.สถาน

ครูบารับบิณฑบาตในวันออกกรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

สถานที่ครูบาเข้ากรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน ต.สถาน อ.นาน้อย

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน ต.สถาน อ.นาน้อย

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน ต.สถาน อ.นาน้อย

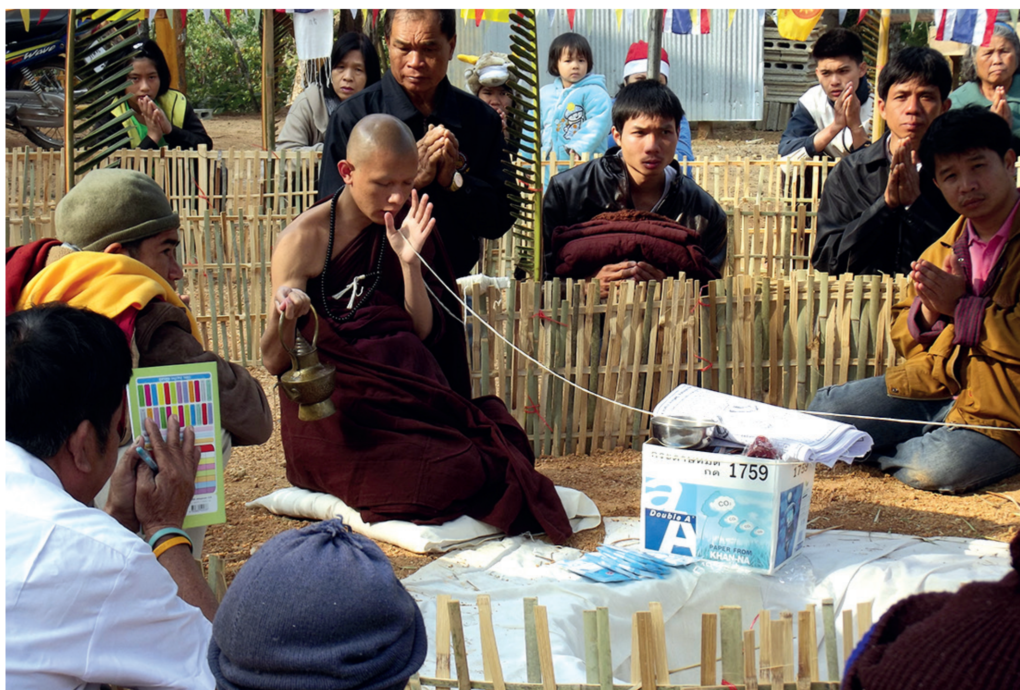

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน ต.สถาน อ.นาน้อย

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ.สถาน ต.สถาน อ.นาน้อย

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ บ้านสถาน อ.นาน้อย

ครูบาแจกผ้าห่ม

ครูบาในวันเข้ากรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบารับบิณฑบาตในวันออกกรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

อิริยาบถหนึ่งของครูบาน้อย

ครูบาเป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

ครูบาในวันเข้ากรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบารับบิณฑบาตในวันออกกรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

อิริยาบถหนึ่งของครูบาน้อย

ครูบาเป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

ครูบาในวันออกกรรมฐาน ณ น้ำตกวังเขียว ต.เมืองลี อ.นาหมื่น

ครูบาเป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

ครูบาเป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

ครูบาเป็นเจ้าภาพทอดกฐิน ณ วัดเชตวัน พ.ศ. ๒๕๕๖

ครูบา กับ ท่านนรินทร์ เหล่าอารยะ นายกอบจ.น่าน
ณ คันธกุฎี ของพระพุทธเจ้า บนเขาคิชกูฏ ประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๔๖

ครูบาที่ประเทศพม่า

ครูบากับศิษยานุศิษย์

ครูบานิกร – ครูบาเจ้ามนตรี – ครูบาน้อย ที่ประเทศพม่า

คุณแม่ศรีพรรณ ดอกบัว
เป็นเจ้าภาพถวายดวงเนตรพระพุทธไสยาสน์ ณ ถ้ำเชตวัน

ครูบาน้อย กับ ครูบานิกร

กุฏิของครูบาเมื่อปฏิบัติธรรม ที่ ดอยภูโอบ
อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

อิริยาบถหนึ่งของครูบา

เริ่มสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เริ่มสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

กุฏิหลังแรกของครูบา ณ พระธาตุศรีสังฆรัตนคีรี

เริ่มสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ครูบาปลูกต้นโพธิ์ ณ บ้านสถาน

ครูบา กับ ท่านนายแพทย์ชลน่าน ศรีแก้ว ส.ส. จังหวัดน่าน

ครูบารับบิณฑบาต
ในวันออกกรรมฐาน ณ ถ้ำเชตวัน
เป็นเวลา ๓ เดือน

ครูบากับพระอาจารย์
พระครูปริยัตินันทสุธี

ครูบากับศิษยานุศิษย์

พุทธสถานถ้ำเชตวัน ขณะก่อสร้าง

พุทธสถานถ้ำเชตวัน ขณะก่อสร้าง

ครูบาเจ้ามนตรี ธัมมะเมธี กับ ครูบาน้อย

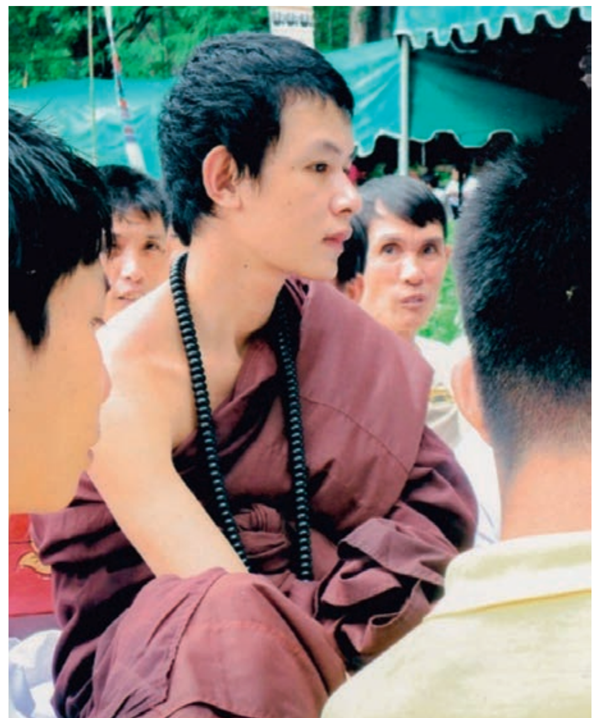

ครูบาเจ้ามนตรี ธัมมะเมธี กับ ครูบาน้อย

ครูบาในวันออกถ้ำหลังจากเข้าพรรษาปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๓ เดือน ปี ๒๕๕๔

ครูบาอธิฐานจิตปลูกเสกวัตถุมงคล

ครูบาในวันออกพรรษา ณ ถ้ำเชตวัน

เริ่มสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เริ่มสร้างพุทธสถานถ้ำเชตวัน ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ครูบาในวันเข้าพรรษา (เข้าถ้ำ) พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ถ้ำเชตวัน

ครูบาในวันเข้าพรรษา (เข้าถ้ำ)
พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ ถ้ำเชตวัน

ครูบาน้อย ณ ประเทศพม่า

ครูบาน้อย กับ พระครูบานิกร ธัมมะรังสี ในวันเข้าพรรษา ปี ๒๕๕๖ ณ ถ้ำเชตวัน

พระอาทิตย์ทรงกรดในงานวันคล้าย
วันเกิดพระครูบา
๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

พระอาทิตย์ทรงกรดในวันที่พระครูบา
บรรจุใจพระนอน (พุทธไสยาสน์)
ณ ถ้ำเชตวัน วันวิสาขบูชา ปี ๒๕๕๖

ครูบาที่ประเทศพม่า

ครูบากับครูบานิกร ธัมมะรังสี ที่ประเทศพม่า

คุณแม่รุ่งฟ้า เชาวเพชรไพโรจน์ และครอบครัว
คุณพ่อสุนทร แม่สายทอง แสนปัญญา
คุณแอน ประธานสร้างพระธาตุสัมพุทเธ
ประกอบพิธีบรรจุวัตถุมงคลลงในองค์พระธาตุ ณ ถ้ำเชตะวัน พ.ศ.๒๕๕๕

คณะศรัทธาและศิษยานุศิษย์ ที่มาร่วมทำบุญ เนื่องในวัน ครูบาออกกรรมฐาน
(ออกจากการจำพรรษา) เป็นเวลา ๓ เดือน ณ ถ้ำเชตะวัน

ธรรมะจากถ้ำ
บันทึกโดย พระญาณวิไชย ภิกขุ
เมื่อเข้าถ้ำจำพรรษา ณ ถ้ำเชตวัน พุทธศักราช ๒๕๕๕

จงมองไปข้างหน้า เพื่อสร้างความหวัง
จงมองกลับข้างหลัง เพื่อแก้ไขความผิด
คนที่ไม่มีความหวัง นั้นเหมือนคนที่สิ้นคิด
คนที่ไม่มีความผิด คือคนที่ไม่ทำอะไรเลย

อย่าคิดว่า ทำไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ทำ....
ไม่มีคำว่า แพ้ ถ้าเรายังไม่ได้ เริ่ม
ไม่มีคำว่า อยู่ที่เดิม หากเราได้ แสวงหา
ไม่มีคำว่า เป็นที่หนึ่ง หากเรายัง ต้องพึ่งพา
ไม่มีคำว่า ดีกว่า หากเรายัง ไม่ตั้งใจ....

ละครชีวิต

ชีวิตนี้ เปรียบเสมือน โรงละคร
ปวงนิกร เราท่าน ต่างร่ายรำ
ทำทีท่า ไปตามลีลา ของบทละคร
บางทีก็เศร้า บางคราวก็สุข บางทีก็ทุกข์หัวอกสะท้อน
มีร้าง มีรัก มีพลัด มีพราก มีจาก มีจร
กว่าจะจบ บทละคร ชีวิต ก็จากลา
อันว่าวรรคตอน ละครชีวิต เป็นเรื่องน่าคิด
นะท่านเจ้าขา กว่าฉากจะปิด ชีวิตจะลา
ก็ต้องทรมา กันเหลือประมาณ

ไม่ใช่เทวา จะมาอุ้มสม
ไม่ใช่พระพรหม จะมาเสกสรร
ไม่ใช่พระศุกร์ พระเสาร์ พระอาทิตย์ หรือว่าพระจันทร์
จะยาก ดี มีจน นั้น ขึ้นอยู่ที่ผลของการกระทำ
จะดี จะชั่ว อยู่ที่ตัว เราทำ
จะสูง จะต่ำ อยู่ที่เรา ทำตัว

เงินทองแบ่งไว้ ๔ ส่วน

๑.)	ใช้หนี้เก่า	=	แทนบุญคุณผู้มีพระคุณ
๒.)	ให้เจ้านายใหม่	=	เลี้ยงอุปการะลูกหลาน
๓.)	ทิ้งลงเหว	=	ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
๔.)	ฝังดินไว้	=	ทำบุญทำกุศล

ความทุกข์ของพ่อ-แม่ มี ๓ ประการ

๑.) ทุกข์เพราะไม่มีลูก ๒.) ทุกข์เพราะลูกตาย ๓.) ทุกข์เพราะลูกชั่ว

ความทุกข์ของปุถุชน

๑.) ทุกข์เพราะอยากได้มาเป็นของตน (ตัณหา)
๒.) เมื่อได้มาแล้วก็ทุกข์กับการเก็บรักษา (กังวล)
๓.) เมื่อสูญเสียไปก็ทุกข์กับการสูญเสีย (อาลัย)

ธรรม สว่างใจ บุคคลใดเข้าใจธรรมมะ ย่อมได้ประโยชน์ จากธรรมมะ

ธรรม หมายถึง ธรรมชาติ, ธรรมดา, ปกติความจริง, เมื่อเราอยู่ในสถานที่ใดควรเข้าใจธรรมชาติของสถานที่นั้นๆ เมื่ออยู่กับคนเช่นไรควรเข้าใจธรรมชาติของคนเช่นนั้น....นั่นมันเป็นธรรมดา....ช่างมันเถอะ

ลูก มี ๕ ก.

๑.) ลูก กะ คือ ลูกที่มีความกตัญญู

๒.) ลูก กา คือ ลูกที่ได้ดีแล้วลืม พ่อ-แม่ เหมือนอีกา

๓.) ลูก เกาะ คือ ลูกที่ไม่รู้จักโต

๔.) ลูก แก้ว คือ ลูกที่สร้างความภูมิใจแก่ พ่อ-แม่

๕.) ลูก กล้วย คือ ลูกฆ่า พ่อ-แม่ เหมือนปลีฆ่าต้นกล้วย

ลูก ๓ ระดับ

๑.) อภิชาตบุตร = ลูกที่ประเสริฐกว่า พ่อ-แม่

๒.) อนุชาตบุตร = ลูกเสมอ พ่อ-แม่

๓.) อวชาตบุตร = ลูกที่เลวกว่า พ่อ-แม่

คน ๔ ระดับ

๑.) ปุถุชน = คนหนาด้วยกิเลส

๒.) ปัญญาชน = คนมีปัญญา

๓.) กัลยาณชน = คนดีมีคุณศีลธรรม

๔.) อริยชน = คนผู้หลุดพ้น (จากกิเลส)

คนโง่ที่รู้ตัวว่าโง่ยังพอเป็นบัณฑิตได้
แต่คนโง่แล้วอวดฉลาดคือ คนโง่อย่างแท้จริง

หน้าที่มีอยู่ ๒ อย่าง

๑.) หน้าที่โดยอัตโนมัติ คือ หน้าที่ในบ้านเป็นตลอด

๒.) หน้าที่โดยแต่งตั้งชั่วคราว คือ หน้าที่การงาน

เฒ่า (คนแก่ ๒ อย่าง)

๑.) เฒ่าทระนง คือ เฒ่านักสู้ ไม่อ่อนแอ แก่อย่างมีคุณค่า ชราอย่างมีประโยชน์

๒.) เฒ่าทารก คือ เฒ่าขี้อ้อนเหมือนเด็กทารก

คุณสมบัติของผึ้ง มี

๑.) ผึ้งบินไม่สูง = การรู้จักฐานะของตนไม่ทำตัวสูง
๒.) ผึ้งมีความขยัน = มีความขยันหมั่นเพียรอดทน
๓.) ผึ้งรู้จักสะสมน้ำหวาน = ประหยัด อดออม
๔.) ผึ้งรักหมู่คณะ = ความสามัคคี ซื่อสัตย์
๕.) ผึ้งไม่ตอมของเน่าเหม็น = การมีคุณธรรมไม่ทำชั่ว ไม่นิยมกระทำหรือไปในสถานที่ไม่ดี

หัวใจเศรษฐี

๑.) อุ.อุฏฐานสัมปทา = ขยันหมั่นเพียร
๒.) อา.อารักขสัมปทา = ประหยัด อดทน
๓.) กะ.กัลยาณมิตตา = คบคนดี มิตรดี
๔.) ส.สมชีวิตา = ประกอบอาชีพสุจริต

กฎ ๒ อย่าง

๑.) กฎหมาย = กฎกติกา (อาชญาทางโลก)
๒.) กฎแห่งกรรม = ธรรมชาติ (อาชญาทางธรรม)

ยามเห็นใจ

๑.) ยามจน ๒.) ยามเจ็บ ๓.) ยามจาก

อย่ามองคนเวลาเราอยู่สูง คือ มีพร้อม จะไม่เห็นน้ำใจคน จะเห็นน้ำใจคนดีที่สุดคือ เวลาเราอยู่ที่ต่ำ ตกยากลำบาก ใครไม่ทิ้งเรานั่นคือ “เพื่อนแท้มิตรแท้”

จะเห็นใจญาติมิตรก็เมื่อ ยามจน จะรู้จักกำลังใจตนก็เมื่อ ผจญมาร (ปัญหา)

ผีหลอกไม่ต้องกลัว แต่ระวังตัวอย่าให้โดนคนหลอก

ปริศนาธรรมจากพุทธรูป

๑.) พระเกศาที่เป็นขนด เปรียบดังปัญหาที่สุมในหัวเรา
๒.) พระโมลี เปรียบดังแสงปัญญาที่แทงทะลุอยู่เหนือปัญหา
๓.) ตา มองต่ำ สอนให้มองตนเองเสียก่อนว่าเราดี หรือยัง
๔.) หู ยาวหย่อน สอนให้หูหนักไม่ให้หูเบาฟังแล้วพิจารณา

๕.) จมูกโด่ง สอนให้หายใจด้วยตัวเองพึ่งตัวเองมากๆ

๖.) ปากยิ้ม สอนให้มีเมตตาต่อกัน

หน้าที่ของนิ้วมือ ๕ นิ้ว

๑.) นิ้วโป้ง = มีหน้าที่จับมีดฟันไม้ ตักข้าว หรือเป็นตัวนำที่แข็งแรงกว่านิ้วอื่นๆ เปรียบดังผู้นำ ผู้บริหาร

๒.) นิ้วชี้ = มีหน้าที่ชี้บอก เปรียบดังพระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ ผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นผู้ชี้ทางถูก ทางดี

๓.) นิ้วกลาง = มีหน้าที่กำสิ่งต่างๆ สูงกว่าเพื่อน เปรียบเสมือนผู้ชายที่มีพละกำลัง

๔.) นิ้วนาง = มีหน้าที่ใส่แหวน เปรียบดังผู้หญิงมีความรัก ความสวยงาม มีระเบียบ เป็นเสน่ห์

๕.) นิ้วก้อย = มีหน้าที่แคะหู แคะจมูก เปรียบดังเด็ก เยาวชนที่กำลังฝึกฝนตกเองเป็นอนาคตของชาติ

ถ้ามือ ๕ นิ้วสามัคคีกัน ทำสิ่งใดก็ย่อมสำเร็จต้องพึ่งพาอาศัยกัน จะตัดนิ้วใดนิ้วหนึ่งทิ้งไม่ได้

เงิน ๓ ไห ใจ ๓ ห้อง

เงินแบ่ง ๓

๑.) กิน ๒.) เก็บ ๓.) ทำกุศล

ใจแบ่ง ๓

๑.) ตนเอง ๒.) ครอบครัว ๓.) สังคม

จงพยายามอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี คบคนดีวางตนให้ถูกต้อง เพราะการรับรู้ทำให้เกิดความจำ พยายามจำแต่สิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม.... เพราะความจำทำให้เกิดเป็นความคิด

จงพยายามคิด แต่สิ่งที่ดีๆ เพราะความคิดทำให้เกิดเป็น “พฤติกรรม”

จงพยายามฝึกฝนพฤติกรรมให้ดี เพราะพฤติกรรมที่ดีอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเป็นนิสัยที่ดี

จงพยายามฝึกนิสัยของตนให้ดี เพราะนิสัยที่ดีอยู่ตลอดนั้น ทำให้เกิดเป็นสันดานที่ดี และสันดานที่ดีและเลวนั้น คือ ตัวบอกชี้ดวงชะตาของเราในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ก้านบัว บอกลึกตื้น ชลธาร
มารยาท ส่อสันดาน ชาติเชื้อ
ชั่วโฉดฉลาด ฟังคำขาน ย่อมทราบ
หย่อมหญ้า เหี่ยวแห้ง เนื้อร้ายแสลงดิน

วัตรปฏิบัติพระสงฆ์สายของครูบาศรีวิชัย

หลับดึก ลุกเช้า ฉันข้าวมื้อเดียว หมั่นเตียว จงกลม ห่มผ้า ๓ ผืน ตื่นแต่ตี ๔, ๓ วันตัดเล็บ, ๗ วันย้อมผ้า, ๑๕ วันปลงผม

การให้ทาน

๑.) ให้โดยเต็มใจ ได้อานิสงส์บุญมาก

๒.) ให้โดยฝืนใจ ได้อานิสงส์ผลบุญน้อย

การทำบุญให้ได้บุญมาก

๑.) ของทานได้มาโดยบริสุทธิ์

๒.) ก่อนให้ทานก็มีเจตนาให้ด้วยบริสุทธิ์

๓.) ขณะให้ก็ปีติยินดีในการให้ทาน

๔.) เมื่อให้ไปแล้ว ก็ไม่เสียดายในของทาน

การทำบุญให้ทาน หรือ การบริจาค เมื่อทำไปแล้วก็ให้คิดว่า เหมือนเราเอาขยะไปทิ้งหรือขากเสลดน้ำลายลงดิน ใครจะทำอะไรกับมันก็แล้วแต่เพราะการให้ คือ การสละ

มรดกของ พ่อ-แม่

๑.) มรดกทางกาย คือ ท่านเลี้ยงเรามาด้วยความทะนุถนอม ไม่ให้เป็นอันตรายต่อลูกจนเติบใหญ่

๒.) มรดกทางปัญญา คือ วิชาความรู้ ที่กินใช้ไม่มีวันหมด ยิ่งขายยิ่งใช้ ก็ยิ่งหมดไปเรื่อยๆ

เพราะฉะนั้น มรดกที่ประเสริฐที่สุดที่พ่อ-แม่ให้แก่เรา ก็คือ ร่างกายที่สมบูรณ์ และวิชาความรู้ที่ตลอดชาติเราก็ใช้ไม่หมด ประเสริฐกว่าทรัพย์สินอย่างอื่นที่เมื่อเรารักษาไม่ดี ก็ย่อมหมดไปสักวันหนึ่ง

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน

ยังไม่จน แต่อยู่อย่างคนจน จะไม่มีวันจน

ยังไม่รวย อยู่อย่างคนรวย จะไม่มีวันรวย

หมาของนายพรานเจตบุตร คือ

๑.) หมาปู้แดงตีนเต๊า = คือ พระสงฆ์ สามเณร

๒.) สี่ตีนย่ำเต่า = ให้ระวังอิริยาบถทั้ง ๔ ให้เรียบร้อย จะยืน เดิน นั่ง นอน ให้ระวังเหมือนยืนบนกระดองเต่า

๓.) ปากมันเห่าหาเต่าหาแลน = ต้องหมั่นไหว้พระสวดมนต์ เทศนาโปรดศรัทธาญาติโยม

๔.) หางมันยอกเข้ารูหนู = ต้องหมั่นปฏิบัติธรรมจำศีล ภาวนา แผ่เมตตาโปรดสัตว์

๕.) หูมันฟังเสียงเจ้า = คือ ฟังคำสอนของครูบาอาจารย์

ธนาคารมี ๒ ธนาคาร

๑.) ธนาคารฝากเงิน = ฝากได้ ถอนได้

๒.) ธนาคารฝากกรรม = ฝากได้ ถอนไม่ได้แต่ต้องทำทดแทน

มนุษย์เราทุกคนได้เวลามาคนละ ๒๔ ชั่วโมงต่อคนต่อวัน เหมือนกันเท่ากันทุกคน แต่ต่างกันที่แต่ละคนบริหารเวลา ให้มีค่ามาก ค่าน้อยต่างกัน

คนไหนรู้จักค่าของชีวิต ชีวิตก็มีค่า

คนไหนไม่รู้จัก คุณค่าของชีวิต ชีวิตก็ไร้ค่า

คำว่า **วัด** ก็หมายความว่าวัดทุกอย่าง ประตูวัดเปิด ๒๔ ชั่วโมง ไม่มีใครอยากเข้า ประตูคุก ปิดล็อคไม่รู้กี่ชั้น ก็ยังแย่งกันเข้าไปจนไม่มีที่อยู่ จะนอน จะกินกันในคุก

ทุกคนในโลกล้วนมีปัญหากันทุกคน แต่มองปัญหาคนละมุม บ้างก็มีปัญหาไว้แก้ บ้างก็มีไว้กลุ้ม แต่อย่าลืมว่า ร้อยปัญหาแต่พันทางออก ถ้าทุกคนให้โอกาสเวลา เวลาก็จะให้สิ่งที่ดีๆ กับเราทุกๆ คน เพราะเวลาคือ ผู้ให้คำตอบแก่เรา ตัดสินทุกสิ่งให้เราได้

ไม่มีอะไรสายเกินไปสำหรับการเริ่มต้นที่ดี อยู่ที่เราคิดจะเริ่มมันหรือไม่ และไม่ใช่เรื่องยากเลย

อดีต คือสิ่งที่ผ่านไปไม่สามารถย้อนกลับไปได้ (เมื่อวาน) อนาคต เหมือนความฝันที่ยังมาไม่ถึง (วันพรุ่งนี้) ปัจจุบัน คือสิ่งที่เราควรทำให้มันดีที่สุด (วันนี้)

เพราะฉะนั้น ชีวิตของเรามีแต่จะเดินไปข้างหน้าไม่มีวันย้อนหลัง สิ่งที่ผิดพลาดในอดีตก็ทิ้งไป เริ่มต้นใหม่ในสิ่งที่ดีๆเพราะทุกคนแม้นนักปราชญ์ถึงแม้นจะเก่งกาจเพียงใดก็มีโอกาสพลาดพลั้ง เหมือนดังดินสอทุกด้าม จะต้องมียางลบติดปลายดินสอเพราะทุกคนมีโอกาสพลาดกันทุกคน แต่พยายามอย่าใช้ยางลบให้หมดก่อนดินสอ นั่นอาจหมายความว่าเรากำลังทำผิดซ้ำๆ จนความผิดมากเกินที่จะลบหรือ แก้ไขได้

ถ้าล้มจงลุกอย่าทุกข์ท้อ จงสานต่อความฝันอันยิ่งใหญ่ แม้นวันนี้ไม่มีสิทธิ์ พิชิตชัย
ก็ยังมี วันใหม่ ให้ท้าทาย ลมหายใจ มีไว้ ให้ความหวัง สร้างพลัง ดวงจิต อย่าคิดถอย
อย่าอยู่อย่าง ชีวิต ที่เลื่อนลอย โหยละห้อย เสียกาล เสียเวลา อุปสรรค เข้าเผชิญ จงเดินสู้

ยอมรับรู้ ด้วยใจ ที่อาจหาญ ตรึกและตรอง แก้ไข อย่านิ่งนาน รีบประสาน เข้มแข็ง โดยแรงใจ
จงมั่นใจ ในมือ ที่เคยสร้าง ใช้อดีต ปูทาง ให้ก้าวใหม่ ใช้ความผิด เป็นแรง บันดาลใจ
แล้วมุ่งไป ครั้งใหม่ ดีกว่าเดิม

เกิดในที่ ที่ดี นั้นดีแน่ เกิดในที่ ที่แย่ ก็ดีได้ เกิดที่ดี แล้วแย่ มีถมไป
เกิดที่ไหน ก็ดีได้ ถ้าใฝ่ดี อย่าเสียใจ กับความพ่ายแพ้ อย่าอ่อนแอ กับความไม่สมหวัง
อย่าท้อถอย ทั้งที่มีพลัง อย่าสิ้นหวัง เพราะยังมีลมหายใจ ถ้าไม่มีดีอย่าอวดดี
จะอวดดี ต้องมี ดีให้อวด ไม่มีดี อย่าริอวด จะเสื่อมศรี อวดดีได้ แต่ต้อง ให้มีดี
ดีไม่มี ริอวดดี อย่ากระทำ ไม่มีดี อย่าอวดดี ไม่เก่ง อย่าอวดเก่ง

ไม่มีอะไรยากใจเรายากไปเอง ไม่มีอะไรวุ่นวายใจเราวุ่นวายไปเอง ถ้าใจเราดี อะไรๆ ก็ดี ถ้าใจเราไม่ดี อะไรๆ ก็ไม่ดี

สุขทุกข์อยู่ที่ใจ ไม่ใช่หรือ ถ้าใจถือก็เป็นทุกข์ ไม่สุกใส
ถ้าไม่ถือก็เป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ เราอยากได้ความทุกข์ หรือสุขกัน
คนเราจะรู้ค่าของของสิ่งนั้น ก็ต่อเมื่อเสียของสิ่งนั้นไป
ความห่างไกล สอนให้ ใจคิดถึง ความรำพึง จะสอน ตอนห่วงหา
ความเชื่อใจ จะสอน ตอนนินทา แต่ความกล้า จะสอน ตอนเรากลัว
พึงเอาชนะผู้น้อยด้วยการให้ พึงเอาชนะผู้ใหญ่ด้วยการอ่อนน้อมถ่อมตน

ไม่มีชัยชนะใด ที่ได้มาโดยไม่ต้องสู้ ไม่มีความสุขใด ที่ได้มาโดยไม่ต้องลงแรง
ถ้าชนะด้วยอาวุธ จะสิ้นสุดด้วยความแค้น ใช้ธรรมมะชนะแทน ความขุ่นแค้นจะหายไป
การขอที่ไม่น่าอาย คือ การขอโทษ การให้ที่ไม่ต้องเสียอะไรเลย คือ การให้อภัย
ดูบ้านเมือง ดูที่ความสะอาด ดูประเทศชาติ ดูที่ความสามัคคี
ดูคนดี ดูที่ผลงาน ดูลูกหลาน ดูที่ความเคารพ
ดูหญิง ดูที่ความอาย ดูชาย ดูที่ความกล้า
ดูพระ ดูที่กิจวัตร ดูคฤหัสถ์ ดูที่คุณธรรม และความขยัน

อย่าไปสนใจกับคำติฉินนินทาเพราะคนที่ชอบนินทาคนอื่น มักไม่บอกว่าใครดี นอกจากตนเอง และมักไม่ทำประโยชน์ให้ใคร นอกจากตัวของเขาเอง

ถ้าคนเราได้ทุกอย่าง ดังที่คิด
เราได้บ้าง เขาได้บ้าง ช่างประไร
คนเราขยันอย่างเดียวไม่รวย ต้องมีปัญญาด้วย
สรรเสริญ นินทา มีลาภ เสื่อมลาภ
อย่างมัวโศกา คิดว่า “ช่างมัน”

สิ้นชีวิต จะเอากอง ไว้ตรงไหน
พอตายไป สักนิด ไม่ติดตัว
มีลาภ มียศ สุขทุกข์ ปรากฏ
มียศ เสื่อมยศ เป็นกฎธรรมดา

โคลนเกิดจากน้ำ เอาน้ำนั่นแหละล้างโคลนทุกข์เกิดจากใจ เอาใจนั่นแหละล้างทุกข์

เรามีบุญคุณกับใคร ให้รีบลืมมันเสีย อย่าหวังให้เขาตอบแทนเรา แต่ถ้าใครมีบุญคุณกับเรา ให้จำใส่ใจไปตลอด แล้วหาโอกาสตอบแทนเขา ถ้าทุกคนคิดได้เช่นนี้ จะไม่มีคนอกตัญญูในโลก

อย่าตั้งความหวังกับอะไรไว้มาก เมื่อผิดหวังมันจะเป็นทุกข์มาก ๕๐/๕๐

คำแก้ตัวที่เราเคยใช้ มักฟังไม่ขึ้นเมื่อผู้อื่นนำไปใช้บ้าง
คนโง่เอาใจไว้ที่ปาก คนฉลาดเอาปากไว้ที่ใจ
คนไม่ดีชอบพูดแต่ความไม่ดีของผู้อื่น เพราะเขาไม่รู้จักความดี
คนฉลาดแต่ขาดคุณธรรม เป็นผู้นำที่ดีไม่ได้
คนใดใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น จะเสียของที่จำเป็น

คนจะงาม งามน้ำใจ ใช่ใบหน้า คนจะสวย สวยจรรยา ใช่ตาหวาน
คนจะแก่ แก่ความรู้ ใช่อยู่นาน คนจะรวย รวยศีลทาน ใช่บ้านโต

ผู้หลัก = เป็นที่พึ่งได้ **ผู้ใหญ่** = คือมีอายุ

เงิน ซื้อเตียงนอนนุ่มๆ ซื้อผ้าห่มอุ่นๆได้ แต่เงินไม่สามารถซื้อ การหลับที่เป็นสุขได้
เงิน ซื้อเพื่อนกิน เพื่อนเล่นได้ แต่ซื้อเพื่อนแท้ไม่ได้
เงิน สร้างบ้านหลังใหญ่โตได้ แต่ซื้อความสุขในบ้านไม่ได้
เงิน จ้างคนให้เอาใจได้ แต่ซื้อความจริงใจไม่ได้
เงิน จ้างให้คนทำงานได้ แต่ซื้อความซื่อสัตย์ไม่ได้
เงิน ซื้อเครื่องทำความงามได้ แต่ซื้ออายุของเราไม่ได้
เงิน ซื้ออย่างอื่นได้ แต่ซื้อใจและชีวิตไม่ได้

จงให้เงินเป็นทาสเรา แต่อย่าให้เราเป็นทาสเงินเพราะเงินจำเป็นตอนจะใช้เท่านั้น และใช้ได้เฉพาะ บางพื้นที่ บางเวลา

คนเรามีบุญเหมือนกัน คือได้เกิดมาเป็นคนแต่ต่างกันที่วาสนา คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่คนเราเลือกที่จะกระทำได้

คนเรานี้รู้แต่อายุเวลาที่เราอยู่มาในโลกนี้ ว่ากี่ปีกี่เดือนกี่วัน แต่เราไม่สามารถรู้ว่าเราจะเหลือเวลาอยู่ในโลกนี้อีกเท่าไร

คนเราอย่ามัวแต่แสวงหากำไรกับเงินทองจนขาดทุนชีวิต เพราะฉะนั้นควรให้รางวัลแก่ชีวิตบ้าง คำคำแรกของวันใหม่ควรกล่าวคำที่ดีเป็นมงคลถ้าบ่นตั้งแต่เช้าจะเครียดทั้งวัน ถ้าเช้ามาแล้วสุขสันต์ทั้งวันจะเจอแต่สิ่งที่ดีๆ

การอยู่กับคนหมู่มาก อย่าพึงเอาความคิดตนเป็นใหญ่ เราต้องฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ้าง สิ่งไหนเอาเปรียบเขา อย่าทำ.... สิ่งไหน เสียเปรียบเขาก็อย่าทำ... ทำดีที่สุดของเรา ก็พอแล้ว

ค่าของคน อยู่ที่ผลของงาน ค่าของงาน อยู่ที่การกระทำ ค่าของการกระทำ อยู่ที่การทำความดี ค่าของการทำความดี อยู่ที่มีศีลธรรม

ศีล ให้ถือข้อเดียว คือ ไม่ทำชั่วทุกอย่าง

ธรรม ให้ปฏิบัติข้อเดียว คือ ให้ดีทุกอย่าง

การทำความดีนั้น ต้องทำให้ถูกที่ (สถานที่)

ถูกต้อง ถูกเวลา ถูกโอกาส ถูกบุคคล ความดี จึงจะเกิดผลดี

บางครั้งศีลกับหน้าที่มันขัดกัน แต่ให้ตกที่คำว่าเจตนา เมื่อไม่มีเจตนา ย่อมไม่ผิดศีล หรือ มีเจตนาทำหน้าที่ให้ดี ก็ย่อมไม่ผิดเช่นกัน

เมื่อมีศรัทธา ต้องมีปัญญาพิจารณาควบคู่กันไปด้วย มิฉะนั้นจะเกิดเป็น “ความหลง”

เมื่อคนเรา รู้จักมีเหตุ-ผล จะไม่เป็น... คนหลงผิด

ทุกวันนี้ คนส่วนมากมักมองคนอื่นมากกว่ามองตนเอง พยามยามจะเอาชนะผู้อื่นทุกวิถีทาง แต่ลืมเอาชนะใจตนเอง แม้บางครั้งตนเองต้องสูญเสียเพื่อแลกกับชัยชนะที่ไม่มีรางวัลตอบแทนหรือ ไม่คุ้มค่ากับผลเสียเลย แล้วการมีชัยชนะ บนซากปรักหักพังนั้นจะมีค่าอะไร

การเอาชนะผู้อื่นด้วยกำลัง ผู้แพ้จะกลายเป็นศัตรู

การเอาชนะผู้อื่นด้วยความดี ผู้แพ้จะกลายเป็นมิตร

ทุกๆ ที่ในโลกนี้ไม่มีที่ใดไม่มีปัญหา หากเราจะแก้ปัญหาให้จบ คือ แก้ที่ใจเรานี่เอง

ปัญหาบางอย่าง เราไม่จำเป็นต้องแก้แต่เวลาจะแก้ให้เราเอง

เป็นคนชั่วอยู่บนความดี ดีกว่า....เป็นคนดีอยู่บนความชั่ว

บุญ – บาป ก็เปรียบเหมือน ลมไม่มีตัวตนมองไม่เห็น แต่สัมผัสได้

อ่อนโยน แต่อย่าอ่อนแอ เข้มแข็งแต่อย่ากระด้าง

ประตูของใจ คือ ตา

สุขยามหนุ่ม จะได้ทุกข์ตอนแก่

ทุกข์ยามหนุ่ม จะสุขสบายตอนแก่

บุญ กับ ความดี แบ่งกันยืมกันใช้ไม่ได้ ต้องทำเอง

ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

คบคนจนใจดี ดีกว่าคบเศรษฐีใจคด

มีหมาเป็นเพื่อน ดีกว่ามีเพื่อนหมาหมา

อดทนได้เป็นท่อนตำ อดไม่ได้เป็นลำไม้

การทำบุญ หรือ การทำความดี นั้นก็เหมือนการทำความสะอาดบ้าน ถ้าทำความดีทุกวัน ก็เหมือนเราทำความสะอาดบ้านทุกวัน บ้านเราก็สะอาดทุกวัน

ความคิดคนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

ชอบให้คนอื่นหลอกมากกว่าพูดความจริง

ชอบมองคนอื่นมากกว่าดูตัวเอง

ชอบเอาชนะคนอื่นมากกว่าเอาชนะตนเอง

วัดคุณค่าของคนที่เงิน ทอง ฐานะ

ชอบดูถูกคนที่ต่ำต้อยกว่าตนเอง

ชอบทำตัวแข่งกับความเจริญของสังคม

เอาผลประโยชน์ของตนมาก่อน ผิดถูกว่าทีหลัง

เอาความดีใส่ตัว ชอบโยนความชั่วให้คนอื่น

ชอบคิดว่าเงินซื้อได้ทุกอย่าง

ชอบคิดว่าตนเองเก่งและอยู่เหนือผู้อื่น

ค่าของคน อยู่ที่คนของใคร

ชอบคนที่ไม่ดีมากกว่าคนดี นิยมชั่วมากกว่าดี

เห็นถูกเป็นผิด เห็นผิดเป็นถูก ไม่ยอมรับความจริง

เห็นคนดี ความดี ไม่มีประโยชน์

อดีต คือสิ่งที่ผ่านมาแล้ว มีผลดีก็คือ เป็นประสบการณ์สอนเราในเรื่องต่างๆ ทั้งที่ดีและที่เลวร้าย แต่ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขมันได้

อนาคต คือสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เหมือนความฝันมีผลดีคือ เป็นกำลังใจให้เราสู้เพื่อไปถึงฝันเพราะฉะนั้น ใครไม่มีความฝัน คนนั้นจะขาดซึ่งกำลังใจฝันให้ไกล แต่อย่าไกลเกินฝัน......

ปัจจุบัน คือการทำวันนี้ ขณะนี้ ให้ดีที่สุดเพราะเมื่อวานก็เกิดจากวันนี้ วันพรุ่งนี้ก็เกิดจากวันนี้ เพราะฉะนั้น ทำวันนี้ให้ดีที่สุด

อย่าทำในสิ่งที่ไม่มีสิทธิ์ อย่าคิดในสิ่งที่ไม่มีค่าอย่ารอในสิ่งที่ยังไม่มา อย่าไขว่คว้าในสิ่งที่ไม่มีจริง

ความโชคร้ายที่สุดในชีวิต เมื่อวันและเวลาผ่านไป อาจกลายเป็นความโชคดีที่สุดในชีวิต

ปัจจุบันนี้หรือ ... นี้คือคนส่วนมาก

เร็วก็หาว่า ล้ำหน้า ... ช้าก็หาว่า อืดอาด

โง่ก็ถูกตวาด ... ฉลาดก็ถูกระแวง

ทำก่อน ... ก็ถามว่าใครสั่ง

ทำทีหลัง ... ก็หาว่าไม่รู้จักคิด

คนดีถีบไปไกลตัว ... ชอบเอาคนชั่วมาอยู่ใกล้ชิด

เกลียดคนตรง ... หลงคนงอ ชอบให้เขายอ

แต่ถูกเขาโยน ... ตัวของตัวเองไม่พอใจ

ชอบทำตัวใหญ่ ... ด้วยการใส่หัวโขน

คนดีจึงหนีเข้าป่า คนที่เดินอย่างสง่า จึงมีแต่ พวกโจร อยากได้ดี ไม่ทำดี นั้นมีมาก

ดีแต่อยาก แต่ไม่ทำ น่าขำหนอ อยากได้ดี ไม่ทำดี ดีแต่รอดีแต่ขอ รอแต่ดี ไม่ดีเลย

ถ้าอยากได้ดีต้องทำดีไว้ก่อน ถ้าอยากให้บุญช่วย ก็ต้องทำบุญไว้เป็นทุนเสียก่อน

ชาติที่แล้วก็เหมือนเมื่อวาน ชาตินี้ก็เหมือนวันนี้ ชาติหน้าก็เหมือนวันพรุ่งนี้

โกธํ ฆตฺวา สุขํ เสติ

การฆ่าซึ่งความโกรธได้ ย่อมอยู่เป็นสุข

เขาว่าเรา เราอย่าโกรธ ลงโทษเขา

ในเมื่อเรา ไม่ได้เป็น เช่นเขาว่า

หากว่าเรา เป็นจริงจัง ดังนินทา

เมื่อเขาว่า อย่าโกรธเขา เราเป็นจริง

ใครจะชอบ ใครจะชัง ก็ช่างเถิด
ใครจะเชิด ใครจะแช่ง ก็ช่างเขา
ใครจะเบื่อ ใครจะบ่น ก็ทนเอา
ขอใจเรา ร่มเย็น ก็เป็นพอ

หลักการสร้างความสุขในครอบครัว

๑.) สัญญากับตนเองและไม่ทำผิด มีศีล

๒.) ชมกันบ้าง

๓.) ให้กำลังใจกัน

๔.) ฟังเขาพูดมากกว่าพูดให้เขาฟัง

๕.) ถามไถ่ทุกข์สุขกัน

๖.) รู้จักกล่าวคำว่า ขอโทษ – ไม่เป็นไร – ขอบคุณ

๗.) อดทน อดกลั้น ต่อความโกรธ

๘.) หาโอกาทำกิจกรรมในครอบครัว

๙.) รู้จักลดทิฐิ ยอมกันบ้าง

๑๐.) ยิ้มให้กันเมื่อพบหน้ากัน

อดีต ... ปัจจุบัน ... อนาคต

อดีต คือความหลัง ที่ฝังจิต อาจถูกผิด ดี-เลว หรือเหลวไหล
เป็นบทเรียน อย่างดี ที่สอนใจ เพื่อแก้ไข พฤติกรรม ที่ทำมา
ปัจจุบัน คือความจริง สิ่งที่เห็น อาจโลดเต้น ยักย้าย พลิกซ้าย-ขวา
เป็นสิ่งที่ ไม่มีไว้ ในตำรา ต้องค้นหา ต้องต่อสู้ อยู่เรื่อยไป
อนาคต จักงดงาม สมความหวัง หรือพลาดพลั้ง จนรันทด ไม่สดใส
แต่ก็เป็น ความฝัน อันยองใย ที่ทำให้ มุ่งมั่น ฝ่าฝันมา
อดีตกาล ที่ผ่านมา อย่าครวญคิด เพราะชีวิต ปัจจุบัน สำคัญกว่า
ทำวันนี้ ให้ดีไว้ ใสโสภา เพื่ออนาคต ที่ดีกว่า ที่แน่นอน
ธรรมภาคล้านนาภาษิต สังขารธรรม นำมาพิรุธ คนเฮามนุษย์

เกิดแก่เจ็บตาย เดี๋ยวสุขเดี๋ยวทุกข์ เดี๋ยวไข้เดี๋ยวหายหาที่สบายเที่ยงแท้บ่ได้ อายุคนเฮา สั้นยาวไกลใกล้ก็เกินร้อยไป บ่นัก คนอยู่ร้อยปี๋ มีแต่แก่งั๊ก หลังหักก่องก้ม งมการ ก่ายเป็นภาระ ของลูกของหลานทุกข์ทรมาน หมดอย่างเสี้ยงหั้น อยู่ยาวทุกข์ยาวอยู่สั้นทุกข์สั้น กรรมไผเวรมัน ชาตินี้

เกิดมาเพื่อต๋าย บ่ได้หลีกลี้ ลอกคราบอยู่นี้ จีรัง เพราะว่าชีวิต เป็นอนิจจัง ย่อมเน่าผุพัง ไปตามกันเจ้า เกิดมาเป็นคน ทนไปอย่าเศร้า แถมบ่เมินเฮาก็พ้น สังขารนี้หนา ปาตุกข์ล้ำล้น แต่หัวเถิงก้นเลยนาย เงินทองสินทรัพย์ เป็นของนอกก่ายชีวิตบ่วาย ก็หาใหม่ได้แถมนา คำพระว่าไว้บ่ใจ่แกล้งจ๋าต๋ามตี่หันมา มีหลายบ่น้อย

หันเปิ้นตุ๊กข์จ๋น ขัดสนต่ำต้อย ขี้มักจั๊กกอยเดือดจ๊ะ ดูถูกเหยียดหยาม ทิ้งตุมขว้างละ บ่เหลียวอว่ายหน้ามาไจ มันก็ปี่น้อง บ่ใจ่ไผไหนหวิดขาดสิ่งใด จ่วยกันเตอะเจ้า

เกิดมาเป็นคน บ่เมินก็เฒ่า จะเอาสังมาอ่านนับ อันว่าข้าวของ เงินทองสินทรัพย์เอาไปบ่ได้เลยเฮา ศพเข้าป่าจ้า บ่ฝังก็เผาชีวิตของเฮา ก็มีเต่าอั้น

เกิดมาเป็นคน อย่าไปกึดสั้น อู้จ๋าตัดบันญาติมิตร อยู่อยู่กิ๋นกิ๋นประคองชีวิต มุ่งคิดแต่สร้างตางดี ฮักกั๋นเอาไว้ ยามต๋ายเป็นผีอย่างน้อยก็มี คนมานั่งไห้

สุขเมื่อกิ๋นข้าว สุขเมื่อเข้าหลับเข้านอน ใจ๋บ่ใหญ่ บ่ได้เป็นหัวหน้า
ใจบ่กล้าบ่ได้เป็นป่อเลี้ยง ของบ่ดีอยาก อย่าไปอยากเน้อ ต้อง
ของบ่ดีหย้อง อย่าไปหย้องเน้อ ตั๋ว ของบ่ดีกลั๋ว อย่าไปกลัวเน้อใจ๋
ของบ่ดีไป อย่าไปไปเน้อ ตี๋น ของมีค่ามีสิน อย่าไปลักเน้อ มือ
ของบ่ดีดมดีอือ จะไปดมไปอือเน้อ ดัง ของบ่ดีฟัง อย่าไปฟังเน้อ หู
ของบ่ดีดู อย่าไปดูเน้อ ตา ของบ่ดีจ๋ำ อย่าไปจ๋ำเน้อ ปาก
หลวกบ้านนอก บ่เต่าวอกในเวียง วอกในเวียง บ่เต่าขี้เมี้ยง ในคอก
ขี้เมี้ยงในคอก บ่เต่าวอก ขี้เมา วอกขี้เมา บ่เต่าเฮา จะหื้อ
เฮาจะหื้อ บ่เต่า ดึ๋งจื่อกื้อ ลุกหนี หลวกคนเดียว บ่เต่าง่าวตึงหมู่
อันชีวิต ไร้สาระ ขนาดนี้ ยังไม่สาย เกินที่ จะแก้ไข
แม้นชีวิต เหลือน้อย ลงเพียงใด ควรภูมิใจ ที่ได้ ทำดีทัน
ใครจะเห็น หรือไม่เห็น เป็นไรเล่า ควรเลือกเอา ความดี ที่สร้างสรรค์
ใครจะเห็น หรือไม่ ไม่สำคัญ ใจเรานั้น รู้ว่าดี เท่านี้พอ

คนกันเอง

คนกันเองเกรงใจกันไว้บ้าง คนกันเอง อย่าแอบอ้างให้เกินสิทธิ์
คนกันเอง เกรงใจกันสักนิด อย่าใช้สิทธิ์ คนกันเอง ควรเกรงใจ

พอดี ... พอดี

แคบนัก มักคับ ขยับยาก กว้างมาก หาสิ่งใด มาใส่สม
เบานัก ก็มักปลิว ไปตามลม หนักนัก ก็มักจม ธรณี
ความเพียร เป็นสมบัติ ของนักสู้ ความรู้ เป็นสมบัติ ของนักปราชญ์
ความฉลาด เป็นสมบัติ ของนักคิด ระเบียบทุกชนิด เป็นสมบัติ ของคนดี

คนดี ชอบแก้ไข คนจัญไร ชอบแก้ตัว คนชั่ว ชอบทำลาย
คนมักง่าย ชอบทิ้ง คนจริง ชอบทำ คนระยำ ชอบติ

ก้าวสั้นๆ อย่างมั่นใจ

หนึ่งก้าวที่ยาวไกล อาจหวั่นไหนและล้มลง หนึ่งก้าวที่มั่นคง ถึงจะสั้น แต่มั่นใจ เมื่อตกเป็นผู้แพ้ อย่าอ่อนแอ ให้ใครเห็น

ถ้าอยากจะร้องไห้ ก็ขอให้ร้องให้หนำใจแต่ขอให้ได้อะไร จาก...น้ำตา...ไม่มีอะไร เหนือกว่า ความพยายาม

คน ๓ วัย

วัยต้น	= ให้สร้างหลักฐาน	= ศึกษาเล่าเรียน
วัยกลางคน	= ให้สานหลักแหล่ง	= สร้างฐานะ ครอบครัวให้มั่นคง สมบูรณ์
วัยแก่เฒ่า	= ให้แต่งหลักธรรม	= ศึกษาธรรม ทำใจให้สงบ

คิด ก่อน ทำ

คำก่อนแล้ว จึงค่อยทำ จงจำไว้ ทำอะไร จะต้องคิด ทั้งหน้าหลัง
อย่าปล่อยตัว ให้ทำ ตามลำพัง ต้องเอาใจ เหนี่ยวรั้ง เสมอไป
ก่อนจะทำ สิ่งใด ใคร่ครวญคิด ถูกหรือผิด สิ่งนี้ ดีหรือไม่
ถ้าเห็นว่า ไม่ดี มีโทษภัย ต้องหาทาง ทำใหม่ ทำให้ดี

วันที่สดใส

วันพรุ่งนี้เป็นอย่างไรยังไม่เกิด ช่างมันเถิดอย่าคิดไปก่อนไข้
เมื่อวานนี้สิ่งที่แล้วให้แล้วไป อย่าเอาใจไปข้องทั้ง ๒ วัน
หากวันนี้สดชื่นระรื่นจิต อย่าไปคิดวันหน้ามาครั่งฝัน
สิ่งที่แล้วแล้วไปให้แล้วกัน สิ่งที่ฝันไม่มาอย่ารอคอย

....

ของที่แข็งที่สุด ย่อมยอมแพ้
ต่อของที่อ่อนที่สุด

ผู้นำนั้นต้องมีหัวใจดุจราชสีห์ เมื่อจะทำสิ่งใดในสิ่งที่ดีแล้วนั้น ขอให้ก้าวไปเถิด อุปสรรคขวากหนามเป็นเพียงสิ่งที่ทดสอบกำลังใจเท่านั้นจงก้าวต่อไปเถิดแม้ล้มลง ก็จงพยายามลุกขึ้น เพราะลมหายใจยังมีอยู่แล้วค่อยๆ ก้าวต่อไปๆ เทพเจ้าแห่งความสำเร็จชอบผู้กล้า ๆ กลัวๆ ไม่ใช่ผู้นำ

ใจ๋ บ่ใหญ่ บ่ได้เป็นหัวหน้า
ใจบ่กล้า บ่ได้ เป็นป่อเลี้ยง

อยู่ที่ใจ...

ขอจงปล่อยวางความคิด อย่ายึดอย่าติดสิ่งที่ผ่านเรื่องราวปวดร้าววันวานให้ผ่านตามกาลเวลา ถ้าหากเรายึดถือไว้ สุขทุกข์ที่ใจนั่นหนามันอยู่ที่เรานำพา คิดว่ามันเป็นเช่นไรคิดว่าใจสุขก็สุข คิดทุกข์ไม่ต้องสงสัยใจเรานั้นคิดเช่นไร ใจเป็นอย่างนั้นเช่นกัน

มองให้เห็นธรรม ลึกล้ำ เพราะล้ำลึก
ธรรม ธรรมนี้หากนึก ยิ่งล้ำลึก กลับไม่เห็น
หากแต่ว่าทำใจให้ว่างและวางเป็น ก็จะสงบเย็น ในภายใน
ธรรม ธรรมนี้ ละเอียดอ่อนและสุขุม ล้ำลึกชุ่มในดวงใจ
หมดจด บริสุทธิ์ และผ่องใส เมื่อดวงใจ ไร้หมดแห่งมายา

กาลเวลา ...

ม้าที่เลี้ยง ไว้สำหรับ การขับขี่ เขาก็มี วิธีดู อยู่หลายอย่าง
เช่น... ทรหด อดทน ต่อหนทาง การก้าวย่าง วางท่า สง่างาม
มีลักษณะ ว่าฉลาด ฝึกหัดง่าย ขนที่ปลาย หางม้า น่าเกรงขาม
ฝีเท้าจัด จนขึ้นชื่อ ระบือนาม ถูกต้องตาม ตำรา ว่าม้าดี
การเพ่งดู ผู้คน เพื่อค้นพบ ถ้าจะคบ ต้องใคร่ครวญ ให้ถ้วนถี่
คนปากหวาน อ้อนออด ทอดไมตรี อาจจักมี เล่ห์ร้าย ซ่อนภายใน
ส่วนคนที่ พูดจา ขวานผ่าซาก เพียงลมปาก เท่านั้น อย่าหวั่นไหว
การกระทำ ในทุกสิ่ง อาจจริงใจ คบหาได้ ไม่ต้องพรั่น หวั่นประวิง
หนทางไกล ลำบาก พิสูจน์ม้า กาลเวลา พิสูจน์คน ได้ผลยิ่ง
การคบค้า กับผู้ใด ต้องใจจริง จักพอสิ่ง ที่ประเสริฐ ล้ำเลิศเอย
ระยะทางพิสูจน์...กำลัง...ม้า.... กาล...เวลา...พิสูจน์...หัวใจคน

นกมีขน... คนมีพวก

วิสัยนก ย่อมโบยบิน สู่ถิ่นกว้าง แผ่ปีกหาง รับลม ผสมผสาน
สามารถบิน สูงต่ำ อย่างชำนาญ โบยบินผ่าน น่านฟ้า สง่างาม
แต่ลูกนก ที่เยาว์วัย ยังไร้ขน แม้นฝึกฝน สักเพียงใด บินไม่ข้าม
ต้องรอให้ ขนเต็มตัว หลายชั่วยาม จึงบินตาม ใจตัว ได้ทั่วแดน
ปุถุชน คนใน ไร้พวกพ้อง ย่อมขัดข้อง เหนื่อยยาก ลำบากแสน
ยามมีทุกข์ เดือดร้อน หรือคลอนแคลน ใครจะแอ่น อกช่วย เพราะป่วยการ
คนมีพวก สะดวกใจ ไปทุกอย่าง สามารถสร้าง ผลงานใหญ่ ได้ทุกด้าน
เพราะมีคน ช่วยเหลือ คอยเจือจาน เป็นรากฐาน ทางสังคม สมหน้าตา
นกจะบิน ได้ดี เพราะมีขน เกิดเป็นคน ต้องมีพวก สะดวกกว่า
เป็นคำคม โบราณ ท่านสอนมา เพื่อเตือนว่า อย่าสุ่มเสี่ยง เพียงลำพัง

หลักของการทำมาค้าขาย

อาชีพ ที่เรียกว่า การค้า มีความหมาย รวมหลายอย่าง ที่สร้างสรรค์
ไม่ใช่แค่ การหมุนเวียน แลกเปลี่ยนกัน หรือแบ่งปัน กำไร รายได้งาม
คนที่รัก ในงาน ทำการค้า ต้องพูดจา ให้น่ารัก ตอนซักถาม
ต้องยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่วู่วาม ต้องมีความ แน่นหนัก จักเป็นคุณ
รู้อุปสงค์ อุปทาน การตลาด ต้องฉลาด ปราศเล่ห์กล ผู้คนหนุน
ต้องคล่องแคล่ว ต้องรู้จัก การตักตุน ต้องมักคุ้น ผู้เป็นใหญ่ ฝากไมตรี
ทำการค้า ต้องยึดถือ ความซื่อสัตย์ ปฏิบัติ ให้ประจัก เป็นสักขี
ต้องสั่งสม ประสบการณ์ นานหลายปี จึงจะมี ความสำเร็จ สมเจตนา
การเอาเปรียบ ลูกค้า อย่าพึงหวัง เช่นไปตั้ง ราคาขาย ไม่สมค่า
เอาของปลอม ย้อมแมวขาย ไร้จรรยา เป็นการค้า น่ารังเกียจ เบียดเบียนกัน
ลูกค้าคือ ผู้มีคุณ อุดหนุนท่าน อย่ารำคาญ อย่าหยามเหยียด อย่าเดียดฉันท์
ต้องสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม เป็นสำคัญ จำให้มั่น จนขึ้นใจ จะเจริญ

รู้หน้า ไม่รู้ใจ

การรู้จัก มักคุ้นใคร เพียงใบหน้า
กิริยา ที่หมดจด ดูสดใส
แล้วสรุป ในทำนอง ว่าต้องใจ
อาจจักต้อง หมองไหม้ ไปอีกนาน
คนเจ้าเล่ห์ เพทุบาย ที่ร้ายกาจ
มักสามารถ วางสีหน้า พูดจาหวาน
ดูประหนึ่ง เป็นคนดี ที่ต้องการ
อาจล้างผลาญ ในภายหลัง ตายทั้งเป็น
การคบค้า สมาคม เพียงลมปาก
เชื่อได้ยาก ด้วยจิตใจ มองไม่เห็น
ต้องหาทาง พิสูจน์ พูดยากเย็น
เหมือนการเล่น ละคร ซ่อนเงื่อนปม
ระยะทาง ที่ไกลสุด พิสูจน์ม้า
กาลเวลา พิสูจน์คน เหตุผลสม
อย่าหลงใหล แค่ใบหน้า และคารม
อย่าชื่นชม โดยที่ใจ ไม่ไตร่ตรอง
รู้จักหน้า ไม่รู้ใจ ให้แง่คิด
จักพลาดผิด การกระทำ เป็นซ้ำสอง
คนหน้าสวย รวยเสน่ห์ เก๋ชวนมอง
อาจเคลือบทอง เปลือกนอกไว้ ข้างในเลว

การผูกมิตรไมตรี คิดให้ดีเสียก่อน

การผูกมิตร สนิทใจ กับใครนั้น
ทำให้มั่น จนขึ้นใจ ไว้เถิดหนา
เมื่อเราเป็น เศรษฐี มีเงินตรา
มักมีมิตร มากหน้า มาล้อมรุม
จะพูดจา ว่าอย่างไร ดีไปหมด
เกียรติยศ เหลือล้น จนหน้ากลุ้ม
โลกงดงาม มีความสุข ทุกซอกมุม
เหมือนควบคุม โลกไว้ ในมือเรา
แต่ถ้าหาก ยากจน ขั้นข้นแค้น
จะโลดแล่น หาทางใด ก็อับเฉา
ไม่มีมิตร มาเหลียวแล แม้แต่เงา
ผู้คนเขา ไม่สนใจ ไม่ใยดี
จะบากหน้า ไปหาใคร หวังให้ช่วย
เพื่อนที่รวย ยามเผชิญ เมินหน้าหนี
คนใกล้ชิด คิดสลัด ตัดไมตรี
เงินไม่มี มิตรไม่มอง หม่นหมองใจ
อยากมีเพื่อน ทุกกลุ่ม มารุมล้อม
ก็ต้องพร้อม ควักกระเป๋า เลี้ยงเขาได้
เป็นเศรษฐี มีเงินมาก มักมีชัย
คนทั่วไป ยอมรับ คำนับคุณ
ประสบการณ์ คือบทเรียน เขียนให้รู้
ผิดเป็นครู สอนใจ ไว้ทุกรุ่น
ไม่มีเงิน มิตรเมินหน้า โถทารุณ
มิตรมีคุณ คนจริงใจ ไม่ควรลืม

วอนผู้ใหญ่

ฝากแง่คิด คำกลอน วอนผู้ใหญ่	เพื่อเตือนจิต สะกิดใจ มิให้หลง
เตือนไว้ก่อน ชีวิต จะปลิดปลง	เพื่อดำรง คุณความดี ที่มีมา
เป็นผู้ใหญ่ อย่าใจน้อย จงปล่อยบ้าง	คือรู้จัก ปล่อยวาง สิ่งขวางหน้า
อย่าแบกโลก ไว้มากนัก หนักอุรา	ต้องถือว่า คนรุ่นหลัง เขายังมี
เรื่องกินอยู่ หลับนอน ควรผ่อนผัน	อย่ายึดมั่น ถือมั่น รั้นเต็มที่
ควรอยู่ง่าย กินนอนง่าน สบายดี	อย่าจู้จี้ งี่เง่า เอาแต่ใจ
ไม่เป็นคน หูเบา เอาแต่ด่า	การพูดจา ให้เขาเห็น เป็นผู้ใหญ่
อย่าเห่อแต่ ลูกหลาน พวกบ้านไกล	ลูกที่อยู่ รับใช้ ให้ชื่นชม
ลูกที่ยัง ทำงานได้ ไม่สำเร็จ	อย่าไปเอ็ด จน ย่อยยับ พูดทับถม
อย่าตั้งแง่ เอาแต่งอน ย้อนคารม	ควรเป็นพรหม ของลูก ปลูกความดี
ฝากแง่คิด คำกลอน วอนผู้ใหญ่	เพื่อปรับใจให้เป็นหลัก สมศักดิ์ศรี
เมตตาธรรม น้อมนำให้ สร้างไมตรี	เป็นสิ่งที่ พุทธองค์ ทรงตรัสเตือน

พระนิพพาน คือ อยู่ก็ไม่ทุกข์ ตายก็ไม่ทุกข์

ธรรมดา วิสัย ปุถุชน นั้น เมื่อคนใดฝ่ายใดทำให้ตนเองได้ผลประโยชน์ ก็ย่อมมองว่าฝ่ายนั้นคนนั้นดีแต่เมื่อคนใด ฝ่ายใด ทำให้ตนเสียผลประโยชน์ ก็ถึงแม้ว่าเราจักดีเพียงใด ก็จะพยายาม บอกว่าไม่ดี นี่แหละคน อันน่าเบื่อ

ชีวิตจะมีค่า เพราะทำเวลาให้มีคุณ	คุณสมบัติประจำชีวิต คือ ความสุจริตประจำใจ
อย่าเป็นทุกข์กับสิ่งที่เสียไป จงพอใจในสิ่งที่มีอยู่	ความขยันเป็นสมบัติของคน
ความอดทนเป็นคุณสมบัติของพระ	ยอมรับสารภาพผิด ดีกว่า คิดแก้ตัว
เป็นคนชั่วบนความดี ดีกว่า เป็นคนดีบนความชั่ว	ทุกปัญหา ย่อมจักมี ทางแก้ไข
หากไม่ด่วน ตัดสินใจ แก้ปัญหา	แม้มืดมน ต้องสว่าง บ้างสักครา

ใช้ปัญญา ย่อมดีกว่า ใช้อารมณ์

บางครั้ง คำว่า ยอม นั้นก็ไม่ได้หมายความว่า....แพ้...เสมอไป และผู้ที่ยอมนั้นก็มิได้ หมายความว่า...เป็นผู้แพ้...เสมอ

เพราะบางครั้ง การยอมแพ้ ก็เป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ ได้เหมือนกัน
และบางครั้งการยอมถอยหลังสักก้าว สอง ก้าวก็อาจนำมาซึ่ง ชัยชนะอันยิ่งใหญ่ก็ได้

ไม่มีความลับในโลก
อาจขึ้นอยู่ กับเวลา ค้นหานั่น
บางเรื่ออาจ บางบั่น หลายวันคืน
ตรองให้ตก ในหัวใจ อย่าไปฝืน
เมื่อผู้อื่น เขาล่วงรู้ อดสูใจ
เป็นที่รัก ที่ต้องการ เกินขานไข
ไม่ต้องกลัว ว่าผู้ใด จะรังควาน
ไม่มิดชิด ต่อสายตา น่าสงสาร

ไม่มี ความลับใด ที่ไม่รู้
บางเรื่องอาจ สอบถามเพียงข้ามวัน
ทำดี-ชั่ว ตัวเรารู้ อยู่เต็มอก
การคบคิด ปิดบัง ไม่ยั่งยืน
การคิดดี ทำดี เป็นศรีศักดิ์
ไม่ต้องหลบ สายตา หนีหน้าใคร
ช้างที่ตาย ทั้งตัว ใบบัวปิด
จงทำดี ตลอดไป ปลอดภัยพาล

ขอให้ท่าน จำบทกลอน ไว้สอนใจ

คำว่า....ให้.....และผู้ให้....

คนส่วนมากแล้วนั้น คิดว่า การให้ คือ การเสีย นั้นก็เพราะว่าเขามิเคยคิดจะเป็นผู้ให้ เคยชินอยู่กับการเป็นผู้มีความสุขในการ ...รับ...อย่างเดียว

การให้และการขอนั้น แน่นอนว่าความรู้สึกย่อมต่างกัน คือ เมื่อเป็นผู้ขอนั้นความรู้สึกย่อมวิตกคิดว่า...สิ่งที่เราขอ เขาจะให้เราหรือไม่..จนกลายเป็นความอึดอัด และเหมือนกับเราเป็นคนไร้ค่า...แต่ตรงกันข้ามกับ เมื่อเป็นผู้ให้จะมีความรู้สึกว่า ตนเองเป็นผู้มีค่า....ขึ้นมาทันที

การให้หรือการเป็นผู้ให้แก่คนที่เรารักและจำเป็นต้องให้โดยหน้าที่...จิตใจของเรายังไม่ใช่เป็นผู้ให้อย่างแท้จริง หรือแม้แต่การให้โดยหวังผลประโยชน์ตอบแทนก็เช่นเดียวกัน

แต่ถ้าเราให้...ได้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเราเลย และโดยปราศจากผลตอบแทน โดย...คิดแต่เพียงว่า....เราเป็นผู้ให้...นั้นแสดงว่าเราเป็นผู้ให้ด้วยใจที่ประเสริฐ

การฝึกเป็นผู้ให้ แม้ว่าแรกๆ เริ่มนั่นอาจจะยากเพราะด้วยเหตุผลว่า เสียดายบ้าง หรือด้วยเหตุผลอย่างอื่นบ้าง แล้วแต่จะยกมาอ้างกัน แต่เมื่อฝึกให้บ่อยๆ จากน้อยไปหามากเท่าที่เราจะให้ได้อย่างไม่เดือดร้อนตนเอง

กระแสแห่งความสุขด้วยการให้จะค่อยๆซึมซับอยู่ในหัวใจทีละน้อยๆ จนมากขึ้นๆ จนก่อตัวขึ้นในหัวใจเรา เป็นผู้ให้อย่างแท้จริง

เมื่อจิตใจของเราเป็นผู้ให้ และมีความสุขอยู่กับการให้แล้ว จะรู้สึกว่า เมื่อได้ให้แล้วเรามีความปีติและรู้สึกว่าตนเองมีค่าและสำคัญมากขึ้น และเมื่อเรามีจิตของความเป็นผู้ให้แล้ว ความคิดที่ว่า การให้ คือการเสีย นั่นจะไม่มีในใจของเราเลย จะมีแต่ความสุขและได้มากกว่าที่เราให้ไป นั่นคือ กระแสแห่งความเมตตาและความรัก ความยิ่งใหญ่ ของคำว่า...ผู้ให้..แล้วคุณเคยฝึกเป็นผู้ให้บ้างหรือยัง...

ดัง พุทธศาสนสุภาษิต...ว่า....

ททมาโน ปิโย โหติ = ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก
เป็นหนี้ เงิน-ทอง หาใช้กันได้...
เป็นหนี้น้ำใจใช้กันไม่หมด

จิตใจ คนเรานั้น ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เวลา อารมณ์ โอกาส สถานที่ บุคคลบางทีก็เป็นคน บาง

หน ก็เป็นเทวดา บางเวลาเป็นผีบางทีเป็นมาร บางกาลเป็นพระ บางขณะเป็นสัตว์เดรัจฉานที่สำคัญที่จะคุมจิตของเรามิให้หลงผิดคือ สติ รู้ตัว รู้ทันจิตอยู่เสมอ

คนส่วนมากในโลกใบนี้ เมื่อมีความทุกข์มักจมปรักอยู่กับความทุกข์ ทำให้ทุกข์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆแต่กลับไปหาวิธีที่จะทำให้ตนเองพ้นจากทุกข์และความไม่สบายใจนั้น อย่าปล่อยให้มันเกิดขึ้นในใจบ่อยนักเพราะจะทำให้เป็นคนอ่อนแอ ท้อแท้สิ้นหวัง

บางทีเรานั้นก็ไม่สามารถเอาความคิดของเรานั้นมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจทุกอย่างว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี เพราะบางครั้งการที่เรามองและตัดสิน โดยเพียงความรู้สึกหรือความเห็นส่วนตัวของตนเอง ว่า...ไม่ดีนั้น นั่นอาจเป็นเพราะความไม่ดีในตัวของเราเองก็ได้

ทุกอย่างล้วนมี ๒ ด้าน อยู่ที่เราจะเลือกมองหรือดูด้านไหน ถ้าเรามองให้มันดี มันก็ดี ถ้าเรามองให้มันไม่ดี มันก็ไม่ดี

ชะตาชีวิตของคนเรานั้น เราไม่สามารถเลือกได้หรือกำหนดให้เป็นดังใจของเราได้ และเราไม่มีทางรู้ได้เลย ว่ามันจะนำพาสิ่งใดมาให้เราแต่สิ่งที่เราทำได้ ก็มีเพียงการคิดหาวิธีที่ดีกว่าในการยอมรับมัน

จิตใจของมนุษย์เราคงไม่ต่างกันหากเรามีใจเพียงหนึ่งดวง ทำไมต้องเลือกแบบทุกข์แทนที่จะแบกความสุขเล่า

ทุกสิ่งสำเร็จได้ด้วยความขยันหมั่นเพียรความมั่นคงแห่งจิตใจ คือ ความมั่นคงที่แท้จริงเคล็ดลับของความสำเร็จ คือ ความมั่นคงในเจตนารมณ์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คือ โซ่ทองคล้องใจคนในสังคมชีวิตยืนยาวชั่วอายุคน แต่ความดียืนยาวชั่วนิรันดร สัจจะที่ลึกซึ้ง คือ ความสามัญและเรียบง่าย

เป็นธรรมชาติที่สุด ย่อมอยู่ได้นานที่สุด
ความลำบาก สอนให้คนเข้มแข็ง
เดิมทีทุกสรรพสิ่งล้วนเป็นของส่วนรวม แต่ มนุษย์มักนึกเอาเองว่าเป็นของๆ ตน
เวลาเป็นสิ่งที่สร้างทุกอย่าง และทำลายทุกอย่าง

วันหนึ่ง วันนี้ คือ ชีวิต ที่เรามีสิทธิ์จะใช้สอย
วันวาน ผ่านผันไม่หันคอย พรุ่งนี้ล่องลอยเหมือนสายลม
อย่าฝันถึง สิ่งชอบเหนือขอบฟ้า จงพอใจสิ่งตรงหน้าสง่าสม
โลกเรานี้ ไม่อยู่นิ่ง ทั้งกลิ้งกลม วางอารมณ์ สงบนิ่ง อย่ากลิ้งตาม
ความห่างไกล สอนให้ ใจคิดถึง ความรำพึง จะสอน ตอนห่วงหา
ความเชื่อใจ จะสอน ตอนนินทา แต่ความกล้า จะสอน ตอนเรากลัว
อันเพื่อนดี มีหนึ่ง ถึงจะน้อย ดีกว่าร้อย เพื่อนคิด ริษยา
เหมือนหนึ่งเกลือ ถึงมีน้อย ด้อยราคา ยังดีกว่า น้ำเค็ม เต็มทะเล

ปัญหามี ๒ อย่าง คือ ปัญหาที่แก้ได้ ก็ต้องแก้กันไปตามลำดับ อีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาที่แก้ไม่ได้ ก็ต้องปล่อย วาง ปลง

ทุกอย่างในโลกนี้ มีธรรมชาติเป็นกฎตายตัวคือ แน่นอนที่สุด การแข่งขันทุกอย่าง ก็มีแพ้ มีชนะ มีเสมอ การทำมาค้าขาย ก็มีได้กำไร มีเสีย มีขาดทุน มีเท่าทุนเสมอตัว มีคนรัก ก็มีคนชัง มีปัญหา ก็มีปัญญา มีเกิด ก็มีดับ ก็มีแค่นั้น ตราบใดยังอยู่ในโลกก็ต้องพบกับโลกธรรม

เวลามีทุกข์ มันก็มี ๒ อย่างเช่นกัน

๑.) ถ้าทุกข์ เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย ก็ต้องรักษาด้วยโอสถ หรือยาเพื่อบรรเทาทุกข์

๒.) ถ้าทุกข์ใจ ก็ต้องแก้ที่ใจ เราต้องหาคำตอบให้ได้ว่าสาเหตุที่ทุกข์เพราะอะไร บางทีเราอาจไปยึดติดกับความทุกข์ เช่น ยึดติดกับคำพูด บางที่ก็ยึดติดในสิ่งที่ไม่มีตัวตน ยึดติดกับความกลัว ความระแวง เป็นต้น

เมื่อมีทุกข์หรือมีปัญหา ก็ควรรู้จักปัญหา

รู้จักทุกข์...แล้ว...ทำความเข้าใจ....ปล่อยวาง....

หนีไม่พ้น

จะหนีอื่นหมื่นแสนแดนในโลก ยังย้ายโยกหลบลี้พอหนีได้
แต่หนีหนึ่งซึ่งมีชื่อว่าความตาย หนีไม่ได้ไปไม่พ้นสักคนเดียว

ปิดทวาร

ปิดหูซ้ายขวา ปิดตาสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง นั่งนอนสบาย

ค่าของคน

ค่าของคน มิได้นับ เพราะทรัพย์มาก หรือนับจาก รูปลักษณ์ สูงศักดิ์ศรี
หากเกิดจาก คุณงาม และความดี ผลงานที่ จรรโลงโลก ให้ไพบูลย์

มองตน

คืนและวัน พลันดับ และลับล่วง ท่านทั้งปวง จงอุตส่าห์ หากุศล
มองชีวิต คิดถึง รำพึงตน ชีวิตคน นั้นไม่ยืน ถึงหมื่นปี

ปัญญาทำให้คนมีอำนาจ มารยาททำให้คนมีเสน่ห์

ภูมิคุ้มกัน

เปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส เปลี่ยนพินาศเป็นพัฒนา เปลี่ยนปัญหาเป็นบทเรียน

วิธีใช้ทรัพย์ ๔

๑. ทิ้งเหวตื้น คือกินใช้ประจำวัน
๒. คืนให้ท่าน เลี้ยงดูผู้มีอุปการคุณ
๓. หมั่นทำบุญ สั่งสมเป็นเสบียงภพหน้า
๔. อุดหนุนลูกหลาน คือช่วยเหลือกุลทายาท

วาจาพิษ

คำพูดคนพาลทำให้ขัดหู คำพูดศัตรูทำให้ขัดใจ
ตั้งใจฟัง ตั้งใจจำ ตั้งใจนำไปปฏิบัติ

สาเหตุแห่งทุกข์

ทุกข์มี เพราะยึด ทุกข์ยึดเพราะอยาก
ทุกข์มาก เพราะพลอย ทุกข์น้อยเพราะหยุด
ทุกข์หลุด เพราะปล่อย อยากมากทุกข์มาก
อยากน้อย ทุกข์น้อย หมดอยากหมดทุกข์

ติดสินบนไม่ได้

แม้นมีเงินทอง กองล้น พ้นภูผา
จะซื้อเอา ชีวาไว้ ก็ไร้ผล
เมื่อความตาย มีหมายทั่ว ทุกตัวคน
ติดสินบน เท่าไหร่ ชีพไม่คืน

"ปรารถนาสิ่งใดๆ ในโลก เอาไมตรีแลกได้ดั่งใจจง"

"อย่าจดจำบุญคุณที่เราเคยให้แก่ผู้อื่น แต่จงจดจำบุญคุณผู้อื่นที่เคยทำไว้แก่เรา แม้เพียงแค่ครั้งเดียว"

อดสามเตื่อได้เป็นเจ้า อดเก้าเตื่อได้เป็นครูบาอาจารย์
ต้นอ้อยต้นตาล บ่เถิงกาลเวลา ก็หาความหวานบ่ได้

อะไรได้ยินแล้ว อาจลืม
อะไรได้เห็นแล้ว อาจจะจำได้
อะไรได้ลงมือปฏิบัติ อาจจะเข้าใจ

บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องอภัย
ผิดพลาดต้องแก้ไข ไม่ถือว่าใครเป็นศัตรู

(ศาสนาแห่งการ)ปฏิบัติ

"ศาสนาพุทธมิใช่ศาสนาแห่งการขอ แต่เป็นศาสนาแห่งการลงมือกระทำ
พระพุทธเจ้ามิใช่มีหน้าที่หาเงินให้ใคร แต่ทำหน้าที่เป็นต้นแบบเป็นแรงบันดาลใจ
พระธรรม ทำหน้าที่เป็นแผนให้เรา พระสงฆ์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้เรา"

"ถ้าเราแสวงหาความสุข แสดงว่าเรายังไม่มีความสุข"

การทำตัวเราไม่ให้เป็นศัตรูกับใคร ยังง่ายกว่า การห้ามไม่ให้ใครเป็นศัตรูของเรา

คำว่า "ดวง"

ด. เด็กของใคร ต้องมีเส้นมีสาย ว. ต้องวิ่งเต้น มีวงศาคณาญาติ ง. ต้องใช้เงิน

ลูกน้องที่นายชอบ

๑. ไม่ขาดวินัย
๒. ไม่ไขความลับ
๓. ไม่กลับก่อนเวลา
๔. ไม่มาทำงานสาย
๕. ไม่ดูดายการงาน
๖. ไม่เกียจคร้านต่อหน้าที่
๗. ไม่หนีความรับผิดชอบ
๘. ไม่ประกอบความชั่ว
๙. ไม่มั่วอบายมุข
๑๐. ไม่รักสนุกเสียงาน
๑๑. ไม่ผลาญเวลาราชการ
๑๒. ไม่ขาดงานบ่อย
๑๓. ไม่ท้อถอยเมื่อถูกดุ

เจ้านายที่ลูกน้องปรารถนา

๑. ไม่หูเบา
๒. ไม่เมาอำนาจ
๓. ไม่ขาดความยุติธรรม
๔. ไม่นำความคิดตนเป็นใหญ่
๕. ไม่ไหลตามลม
๖. ไม่สมสู่คนเลีย
๗. ไม่เอาเมียบังหน้า

ต้นไม้ให้ร่มรื่น แก่ชีวิต

นกตัวนิด ให้เสียงเพลง กล่อมโลกหล้า
ดอกไม้หอม ให้ชื่นบาน ผ่านสายตา
แม้ต้นหญ้า ก็ยังให้ ออกซิเจน

เราทุกคน เกิดมา ในโลกนี้
ทำความดี อะไร ให้โลกเห็น
กินนอนเล่น เท่านั้นหรือ ที่ทำเป็น
ไม่ดีเด่น กว่าบรรดา ต้นหญ้าเลย

อยากได้ดี ไม่ทำดี นั้นมีมาก
ดีแต่อยาก หากไม่ทำ น่าขำหนอ
อยากได้ดี ต้องทำดี อย่ารีรอ
มัวแต่ขอ รอแต่ดี ไม่ดีเลย

ยามเห็นใจ

๑. ยามจน ๒. ยามเจ็บ
๓. ยามจาก ๔. ยามเจ๊ง

ยามจน จะเห็นใจมิตร
ยามศึกประชิด จะเห็นใจทหาร
ยามให้กู้ทรัพย์สาร จะเห็นใจผู้ซื่อสะอาด
ยามสมบัติพินาศ จะเห็นใจภรรยา
คราวอนาถา จะเห็นใจพวกพ้อง

อาจรู้จัก บ่าวดี เมื่อมีกิจ
ญาติสนิท เมื่อสมัย ภัยให้ผล
มิตรก็ฉัน เดียวกัน เมื่อวันจน
ภรรยาตน เมื่อทรัพย์ อับสูญไป

เงินก็ดี มีคุณ ทำทุนค้า
แต่ทว่า เงินนั้น จะบั่นศอ
เมียก็ดี มีไว้เรียง เคียงพะนอ
แต่ว่าคอ จะหัก เพราะรักเมีย

คุณสมบัตินักเทศน์

โบราณ : ปากไว ใจกล้า หน้าด้าน เสียงดัง
ปัจจุบัน : ความรู้พอเพียง เสียงกังวาน ปฏิภาณว่องไว จิตใจบริสุทธิ์

คุณสมบัตินักพูด

๑. พูดคล่อง - ไม่ติดอ่าง เอ่ออ่าน่ารำคาญ
๒. ต้องสนุก – มีเรื่องขำขันแทรก
๓. ได้ทุกเรื่อง – เมื่อได้รับนิมนต์หรือ รับเชิญต้องสามารถพูดได้ทันที

" พูดคล่องไม่ติดขัด พูดชัดไม่แคลงใจ พูดได้ไม่รู้เบื่อ พูดเนื้อผสมน้ำ"

น้ำประปา	หยดน้อยๆ หยดบ่อยๆ น้ำยังหมด
ราชกิจ	ผิดน้อยๆ ผิดบ่อยๆ ยังเสื่อมยศ
บุญกรรม	แม้ทำน้อยๆ ทำบ่อยๆ บุญก็ปรากฏ
หนี้สิน	มีไม่ใช้ แล้วเมื่อไร หนี้จะหมด
เงินทอง	แม้มีมาก ใช้น้อยๆ ใช้บ่อยๆ เงินก็หมด
จะรู้ว่า	เงินมีค่า เมื่อน้ำตาไหลรด

รักตัวกลัวเสียหาย เรื่องใช้จ่ายให้รีบงด
คนใดซื้อของที่ไม่จำเป็น คนนั้นจะต้องขายของที่จำเป็น

โลกหนอโลก

เดี๋ยวก็โศก เดี๋ยวก็ซึ้ง คะนึงหา
เดี๋ยวก็เศร้า เดี๋ยวก็สรวล คร่ำครวญมา
เดี๋ยวเนตรนอง น้ำตา สุดอาดูร

ยามเราจน คนประณาม ซ้ำหยามเหยียด ย่ำทั้งเกียรติ เพื่อนยา ก็พาสูญ
สิ้นกระทั่ง ญาติพงศ์ วงศ์ตระกูล ทุกข์เพิ่มพูน หนอเรา เศร้าเหลือใจ
ยามมั่งมี เงินตรา โอ่อ่านัก เพื่อนพร้อมพักตร์ เสนอหน้า มาไสว
นั่นก็พี่ นี่ก็น้อง ประคองใจ โอ้กระไร แสนอนาถ ประหลาดทรวง
อยากหัวเราะ เยาะหยัน ให้ลั่นก้อง อยากจะร้อง ให้อึง ถึงแดนสรวง
ว่าโลกมนุษย์ นี้หนอ สุดหลอกลวง สิ่งทั้งปวง รอบกาย ใช่จีรัง
เพียงสิ่งหนึ่ง สิ่งหนึ่ง พึงรับรู้ ที่คงคู่ กับมนุษย์ ดุจของขลัง
เป็นสิ่งแท้ แน่นัก จักยืนยัง อนิจจัง นั่นหรือ คือความตาย...

คิดก่อนทำ

คิดก่อนจึง ค่อยทำ จงจำไว้ ทำอะไร ต้องคิด ทั้งหน้าหลัง
อย่าปล่อยตัว ให้ทำ ตามลำพัง ต้องเอาใจ เหนี่ยวรั้ง เสมอไป
ก่อนจะทำ สิ่งใด ใจต้องคิด ถูกหรือผิด ทำอย่างนี้ ดีหรือไม่
หากเห็นว่า ไม่ดี มีโทษภัย จงหาทาง ทำใหม่ ทำให้ดี
เกิดเป็นคน ควรศึกษา หาดีเถิด ดีจะเกิด สุขก่อ ต่อเป็นผล
ดีที่หนึ่ง เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือคน ดีที่สอง ตั้งตน ตามวินัย
ดีที่สาม ทำไมตรี มีในจิต คิดเป็นมิตร แผ่กว้าง กระจ่างใส
ถ้าทำดี นี้จบ ครบสามนัย จะก่อให้ สุขเกิด เพลิศพลิ้งพลัน
ทั้งเป็นปราชญ์ ทั้งอาจ ถึงโลกสุข ไม่มีทุกข์ มีแต่เปรม เกษมสันต์
นี่แหละคือ พรธรรม ที่สำคัญ เป็นของขวัญ ปีใหม่ มอบให้เอย

รู้มากยากนาน รู้น้อยพลอยรำคาญ
ไม่รู้ไม่ชี้เป็นหนี้ดักดาน บางคนไม่รู้แต่ชอบชี้ เขาเรียกว่า เจ้ากี้เจ้าการ

กล้วยไม้มีดอกช้า ฉันใด การศึกษาเป็นไป ฉันนั้น
แต่ออกดอกคราวใด งามเด่น งานสั่งสอนปลูกปั้น เสร็จแล้ว แสนงาม

อันบุปผา สารพัน คันธชาติ ไม่สามารถ หอมหวน ทวนลมได้
กลิ่นมักจาง ร้างโรย ไปโดยไว หอมสิ่งใด หรือจะสู้ รู้วิชา
รู้วิชา พาชื่อ ให้ลือเลื่อง คนทั้งเมือง หอมหวน ชวนคบหา
เกียรติปรากฏ ยศก็หลั่ง ประดังมา เหมือนบุปผา ที่หอมหวน ชวนเด็ดดม

รู้อะไร ไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

นกไม่มีขน คนไม่มีความรู้ ขึ้นสู่ที่สูงไม่ได้

ถ้าไม่เพียร เรียนล่ำ ตามนิสัย ก็ไม่ได้ ความรู้ ไว้ชูศรี
วิชาทราม ทรัพย์ก็สูญ ไม่พูนมี มิตรที่ร่วม ไมตรี ก็หน่ายตน
ไม่มีมิตร แล้วที่ไหน จะได้สุข มีแต่ทุกข์ เศร้าใจ ไกลกุศล
เมื่อบุญไกล แล้วที่ไหน จะได้ยล ถึงวิโมกข์ มรรคผล พระนิพพาน

นักเรียนที่ดี

๑. แสวงหาความรู้ ๒. เคารพครูอาจารย์ ๓. รักการศึกษา
๔. มีจรรยาเรียบร้อย ๕. มักน้อยตามฐานะ ๖. เลิกลดละอบายมุข

เป็นนักเรียน ต้องขยัน ให้ทันโลก ใช่นั่งโศก เรียนอะไร ไม่รู้เรื่อง
เพราะทรัพย์สิน เงินทอง ต้องสิ้นเปลือง อย่าทำเฟื่อง ผลาญทรัพย์นั้น จนบรรลัย
คนขยัน เขาได้ดี มีหลายหลาก เพราะเรียนมาก อยากรู้เห็น เป็นนิสัย
ทุ่มเทงาน ทั้งชีวิต และจิตใจ จนยิ่งใหญ่ เพราะขยัน ทุกวันเอย

เด็กเอ๋ยเด็ก เล็กหรือใหญ่ ในวันนี้

พึงทำดี ไว้บ้างเถิด ให้เกิดผล
เพื่อประโยชน์ อันยิ่งใหญ่ ในส่วนตน
และเพื่อผล อันยิ่งใหญ่ ในสังคม

ถึงสูงเยี่ยม เทียมฟ้า อย่าดูถูก ครูเคยปลูก วิชา มาแต่หลัง
ศิษย์ไร้ครู อยู่ได้ ไม่จีรัง อย่าโอหัง คิดสู้ ครูของตน

วิธีเรียนให้เก่ง

๑. เรียนด้วยใจหิววิชา ๒. อยากรู้ดูตำรา ๓. เร่งคว้าเร่งพาเพลิน
๔. ยิ่งเรียนยิ่งสนุก ๕. ผลักความทุกข์พ้นทางเดิน ๖. ไม่หิวไม่อิ่มเกิน
๗. ไม่ห่างเหิน ๘. ไม่โหมเอย

ตาดู หูฟัง สมองคิด จิตใจจดจ่อ ไม่เข้าใจให้ถาม กลับบ้านทบทวนอยู่เสมอ

เหตุที่คนเข้าวัด

อกหัก หลักลอย คอยงาน สังขารกรอบ ชอบพระ สละกิเลส เปรตข้างวัด พัฒนาจิตใจ

เหตุคนที่ไม่เข้าวัด

ตัดบ่วงไม่ขาด ฉลาดกว่าพระเทศน์ เพราะเหตุศาสนา สังขาราไม่อำนวย พระให้หวยไม่ถูก

ลักษณะคนพาล

๑. ชอบชักนำในทางผิด

๒. ชอบทำในสิ่งที่ไม่ใช่ธุระ

๓. เห็นผิดเป็นชอบ

๔. แม้เราพูดดีๆ ก็โกรธ

๕. ไม่รู้จักระเบียบวินัย

วัดไม่เข้า เหล้าไม่ขาด บาตรไม่ใส่ เล่นไพ่ไม่ละ เอาหัวพระเป็นปฏิทิน

ลักษณะของบัณฑิต

๑. ชอบชักนำในทางที่ถูก

๒. ชอบทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์

๓. เป็นคนสัมมาทิฐิ

๔. แม้ใครจะพูดให้ร้ายก็ไม่โกรธ

๕. รู้จักระเบียบวินัย

วัดก็เข้า พระสงฆ์องค์เจ้าก็ไหว้ ทานก็ให้ศีลก็รักษา ภาวนาก็เจริญ ไม่หลงเพลิดเพลินในอบายมุข

ลักษณะผู้บังคับบัญชาที่ดี

๑. ผู้หลัก – สามารถเป็นหลักให้ยึดได้ พึ่งพิงได้

๒. ผู้ใหญ่ – ใหญ่ด้วยความรู้ คือ รู้ดี

ใหญ่ด้วยความสามารถ คือ สามารถดี

ใหญ่ด้วยอัธยาศัยไมตรี คือ ใจดี มีคุณธรรม

ผู้บังคับบัญชา

ต้องถือคติ ความดี ต้องมาก่อนความชอบ มิใช่ชอบก่อนดี

ดีก่อนชอบ

คือผู้ใต้บังคับบัญชาทำความดี ปฏิบัติหน้าที่ไม่บกพร่องจึงยกย่องให้ได้ความชอบ คือ เลื่อนขั้นเงินเดือน ฯลฯ

ชอบก่อนดี

คือไม่สนใจหลักความถูกต้อง เห็นแก่พวกพ้องลูกน้องตนทั้งที่ทำผิด แต่ก็ปกป้องลูกน้อง

เป็นผู้ใหญ่ ให้ดี ต้องมีหลัก — เด็กก็รัก ชื่นชม นิยมทั่ว
เป็นผู้ใหญ่ มิใช่ใหญ่ อยู่ที่ตัว — หรือที่หัว ขาวหงอก เป็นดอกเลา
เป็นผู้ใหญ่ ต้องรู้หลัก ของนักปราชญ์ — ให้โอวาท ใช่ว่า จะด่าเขา
เป็นผู้ใหญ่ ต้องรู้จัก ความหนักเบา — มิใช่เอา แต่อำนาจ เข้าฟาดฟัน

สงครามชีวิต

ศึกสงคราม	สู้ด้วย กำลังรบอันเกรียงไกร
ศึกชีวิต	สู้ด้วย กำลังใจอันแข็งแกร่ง
โลก	คือสนามรบ
ชีวิต	คือการเข้าสู่สงคราม

สงครามที่ทารุณโหดร้ายที่สุด คือ สงครามชีวิต เพราะมีอายุเท่ากับนักรบคนนั้น นั่นเอง

ข้าศึก คือ กิเลสของมนุษย์ บวกด้วยภัยธรรมชาติและภัยจากสิ่งแวดล้อม นักรบจึงต้องมีอาวุธสำคัญคือ กำลังใจ และ ปัญญา ความรอบรู้ คือ เสบียง จึงจะชนะแก่ข้าศึกได้

โลก	คือ สนามรบ
ชีวิตในโลก	คือ ทหารในสนามรบ
ธรรมะ	คือ แผนที่ที่ชัดเจนถูกต้อง
ความเข้าใจปัญหา	คือ อาวุธยุทโธปกรณ์
สมาธิ	คือ ขวัญและกำลังใจ

ชัยชนะที่ประเสริฐ

สงครามนอก สู้ได้ ไม่ยากนัก — เมื่อรู้หลัก ยุทธวิธี มีทหาร
สงครามใน ใครจะ ชนะมาร — เพราะเป็นการ ลึกล้น ท้นหัวใจ
อันขุนศึก ฮึกหาญ ชาญเดชะ — แม้ชนะ หมู่ทหาร ตั้งล้านได้
แต่ตัวเอง เหลิงลอย ปล่อยตามใจ — นั่นมิใช่ ขุนศึก ที่แท้จริง

ส่วนขุนศึก ฝึกตน จนชนะ ถึงแม้จะ น้อยนิด คิดเพียงหนึ่ง
แต่ได้ผล ล้นเหลือ เมื่อคำนึง นั่นแหละซึ้ง สุดสงคราม ทุกยามเอยฯ
ถึงชนะ ผู้อื่น กี่หมื่นครั้ง ก็พลาดพลั้ง แตกหัก ได้สักหน
แต่ชนะ ถึงข้างใน ใจของตน นั้นคือคน เยี่ยมยอด ตลอดกาล

มิตรแท้มิตรเทียม

อันเพื่อนดี แม้มีหนึ่ง ถึงจะน้อย ดีกว่าร้อย เพื่อนคิด ริษยา
เหมือนหนึ่งเกลือ ถึงมีน้อย ด้อยราคา ยังมีค่า กว่าน้ำเค็ม เต็มทะเล

อย่าไว้ใจ

โบราณว่า ข้าทาส ฉลาดลึก จะก่อศึก ภายใน ให้เฉลียว
อันคนใช้ ใกล้เคียง เพียงคนเดียว ถึงข้องเกี่ยว ทุกครา อย่าเชื่อใจ
อันช้างสาร โบราณว่า ทั้งข้าเก่า อีกงูเห่า อย่าเคล้าคลอ ขอขานไข
คนรักชอบ รอบข้าง อย่าวางใจ ขยักไว้ สักครึ่ง พึงสังวร
อันเมียรัก จักอยู่ คู่ชีวิต แนบสนิท ชิดใกล้ ไม่ถ่ายถอน
คราตัดรัก จากไป ไม่อาวรณ์ อาจจะย้อน ทำร้าย ให้ระวัง

วันเวลามีค่า

วันเวลา ทุกนาที ล้วนมีค่า โบราณว่า น้ำขึ้นใส ให้รีบตัก
มัวผลัดวัน ประกันพรุ่ง มุ่งช้านัก จะเสียศักดิ์ เพราะวารี มิคอยใคร
เฉกชีวิต ที่ล่วงเลย มิเคยหยุด พร้อมกับฉุด รั้งสังขาร พานหม่นไหม้
คิดรอบคอบ จะกอปรกรรม ทำสิ่งใด เร่งทำใน วันนี้ จะดีเอย
วันพรุ่งนี้ อยู่ไกล ยังไม่เกิด ช่างมันเถิด อย่าร้อน ไปก่อนไข้
เมื่อวานนี้ ตายแล้ว ให้แล้วไป อย่าเอาใจ ไปข้อง ทั้งสองวัน
ถ้าวันนี้ สดชื่น ระรื่นจิต อย่าไปคิด หน้าหลัง มาคลั่งฝัน
สิ่งที่แล้ว แล้วไป ให้แล้วกัน สิ่งที่ฝัน ไม่มา อย่าอาวรณ์

ปัญหาสังคมปัจจุบัน

๑. พระทำผิดหน้าที่
๒. สตีหนีไปทำแท้ง
๓. หมอแข่งกันยุ่งการเมือง
๔. นักร้องทำตัวเป็นนักหาเรื่อง
๕. นักการเมืองเป็นอันธพาล
๖. รัฐบาลแตกสามัคคี
๗. เจ้าหน้าที่บางทีเอาเปรียบประชาชน
๘. บางหนพระทำตัวเป็นชาวบ้าน
๙. ข้าราชการทำตัวเป็นพ่อค้า
๑๐. นิสิตนักศึกษาทำตัวเป็นนักการเมือง

คุณสมบัติของผู้นำ

๑. เสียสละ สร้างศรัทธา
๒. รู้ปัญหาชาวบ้าน
๓. มีผลงานให้เห็น
๔. ดีเด่นในคุณธรรม
๕. กล้านำประชาชน

๔ อย่า

นักปราชญ์	อย่าให้เลยศาสนา
นักปาฐกถา	อย่าให้เลยขอบเขต
นักเทศน์	อย่าให้เลยเวลา
ศรัทธา	อย่าให้เลยกำลัง

ตาบอดกับหูหนวก

ตาบอดกับหูหนวก ต่างยกพวก ไปดูพลุ
รีบเร่งดังพายุ เพื่อดูพลุนานนานมี
ฝ่ายบอดว่าพลุดัง แต่ว่ายังไม่โด่งดี
ฝ่ายหนวกเถียงทันที เฮ้อ โด่งดี แต่ไม่ดัง

เงิน

ทำให้งาม มีตึกรามบ้านช่อง ถนนหนทาง ฯลฯ
ทำให้ง่าย อะไรที่ว่ายาก ก็กลายเป็นง่าย
ทำให้ง่อย ถูกเงินปิดปาก ไม่กล้าพูด ไม่กล้าทำอะไร
ทำให้ง่วง ซื้อเหล้า ซื้อเบียร์กินกันจนเมามายแล้วก็ง่วง

ทำให้เงียบ ต้องคดีจะฟ้องร้องกัน เอาเงินอุดก็เงียบ
ทำให้งอน เมียไม่ได้เงินจากผัว ก็งอน
ทำให้งง เก็บเงินได้แล้วไม่เอา กลับส่งคืนเจ้าของ คนเลยงง นายแน่มาก
ทำให้งัด พี่น้องขัดผลประโยชน์กัน ก็งัดกันวุ่นวายไปหมด
ทำให้หงาย ถูกเปิดเผยเรื่องลับ จึงหงายหลัง เพราะเงินมามากต่อมาก

ทนทำความดี อย่ามีทิฐิ
อย่าตำหนิผู้อื่น อย่าตื่นตัวเอง
อย่าข่มเหงผู้น้อย อย่าพลอยพยัก
อย่าหักหลังเพื่อน จงเตือนตัวเรา
อย่าเคล้าคนชั่ว อย่ามั่วคนพาล
อย่าผลาญผู้มีคุณ จงเกื้อกูลสรรพสัตว์

หลักนักบริหาร

ส่งเสริมความรู้ อยู่อย่างเสียสละ
กระจายตำแหน่งงาน ประสานสามัคคี
ไม่เอาดีแต่เพียงตัว ไม่มัวเมาเรื่องเงิน
ไม่ใหญ่เกินกว่าผู้บังคับบัญชา หมั่นเมตตาเป็นนิจ
ใครทำผิดต้องเด็ดขาด ไม่ขยาดต่ออิทธิพลและปัญหา
ประมาณตนทุกเวลา พาสร้างความดี

ปริศนาธรรม ยุคโลกาภิวัตน์

ฝูงหงส์จะลงหนอง หงส์ทองจะเป็นกา
เสือเผ่นจะเป็นหมา พยัคฆาจะลืมไพร
พระฤษีจะหนีถ้ำ อันหนองน้ำจะแห้งไป
ปฐพีจะเป็นไฟ ชลาไหลจะไร้ปลา
อัคคีไม่มีแสง พระพายแรงไม่พัดพา
สกุณีเป็นสกุณา กุมาราเป็นกุมารี

ผัวไม่ดีมี ๕

๑. มักเป็นคนชอบเที่ยว ๒. ชอบเบี้ยวทางบ้าน ๓. การงานไม่เอาไหน
๔. ชอบนอกใจภรรยา ๕. เมาสุราเป็นประจำ

เมียไม่ดีมี ๕

๑. ชอบเที่ยวสุขสำราญ ๒. การบ้านไม่ค่อยเป็น ๓. ชอบเล่นการพนัน
๔. ชอบนอนกลางวันเป็นนิจ ๕. ชอบคิดนอกใจ

ผัวเสีย ๔ ประเภท

๑. ผัวผี ผัวที่ติดอบายมุข
๒. ผัวพาล ผัวที่คอยจับผิด ดุด่าและทุบตีเมีย
๓. ผัวเผา ผัวที่นินทาว่าร้ายเมีย ไม่ดูแลทุกข์สุขของเมีย ปล่อยให้เมียตายทั้งเป็น
๔. ผัวผลาญ ผัวที่ผลาญทรัพย์สมบัติของเมีย

เมียทราม ๔ ประเภท

๑. เมียมอง เมียที่จ้องจับผิดผัวตลอดเวลา ไม่เคยมองในแง่ดี
๒. เมียเมียง วันๆ ไม่อยู่บ้าน เข้าบ้านโน้นออกบ้านนี้ นินทาชาวบ้านเป็นกิจวัตร
๓. เมียเมา ติดหวย ติดกัญชา บ้าการพนัน หลงใหลในสิ่งให้โทษ
๔. เมียมาร เมียที่นอกใจผัวเป็นมารคอยล้างผลาญความดีของผัว

พระแบบไหน

๑. พระศึก ทำหน้าที่จรรโลงพระศาสนา ด้วยการศึกษาพระธรรมวินัยไตรสิกขา
๒. พระสวด ทำหน้าที่เจริญมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย
๓. พระเสก ภาวนาคาถาอาคม
๔. พระสร้าง สร้างสาธารณสมบัติส่วนรวม
๕. พระสอน สอนธรรม

ศิลปินนักเทศน์

๑. เสนาะ	ฟังแล้วซาบซึ้งเพลิดเพลินในเนื้อหาและลีลาวาทศิลป์
๒. สนุก	ฟังแล้วไม่เบื่อ ไม่ง่วง มีลูกเล่นลูกฮา หยอดเป็นระยะๆ
๓. สนิท	ฟังแล้วชวนให้เกิดศรัทธา เชื่อมั่น

“เป็นที่ชื่นชมนิยมทั้งชาติ มีความเป็นปราชญ์ฉลาดเฉลียว
ชื่อเสียงแพร่ไปในโลกาเทียว ต่อสู้องค์เดียวกระทำความดี”

ความเพียร	เป็นสมบัติ ของนักสู้
ความรู้	เป็นสมบัติ ของนักปราชญ์
ความฉลาด	เป็นสมบัติ ของนักขบคิด
ระเบียบทุกชนิด	เป็นสมบัติของคนดี

พระพุทธเจ้าสอนอย่างไร

๑. ทรงสอนให้รู้	ให้เกิดปัญญา แก้อวิชชาป้องกันความโง่
๒. ทรงสอนให้สู้	ให้เกิดขันติมานะ แก้อ่อนแอ ป้องกันจิตฝ่อท้อแท้
๓. ทรงสอนให้รัก	ให้ปรารถนาสุขต่อกัน
๔. ทรงสอนให้รวย	ให้รู้จักสร้างฐานะขยันขันแข็ง
๕. ทรงสอนให้ละ	ให้รู้เท่าทัน แก้หลงยึดติด

แสงสว่างทางตา เราอาศัยแสงไฟ
แสงสว่างทางใจ ต้องอาศัยแสงธรรม
หัดลูกเมื่อยังเล็กๆ ดัดเหล็กเมื่อยังร้อนๆ
บอกให้ฟังเทศน์ก็หน้างํ้า บอกให้ประพฤติธรรมก็กำหู

๖ วัย

๑. วัยแรก แรกเกิดลืมตาเผชิญโลกพ้นรุ่งอรุณแห่งชีวิตจัดเป็นวัยเช้า
๒. วัยรุ่ง เริ่มสตาร์ทชีวิต หัดเดิน ยังพยุงตัวไม่ได้ ต้องล้มลุกคลุกคลาน อีกระยะ จัดเป็นวัยสาย
๓. วัยรุ่น เข้มเข็ง สามารถยืนเด่นเป็นสง่า ก้าวสู่ความเป็นหนุ่มสาว จัดเป็นวัยเที่ยงวัน
๔. วัยวุ่น ห่วงหน้าพะวงหลัง อนิจจังเริ่มจับสังขาร เริ่มอ่อนล้า จัดเป็นวัยบ่าย

๕. วัยวูบ โรคาพยาธิเบียดเบียนต้องพักงานทางกาย เพื่องานทางจิต แสวงหาเสบียงเดินทางไปยังปรโลก จัดเป็นวัยสนธยา หรือ "วัยปลายฝนต้นหนาว"

๖. วัยวอด ดอกไม้ที่สุดก็ต้องเหี่ยว ใบไม้ที่สุดก็ต้องแห้ง ผลไม้ที่สุดก็ต้องหล่น ชีวิตที่สุดก็ต้องตาย ไข้ก็ตาย ไม่ไข้ก็ตาย จัดเป็น วัยพระอาทิตย์ลับขอบฟ้า หรือ "วัยปลายฝนต้นเน่า" กลับบ้านเก่า

ปฐมวัย – วัยต้น **ให้สร้างหลักฐาน** แสวงหาวิชาความรู้ เพื่อความก้าวหน้า

มัจฉิมวัย – วัยกลาง **ให้สานหลักแหล่ง** แสวงหาความมั่นคงให้แก่ชีวิตด้วยการประกอบสัมมาชีพ

ปัจฉิมวัย – วัยปลาย **ให้แต่งหลักธรรม** แสวงหาวิมุติ หลุดพ้นจากกองทุกข์ อันเป็นสุขนิรันดร์

"ต้องเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้างไกล วิสัยทัศน์ไม่คับแคบ"

ก้าวทันโลก

๑. มองกว้าง อย่ามองแต่คนหรือคนรอบข้างต้องมองให้ทั่วให้กว้าง

๒. คิดไกล คิดถึงแต่อนาคต ไม่จมอยู่กับอดีต ไม่ติดแต่ปัจจุบัน

๓. ใฝ่สูง ใฝ่ดี ใฝ่ธรรม ด้วยการตั้งเป้าหมายชีวิตไว้และพยายามไปจนกว่าประโยชน์นั้นจะบรรลุวัตถุประสงค์ ได้อย่างนี้จึงต้องบอกว่า "โลกทั้งใบให้นายคนเดียว"

ก้าวไม่ทันโลก

๑. มองแคบ เห็นแก่ตัว

๒. คิดใกล้ มีแต่อดีตให้มอง จ้องแต่ปัจจุบัน ตีบตันเรื่องอนาคต

๓. ใฝ่ต่ำ ใฝ่บาปอกุศล คิดชั่ว พูดชั่ว ทำชั่ว ไม่กลับตัวกลับใจ

อานุภาพความอ่อน

๑. น้ำกับดิน ดินไม่เคยชนะน้ำ เพราะดินไม่เคยทำน้ำที่อ่อนเหลวให้แข็งกลายเป็นดินได้

๒. ลิ้นกับฟัน สุดท้ายแล้วฟันที่ว่าแน่ๆ พอแก่ก็ต้องถอด ต้องหลุด เหลือแต่เหงือกและลิ้น

๓. หญิงกับชาย

ไฟแรงแสงร้อนล้ำ ยังแพ้น้ำเป็นนิจมา
เหล็กแข็งและแกร่งกล้า ยังพาอ่อนเมื่อร้อนไฟ
ลมพัดสะบัดแรง ต้นไม้แข็งย่อมโค่นไป
ชายเรืองฤทธิไกร ยังพ่ายฤทธิ์อิสตรีฯ

สมองมีไว้คิด ถ้าไม่ฝึกอยู่เป็นนิจ	ความคิดจะตีบตัน
มารอยู่ในจิต	ใจจะหงุดหงิดตลอดไป
มีธรรมอยู่ในใจ	จิตแจ่มใสไปตลอด
ครูสอนให้รู้นั้นมีมาก	แต่ครูสอนให้ดีนั้นหายาก
อำนาจที่ขาดศรัทธา	ถึงจะยิ่งใหญ่อย่างไรก็ไม่ยั่งยืน
ความลำบากทำให้คนได้ดีมามากมาย	ความสบายทำให้คนลมจ่มมามากมี

ทุกคนในโลกได้เวลามาเท่ากัน ๒๔ ชั่วโมงต่อวันต่อคนเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่ว่าแต่ละคนใช้และบริหารเวลาให้เป็นไปแอย่างมีค่าหรือไร้ค่า

แบ่งพวก – แบ่งพรรค

แบ่งพวก	ทำให้เสียรัก
แบ่งพรรค	ทำให้เสียสามัคคี
แบ่งทั้งพวกแบ่งทั้งพรรค	เสียทั้งความรักและความสามัคคี
ไม่แบ่งพวก	ก็ไม่เสียรัก
ไม่แบ่งพรรค	ก็ไม่เสียสามัคคี
ถ้ารวมพวกรวมพรรค	ได้ทั้งความรักและความสามัคคี

วัยชีวิต

๑. วัยพบ	เกิดมาพบโลก พบพ่อแม่และผู้อื่น
๒. วัยพึ่ง	พึ่งพ่อแม่ พึ่งครูอาจารย์ และผู้อื่น
๓. วัยเพียร	ศึกษาเล่าเรียน ทำงานสร้างฐานะ
๔. วัยพัก	พักผ่อน ปลดเกษียณ ชรา
๕ วัยพราก	มาแล้วไป ขึ้นแล้วลง ดังแล้วดับ ปิดฉากชีวิต

ความดัง

๑. ดังดี	มีคนเคารพกราบไหว้ให้เกียรติ
๒. ดังเด่น	มีผลงานมีความดีเหนือผู้อื่น

๓. ดังโด่ง ชีวิตรุ่งโรจน์ จนผู้อื่นตามไม่ทัน
๔. ดังดิ่ง ชื่อเสียงไม่ดี ถูกสังคมรักเกียจชีวิตตกต่ำ
๕. ดังดับ ดังแล้วดับ เป็นไข้โป้ง ถูกเก็บ เช่น เจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพลทั้งหลาย

ธรรมกับคน

ยึดหน้าที่ของตนเป็นหลัก รักในความเมตตา อย่าอิจฉาผู้อื่น อย่าไปฝ่าฝืนกฎของสังคม อย่าไปนิยมทุจริต

ปัญหาของโลก

แย่งอาหารกันกินแย่งถิ่นกันอยู่ แย่งคู่กันพิศวาส แย่งอำนาจกันเป็นใหญ่

ตาย

นึกถึง ความตาย สบายนัก มันหักรัก หักหลง ในสงสาร
บรรเทามืด โมหันธ์ อันธการ ทำให้หาญ หายสะดุ้ง ไม่ยุ่งใจ
ความตายคือ สหายสนิท ชีวิตพร้อม จะอำลา
จงพร่ำ ภาวนา เป็นมนตรา กันลืมตน
อันวัวควาย ตายเหลือ เนื้อหนังเขา ช้างตายเน่า เหลืออยู่ งาคู่สอง
มนุษย์เรา ตายลง เหมือนผงกอง เหลือสิ่งของ ดีชั่ว ติดตัวไป
ถึงรูปงาม เลิศลักษณ์ สักปานไหน ที่สุดไซร้ ก็เน่าเหม็น เป็นเหยื่อหนอน
ชีวิตนี้ ไม่ดำรง คงถาวร ความม้วยมรณ์ เท่านั้น นั่นความจริง
มาส่งเรา เท่านี้ แหละพี่น้อง จะโศกร้อง รำพัน กันไฉน
และเมื่อถึง วันหน้า คราต่อไป คงมีใคร มาส่งท่าน เหมือนกับเรา

กรรม

แพทย์ว่าไข้ ลมลบ สมทบเหมาะ โหรว่าเคราะห์ ร้ายกาจ บังอาจแฝง
แม่มดว่า ผีซ้ำ ทำโทษแรง แต่ปราชญ์แจ้ง กรรมตน ส่งผลเอง
อย่าโทษไท้ เทวา ยักษาผี อย่าโทษที่ ภูผา มาข่มเหง
อย่าโทษใคร ไหนอื่น ให้ครื้นเครง โทษตัวเอง ทำไว้ แต่งให้เป็น

เมื่อถึงเวลา

เข้าไปแฝง กายา ในฟ้ากว้าง ในท่ามกลาง คงคา มหาสมุทร
ในซอกเขา ราวไพร ไกลมนุษย์ ทุกทุกจุด ในจังหวัด ปฐพี
อยู่ในที่ ใดใด พึงไม่พ้น บาปที่ตน กระทำ กรรมวิถี
ที่นั้นซึ่ง คนจะ จรลี ก็ไม่มี สักหน ตำบลเดียว
ถึงในโกศ ยศมาก ก็ซากผี โกศเป็นศรี ศพใน ใครก็เหม็น
สวยแต่โบสถ์ โฉดชี้ โกศผีเป็น กระท่อมเย็น ปราชญ์อยู่ ยิ่งดูงาม
โลกหมุนเวียน เปลี่ยนไป ไม่คงที่ ประเดี๋ยวดี ประเดี๋ยวร้าย หลายสถาน
ทั่วโลกา ฟ้าลั่น เหมือนสัญญาณ ยมบาล ผ่านมา ทุกนาที
ยามเจ้าเกิด มีสิ่งใด ติดกายบ้าง เห็นแต่ร่าง เปลือยเปล่า ไม่เอาไหน
สร้างสมบัติ พัสถาน บานตะไท ถึงคราวไป ก็ไปเปล่า เหมือนเจ้ามา
มีสิ่งใด ไปกับเจ้า ก็เปล่าสิ้น ผ้าสักชิ้น เงินสักเก๊ หรือเคหา
สามีบุตร สุดที่รัก ยอดภรรยา ไม่เห็นว่า จะตามไป หรือใครมี
เห็นแต่ธรรม คำสอน ขององค์พระ ที่พอจะ ตามไป ในเมืองผี
เพราะฉะนั้น พึงหมั่นทำ แต่ความดี เพื่อเป็นที่ พึ่งเจ้า ถึงคราวตาย
แม้นมีเงิน ทองกองล้น พ้นภูผา จะซื้อเอา ชีวาไว้ ก็ไร้ผล
เมื่อความตาย มีหมายทั่ว ทุกตัวตน ติดสินบน เท่าไหร่ ชีพไม่คืน
อันร่างกาย ชายหญิง ไม่จริงแน่ เกิดแล้วแก่ เจ็บตาย วายสังขาร
แต่ชื่อเสียง ชั่วดี เหมือนตีตรา จะอยู่ช้า เชิดชู คู่โลกเอย
ดวงตากรมเคยคมวาว บางคนก็ขุ่นขาวเป็นฟางฝ้า
ฟันเคยเรียบเหมือนระเบียบมุกดา บางรายก็เปลี่ยนมาเหลือแต่เหงือกแดงแดง
อีกเส้นผมที่เคยดำขลับ ก็กลายกลับเป็นประแป้ง
เนื้อหนังเคยตึงประหนึ่งผิวแตง ถึงจะตบจะแต่งก็ไม่จำเริญนัยน์ตา
อันเป็นไก่ควายวัวเนื้อตัวมันมีค่า ขายเป็นสินค้าได้ราคามีคนต้องการ
คนเราตายกายเน่าเหม็นไม่เห็นเป็นแก่นสาร เวลาสดชื่นก็รักกัน
คนนี้ของฉันคนนั้นของแก แต่พอตายแหงแก๋ ไม่ใช่ของแกไม่ใช่ของฉัน

เกิดเท่าไร ตายเกลี้ยง เลี่ยงไม่พ้น มีหรือจน ตายเหมือนกัน ทั้งนั้นหนา
ถึงสูงศักดิ์ อัครฐาน ปานเทวา ต้องมรณา ถ้วนทั่ว ทุกตัวตน
ถึงแม้นบิน สูงกว่า พญาครุฑ ถึงดำรุด ลึกถนัด กว่ามัจฉา
อยู่ปลายถ้ำ ล้ำล้น พ้นสายตา ถึงเวลา กรรมสนอง ต้องใช้กรรม

คนธรรมดา

จงเป็นเพียงเม็ดทรายเม็ดหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของแก้วเจียระไนอันงดงาม
จงเป็นเพียงน้ำหยดหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของทะเลสีครามอันกว้างใหญ่
จงเป็นเพียงโน้ตตัวหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของบทเพลงอันล้ำค่า
จงเป็นเพียงกรวดหินก้อนหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของภูผาอันยิ่งใหญ่
จงเป็นเพียงดาวดวงหนึ่ง แต่เป็นส่วนหนึ่งของดาวอันแพรวพราวประดับฟ้า
จงเป็นเพียง คนธรรมดา แต่เป็นส่วนหนึ่งที่มีค่าของสังคม

ข้อคิดดีๆ เมื่อมองต่างมุม

- หากท่านไม่อาจหลับใหลได้ในยามราตรีนี้ใคร่ครวญให้ดี ยังมีผู้ที่ไร้แม้ที่ซุกหัวนอน ไม่ต้องรันทด
- หากท่านอยู่ในรถที่ติดไปไหนไม่ได้ ยังมีคนอีกมากมายที่ไม่เคยมีโอกาสได้นั่งรถ
- หากวันนี้มีงานที่กวนใจท่านมาก คิดเสียว่ายังไม่ลำบากเท่าคนที่ตกงานกว่าสามเดือนแล้ว
- ยามเมื่อความสำพันธ์สะบั้นลง อย่าเพิ่งปลงเพราะยังดีกว่าผู้ที่ไม่รู้จักรัก
- อย่าอาวรณ์ตอนสุดสัปดาห์จะผ่านพ้น จงคิดถึงคนหาเช้ากินค่ำ ไม่มีวันหยุดพัก เพียงเพื่อจักยังชีพ
- แม้ต้องเดินเสียไกลลิบ เพื่อขอความช่วยเหลือยามรถเสีย ให้นึกถึงผู้ที่เป็นอัมพาตอยากอาสาเดินแทน
- หากส่องกระจกพบผมหงอกเพิ่มมาอีกเส้น จงอย่าลืมผู้ป่วยเคมีบำบัด ที่หวังเพียงว่า ผมจะงอกได้อีก
- ยามโชคร้ายแทบหมดอาลัยตายอยาก จงดีใจเถิดเพราะยังมีโอกาสดีกว่า ผู้ที่ตายก่อนเวลาอันสมควร
- หากต้องทนให้ผู้อื่นระบายทุกข์ใส่ ขอให้ระลึกว่าจะแย่กว่าเป็นไหนๆ ถ้าต้องเป็นทุกข์นั้นเสียเอง
- “อยากให้ลองคิด มองต่างมุมในด้านบวก อาจเป็นเครื่องช่วยเตือนว่าชีวิตนี้ยังมีสิ่งสวยงาม และมีเรื่องน่าพิสมัยอีกมากมาย”

มารน้อยสามตน

มีมารน้อยสามตน แอบมาขโมยความสุขของมนุษย์ไป เมื่อเอาไปแล้วก็ปรึกษากันว่าจะเอาไปซ่อนที่ไหนกันดี

มารน้อยตนที่หนึ่ง กล่าวว่า ควรเอาไปซ่อนที่ภูเขาที่สูงที่สุดในโลก

มารน้อยตนที่สอง ค้านว่าเพื่อนเอ๋ย มนุษย์นั้น ไม่กลัวความสูง แต่กลัวหายใจไม่ออก เพราะสังเกตได้ว่าดำน้ำได้นิดเดียวก็ทะลึ่งพรวดขึ้นมาแล้ว เพราะกลัวหายใจไม่ออก แต่บนภูเขาอากาศดี มนุษย์ชอบไปเที่ยวภูเขา ควรเอาไปซ่อนไว้ใต้บาดาลดีกว่า

มารน้อยตนที่สาม แย้งว่า อย่าเลยเพื่อนเอ๋ย มนุษย์มันเก่งสร้างเครื่องมือหาของใต้ทะเลได้ในอากาศได้ เดี๋ยวมันก็หาเจอ แต่เราสังเกตได้ว่า สายตามนุษย์ชอบมองไปข้างนอก หูก็ชอบฟังเสียงข้างนอก ชอบไปเที่ยวข้างนอกเราควรเอาความสุขแอบเอาไปซ่อนไว้ในใจดีกว่า มนุษย์หาไม่เจอแน่ๆ เพราะว่ามนุษย์ชอบมองหาความผิดของคนอื่น ไม่ชอบขัดใจตัวเอง ไม่ชอบดูจิตใจของตัวเอง

เมื่อฟังเหตุผลของมารน้อยตนที่สามแล้ว มารน้อยตนที่หนึ่งและตนที่สอง เห็นดีด้วย ตั้งแต่นั้นมา มารน้อยทั้งสามก็ช่วยกันเอาความสุขของมนุษย์ มาซ่อนไว้ที่ใจของมนุษย์นั่นเอง

มนุษย์ผู้โง่เขลาต่างพากันเที่ยวออกไปหาความสุขที่อื่นไม่สิ้นสุด เช่น ไปภูเขา ชายทะเล ร้านอาหาร สถานบันเทิง โรงภาพยนตร์ เป็นต้น แต่สุดท้ายกลับหาความสุขในที่ผิดๆตลอดมา คนที่ไปเที่ยวสถานบันเทิงเริงรมย์ เที่ยวคลับ ดื่มเหล้า เสพยาเสพติด เพราะเขาคิดว่า จะใช้สิ่งเหล่านั้นมาดับทุกข์ใจ จริงอยู่ขณะที่มีอาการมึนเมานั้น อาจลืมเรื่องราวไปเพียงชั่วขณะแต่พอหายเมาแล้ว เมื่อกลับมาอยู่ในโลกของความเป็นจริง ก็ยังเห็นทุกข์นั้นคงมีอยู่เหมือนเดิม แถมยังเสียเงินทองและเสียสุภาพมากขึ้นไปอีกด้วยซ้ำ แล้วก็ต้องกลับมานั่งกลุ้มใจว่า ทำไมมันไม่หายทุกข์สักที

มนุษย์หลายคนหารู้ไม่ว่า ความสุขที่เฝ้าติดตามเฝ้าค้นหานั้น จริงๆ แล้วอยู่ภายในใจนั่นเอง กลับมาเถิด กลับมาสู่กายและใจของเรา เพียงเรามีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์อยู่กับกายใจในปัจจุบันและรู้เท่าทันไม่ปล่อยใจไปตามความคิดปรุงแต่ง จิตขณะนั้นก็จะเกิดความผ่องใสและสงบในที่สุด แล้วก็จะค้นพบความสุขที่แสวงหามาตลอด ว่าสุดท้ายก็อยู่ใกล้เรานิดเดียว คือ แค่ใจของเราเท่านั้นเอง

ภาคภาษิตล้านนา

การตายที่ถูกเหตุการณ์ทำให้ลำบากในการจัดงานศพ

ต๋ายเมื่อน้ำนองดำนองแดง	ต๋ายเมื่อเข้าแปงเต๋มก้า	ต๋ายเมื่อฮ่าลงเมือง
ต๋ายเมื่อข้าวเหลืองเต๋มโต้ง	ต๋ายเมื่อใบไม้โป่งเต๋มดอย	ต๋ายเมื่อมีปอยยังบ้าน

สิ่งที่ดีที่สุด

สิบเหลี้ยมซาวเหลี้ยม	บ่เท่าเหลี้ยมใบแขม
สิบแหลมซาวแหลม	บ่เท่าแหลมใบข้าว
สิบเล้าซาวเล้า	บ่เท่าเล้าเดือนเกี๋ยง
สิบเสียงซาวเสียง	บ่เท่าเสียงแมงว้าง
สิบจ๊างซาวจ๊าง	บ่เท่าจ๊างเอราวัณ
สิบวันซาววัน	บ่ดีเท่ากับ วันนี้

ผู้หญิงดี ๑๒ ประการ

แม่ยิง	คือ	ผู้หญิง
แม่ยั้ง	คือ	รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้ผิดชอบชั่วดี
แม่ฟังคำผัว	คือ	ฟังคำสอนของสามี
แม่กลัวทางบาป	คือ	ผู้ที่กลัวบาป ไม่กล้าทำความผิดด้วย กาย วาจา ใจ
แม่หยาบทำก๋าร	คือ	อดทนทำงานจนสำเร็จ
แม่หวานดั่งอ้อย	คือ	พูดจาอ่อนหวาน มีปิยวาจา
แม่ค่อยพิจารณา	คือ	มีความคิดลึกซึ้ง พิจารณาอย่างถ่องแท้
แม่หามาเตี่ยม	คือ	รู้จักทำให้ทรัพย์สินงอกเงย
แม่ทันเหลี่ยมคน	คือ	รู้ทันเล่ห์เหลี่ยม ไม่ถูกหลอก
แม่เงินล้นหีด	คือ	ใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักเก็บออม
แม่จิตผ่องแผ้ว	คือ	มีจิตใจงาม ไม่โกรธง่าย
แม่แก้วทันใจ	คือ	มีปฏิภาณว่องไว ทันอกทันใจ ทันเหตุการณ์

ผู้หญิงไม่ดี ๑๖ ประการ

แม่หัวก่ายข่ม	คือ	ชอบนอนเป็นคนเกียจคร้าน
แม่จ่มหื้อผัว	คือ	ชอบบ่นพล่ามว่าประชดประชัน สามี
แม่หนัวบ้านเปิ่น	คือ	ชอบไปเที่ยวบ้านคนอื่น
แม่เอิ้นหาชู้	คือ	ชอบทักทายผู้ชายไม่เลือกหน้า
แม่ฟู่แป๋งกำ	คือ	ชอบแต่งเรื่อง
แม่นำกำออกบ้าน	คือ	ชอบนำความไม่ดีออกไปพูดให้คนอื่นฟัง
แม่คร้านการเฮือน	คือ	เกียจคร้านไม่ทำหน้าที่แม่บ้านที่ดี
แม่เตือนบ่ได้	คือ	คนที่ไม่รับการตักเตือนจากผู้หวังดี
แม่ไข้บ่มาย	คือ	มักอ้างว่าเจ็บป่วยเสมอ
แม่ขายครัวเก่า	คือ	มักนำของในเรือนออกขาย
แม่เล่าขวัญผัว	คือ	ชอบนินทาสามีให้ผู้อื่นฟัง
แม่ขนครัวลงล่าง	คือ	เวลาโกรธกับสามีจะขนของออกจากบ้านให้สามีตามกลับมา
แม่ย่างม้าเหาะ	คือ	ลุกลี้ลุกลนไม่ระมัดระวังเหมือนม้าดีดกะโหลก
แม่เซาะหาผิด	คือ	ขุดคุ้ยหาความผิดผู้อื่น
แม่สลิดเป็นสาว	คือ	แต่งตัวเป็นสาวๆ ไม่สมกับวัย
แม่ขาวแต่นอก	คือ	ทำดีแต่หน้าฉาก เบื้องหลังประพฤติเสียหาย
แม่สอกกอกมายา	คือ	ตะลบตะแลง ใช้มายาสาไถย ล่อลวงผู้ชาย

อาชีพที่ไม่ควรนำมาเป็นเขย

ขุดตุ่น	บุ่นหน่อ	เตะตะกร้อ	ล่อไก่	ตี๋มวย
ตวยรถ	โต้ดไฮโล	โตโลงหนัง	ทำงานก่อสร้าง	รับจ้างเป็นเดือน

ลักษณะผิวคน

ดำมอย	น้อยหนานชอบ
ดำแดง	บ่แฮง ก็หมั่น
ขาวเปิด	เจิ้ดเลิด ก็นอน

ขาวปอน บ่นอน ก็แอ่ว
ขาวเหลือง เปลืองผ้าห่ม
ขาวเหมือนหยวก สวกเหมือนหมา
คนขาวเยียะกิ๋นลำ คนดำเยียะก๋ารหมั่น

ความสุข

สุขเพราะมีข้าวไว้กิ๋น สุขเพราะมีแผ่นดินไว้อยู่
สุขเพราะมีคู่นอนนำ สุขเพราะมีเงินคำเต๋มไต้
สุขเพราะมีเฮือนใหญ่มุงกระดาน สุขเพราะมีลูกหลานมานั่งเฝ้า

ความทุกข์

ตุ๊กข์เพราะลูกต๋ายจาก ตุ๊กข์เพราะเมียพรากลาไป
ตุ๊กข์เพราะห่างไกล๋วงศา ตุ๊กข์เพราะไปก๊าต่างเมือง
ตุ๊กข์บ่มีจ๊อนยามเมื่อหีบแกง ตุ๊กข์บ่มีเมียแปงยามเจ็บป่วยไข้

ทุกข์หนัก

ก้างปักเหงือก เกือกขบตี๋น จิ๊นขำเขี้ยว ใคร่เยี่ยวในรถ ใคร่ตดกลางหมู่ **สาเหตุที่ทำหื้อตุ๊กปานกล๋าง** มดขบต๋ำ ขาเป็นตคิว สิวออกดัง คันหลังเก๋าบ่สุด มุดฮั้วติดหนาม ไคร่จ๋ามในห้องแอร์ เหม็นขี้แฮ้ในลิฟ

สาเหตุที่ทำหื้ออ่อนเพลีย ๓ ประการ

หลับเดิกลุกเจ๊า กิ๋นเหล้าเมื่อตอน นอนหลับเมื่อค่ำ

สิ่งที่ควรระวัง

ลูกจายกับแม่เมีย ต๋ำเพียกับแมงพริ้ง ลูกยิงกับแม่ผัว ดุ้นหลัวกับหน้าผาก

สิ่งที่ใจ๊บ่ได้ ๕ ประการ

หม้อแหง แสงแตก สะแหลกปุ๋ด สุดขาด สาดหิ้น

แสนลำบาก

หมูฮ้อง เมียไห้ ลูกเป๋นไข้ ไฟดับ กับไฟจุ่ม หลัวบุ่มน้ำ เข้าหวิดแลง แก๋งหวิดถ้วย เข้าหวิดปาก หมากหวิดมือ

ของห้ามอยาก

ของบ่หล้างดีอยาก	อย่าไปอยากเน้อท้อง
ของบ่หล้างดีหย้อง	อย่าไปหย้องเน้อตัว
ของบ่หล้างดีกลัว	อย่าไปกลัวเน้อใจ
ของบ่หล้างดีไป	อย่านับไปเน้อตีน
ของเพิ่นมีค่ามีสิน	อย่าไปลักเน้อมือ
ของบ่หล้างดีอือ	อย่าไปอือเน้อดัง
ของบ่หล้างดีฟัง	อย่าไปฟังเน้อหู
ของบ่หล้างดีดู	อย่าไปดูเน้อตา
ของบ่หล้างดีจา	อย่าไปจาเน้อปาก

ของคู่กัน

อ้อยกับจ๊าง	แม่ฮ่างกับหนาน
ส้มกับแม่มาน	หวานกับคนเถ้า
ผีกับสาง	ยางกับครูบา
ขี้ปลากับเข้าคั่ว	ฮั้วกับผักแคบ

สิ่งจะเกิดความเสียหาย

บ้านบ่มีเขื่อน	(ไม่มีรั้วรอบขอบชิด)
เรือนบ่มีฝา	(ฝาเปิดโล่งทำให้คนอื่นเข้าบ้านง่ายเห็นความลับ)
นาบ่มีเหมือง	(บางปีฝนดีก็ได้ทำ)
เมืองบ่มีเจ้า	(ไร้ผู้ปกครอง ไม่เคารพเกรงกลัว)
เข้าบ่มีเฮีย	(ไม่มีฉางเก็บ)
เอาเมียบ่มีลูก	(ไร้ผู้สืบสกุล)

ตำราดูหัวล้าน

ล้านกีบกวาง	ล้านหางปลาบ้วง	ล้านงวงช้างหลั่ง	ล้านตาฝั่งโหยด
ล้านตึงโครตบ่มี	ล้านยีบนกระหม่อม	ล้านต่อมก่อมตางหลัง	ล้านบังสองข้าง
ล้านช้างมาแอ่วเดินดง	ล้านหมาหลงป่าป๊อกบ้าน	ล้านแกว่งกว้านกลางอากาศ	
ล้านเสือแผ้วยาดหากิน	ล้านดินดงเข้าหมิ้น	ล้านปิ้นลาดหน้าผาก	ล้านหนักหักจิ๊กแต๋น

คนกินเหล้าฉบับที่ ๑

แพ่ง ๑	นงนุช	แพ่ง ๒	พุทธวาจา
แพ่ง ๓	แกล้วกล้า	แพ่ง ๔	ฮาบ่กลัวไผ
แพ่ง ๕	นอนไหนฮาบ่รู้	แพ่ง ๖	หมาหมูลู่กันเลียปาก

คนกินเหล้าฉบับที่ ๒

แพ่ง ๑	ขวั๋กขี้หูหา	แพ่ง ๒	หน้าหนาเหมือนเปลือกไม้
แพ่ง ๓	เซาะไซร้หาอาหาร	แพ่ง ๔	จาขานลูกชายว่าเสี่ยว
แพ่ง ๕	เอาผ้าเตี่ยวออกตั๋ว	แพ่ง ๖	ใคร่หัวเหมือนเปิ่นไห้
แพ่ง ๗	ผ่อทางใต้เป็นทางเหนือ	แพ่ง ๘	เป็นล้ำเป็นเหลือเอาเมียเป็นอี่แม่

คนกินเหล้าฉบับที่ ๓

แพ่ง ๑	แก่วงหัวหา	แพ่ง ๒	หน้าหนาเหมือนเปลือกไม้
แพ่ง ๓	เซาะไซร้หาคำ	แพ่ง ๔	แพ็ดขะหลำออกเยี่ยว
แพ่ง ๕	ขี้ใส่เตี่ยวบ่รู้คิง		

คนกินเหล้าฉบับที่ ๔

หนึ่งแพ่ง	ชุ่มเนื้อเย็นใจ	สองแพ่ง	ตาใสสะแส่ง
สามแพ่ง	ตกแต่งหาคำหาญ	สี่แพ่ง	โหงนหงานเอาคำแก่
ห้าแพ่ง	บ่นับพ่อแม่เป็นหยัง	หกแพ่ง	ตบหลังพ่อเมียว่าเสี่ยว
เจ็ดแพ่ง	ลากผ้าเตี่ยวลงเรือน	แปดแพ่ง	วนเวียนอยู่ที่เก่า
เก้าแพ่ง	หมาเฝ้าถ้ากิน	สิบแพ่ง	นอนแผ่นดินแช่ขี้แช่ฮาก

คนกินเหล้าฉบับที่ ๕

จอก ๑	เอนคอพือบ่ทันปาก	จอก ๒	เสียงหลายหลากผิดสำนวน
จอก ๓	ชวนพ่อเมียเป็นสหาย	จอก ๔	ชวนนายเป็นมิตร
จอก ๕	คิดฆ่าเมียตน	จอก ๖	หันคนเอิ้นใส่
จอก ๗	เหลียวหันไก่เป็นหมู	จอก ๘	ใบหูแดงหน้าเคร่ง
จอก ๙	ปากห้าวเร่งบ่กลัวไผ	จอก ๑๐	นอนตีนคันไดแช่ขี้แช่ฮาก

ปัญหาใกล้เกลือกินด่าง

บ้านใกล้ท่า	บ่มีน้ำกิน	(งานมีแต่ไม่ยอมทำ)
ช่างปั้นดิน	บ่มีหม้อใช้	(สร้างลูก สร้างศิษย์ แต่ไม่รู้คุณ)
เลี้ยงไก่	บ่ได้ยินเสียงขัน	(ญาติโยมส่งเสริมพระเณรแต่ไม่สอนธรรม)
ใคร่ขึ้นสวรรค์	หื้อไปแก้ผ้าในวัด	(ไปค้นคว้าแก้ผ้าคัมภีร์ห่อพระธรรมเพื่อศึกษา)

ตำรายาเมือง

ปัญหายาโรคกระเพาะ

ห่อแสนตัว	รังมดฮี้	หัวแสนปาก	จอมปลวก
หน้าผากเปิ่นฟัน	หน้าเขียง	คำปันเปิ่นละ	เข้าหมิ้นในสะตวง
ลุกบ่ได้ต๋ายยืน	หน่อไม้แห้งตายในกอ		

ปัญหายาโรคกระเพาะอีกตำราหนึ่ง

หมู	ไม้ขางหัวหมู	เห็ด	ไม้ส้มเห็ด
เป็ด	ไม้ตีนเป็ด	ไก่	ไม้ไก่คอม
เข้า	ไม้มะเข้า	ปลา	ไม้ก้างปลา

ปัญหายาแก้ ๕ ต้น

พ่อเปี๋ยลงท่า	ไม้ตีนเป็ด	ล่าในดง	ไม้ตาเสือ
ซงในน้ำ	ไม้ใคร่นุ่น	ซ้ำคนตาย	ไม้หนาดหลวง
วายตึงบ้าน	ไม้มะไฟ	(เอาต้มใส่ข้าวจ้าวเปลือกกินข้าวลำบำรุงธาตุ)	

ปัญหายา ๑

ยาแก้ ๕ ต้น พ่อเลี้ยงแสนหวี

รากก้อนเส้า	รากไม้เส้า	เกล้าผมทุ	ไม้ค้อนฆ้อง	นมพู้เมีย	ไม้ตานม
ก้นพันฮาก ก้นวอก		รากพันกอน	กอนเผิ้ง		

ปัญหายาแก้ ๒

กวางสามขา	ไม้ยม	ผาสามพู	พริกน้อย	ฟูอากาศ	ลมแล้ง
หยาดดิน	หมากขะหนัด	บินข้ามห้วย	หมากเฟือง	ส้วยสัน	หลังผีเสื้อ
บังในห้อง	ง้วนหมู	ช้องนาคี	ชุ่งชาลิง	ที่นั่นแม่น	หัวบุก
แสนแสบไหม้	พริกน้อย	ไฟลงท้อง	ปิดปิวแดง	อ่อนมาไช	น้ำผึ้ง น้ำอ้อย

ปัญหายาแก้ ๓

ไฟลามม่อน	หมูพอย	หย่อนถงพา	แต่เถื่อน	ตาผีบอด	หนาด
ลอดเมืองพรหม	เครือเขาคำ	ขมกว่าเพรี้ย	ดีงูล่า	กาจับหลัก	สะพ้านกา

ปัญหายาแก้ ๔

เพอะล่องม่อน	หมูพอย	หย่อนถงพา	แตงเถื่อน	ล่าเมืองพรหม	เครือเขาคำ
ขมกว่าเพี้ย ดีงูว่า					

ปัญหายา แก้ ๖

ชั่งบ่หนัก	กะเบา	ตักบ่เตม		เค็มบ่จืด	เกลือสินเธาว์
พืดมันเหม็น	ไม้หมี				

ปัญหายา แก้ ๗

ดะดูกตงคางชาวฝาง

ดะ ไม้มะดะ	ดูก ไม้ดูก	ตง ไม้ตง
คาง ไม้คาง	ชาว ไม้ขะจาว	ฝาง ไม้ฝาง

ปัญหาธรรม

ใคร่เย็นอาบน้ำวังหิน
ใคร่มีทรัพย์สินหื้อหมั่นไปค้า
ใคร่ขึ้นสวรรค์ชั้นฟ้าหื้อฆ่าเจ้าเอาของ (ให้ฆ่านิวรณ์เพื่อเอาความดีที่ถูกกั้นไว้)

ปัญหาไว้คิด

วัดมีเกิ่งจอง ของมีเกิ่งเข้า พระเจ้ามีเกิ่งวิหาร
(มีอะไรไม่สมบูรณ์พร้อมทำอะไรไม่ถนัด ไม่เป็นเอกภาพของตัวเอง)

ปัญหาเรื่องหัว

หัวหนักๆ
หัวชนตาฝั่ง(ตลิ่ง)
หัวทางเหนือ
หัวเพิ่นป้าน(ทำการกั้นไว้)
หัวเพิ่นขาย
หัวเพิ่นถาก
หัวหยุบยอง (หัวที่หยิบมาวาง)
หัวเพิ่นตอม
หัวเพิ่นหย้าน (คนอื่นยั่นพรั่นพรึง)
หัวแล่นเข้ารู (วิ่งเข้ารู)
หัวเพิ่นแล่
หัวล่นเข้าหว่างขา
หัวไกลไกล
หัวเหลืองเหลือง
หัวเพิ่นปลิ้น(ถูกกลับ)
หัวเปนจ๋อง (มีครีบ,สัน)
หัวเพิ่นผ่า(หัวที่ถูกผ่า)
หัวเพิ่นลาก

หัวตาชั่ง
หัวเรือ
หัวบ้าน
หัวฝาย
หัวหมาก
หัวมอง
หัวหมอ
หัวแก่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน)
หัวงู
หัวแย้
หัวปลา
หัวควายหน้อย (ที่กำลังดูดนมแม่)
หัวบ้านหัวเมือง
หัวเข้าหมิ้น
หัวมอง
หัวจักก่า(กิ้งก่า)
หัวหมาก
หัวล้อ (หัวเกวียน)

ปัญหาเรื่องสุก ๑

สุกเปนคุ่ม(พุ่ม)	บ่าเขือ(บางแห่งสุก "สุกเปนหยุ่ม" พวง)
สุกเปนเครือ	บ่าหลอด (สลอดเถา ผลมีรสเปรี้ยวอมฝาด)
สุกเปนปอด	บ่าเกวน(ตะขบ)
สุกเปนเอน(มีเส้นอยู่ด้วย)	บ่าค้อ(ทับทิม)
สุกเปนข้อ	บ่าขาม(มะขาม)
สุกเปนหนาม	บ่าหนุน(ขนุน)
สุกเปนปูน	บ่าผา (หินปูน เมื่อสุกแล้วกลายเป็นปูน)
สุกเปนตา	บ่าขะหนัด(สับปะรด)
สุกเปนหัด	บ่าหน้อแหน้(น้อยหน่า)
สุกเปนแส้	สะแล(พรรณไม้เถายืนต้น ใช้ผลอ่อนเป็นผัก)
สุกเปนแพ	กล้วย

ปัญหาเรื่องสุก ๑

สุกเปนคุ่ม	บ่าเขือ
สุกเปนเครือ	บ่าหลอด
สุกเปนปอด	บ่าเกวน
สุกเปนเอน	บ่าค้อ
สุกเปนข้อ	บ่าขาม
สุกเปนหนาม	บ่าหนุน
สุกเปนปูน	บ่าผา
สุกเปนตา	บ่าขะหนัด
สุกเปนหัด	บ่าหมั้น(ผลฝรั่ง เมล็ดแข็ง)
สุกกับสั้น	บ่าไฟ
สุกในใจ (สุกตรงส่วนกลาง)	บ่าเต้า(แตงโม)
สุกนั่งเฝ้า	หม้อแกง
สุกแดงๆ	พริก

ปัญหาเรื่องขี้ ๑

ขี้จิกปิก	ขี้ไก่
ขี้ใหญ่ๆ	ขี้ช้าง
ขี้ละโหง้งละหง้าง	ขี้ไถ
ขี้ใสๆ	ขี้เงินขี้คำ
ขี้ดำๆ	ขี้กระต่าย
ขี้บ่าหยะบ่าหย่าย	ขี้เสือ
ขี้ตามคุ่มตามเครือ	ขี้มอด
ขี้ระโหง้งระงอด	ขี้นกเป้า
ขี้กินกับเข้า	ขี้ปลา
ขี้ยังนา	ขี้อีรวก
ขี้เป็นปวก	ขี้หอย
ขี้ยังดอย	ขี้เต่า
ขี้ยังเหล่า	ขี้รุ้ง
ขี้ช่างสะดุ้ง	ขี้ฟาน
ขี้เพิ่นเอาไปทาน	ขี้เผิ้ง
ขี้เติ้งเกิ้ง	ขี้อู้

ปัญหาเรื่องขี้ ๒

ขี้จิกปิก (มียอด)	ขี้ไก่
ขี้ใหย่ๆ	ขี้ช้าง
ขี้ละโหง้งละหง้าง(เกะกะ)	ขี้ไถ
ขี้ใสๆ	ขี้เงินขี้คำ
ขี้ดำๆ	ขี้กระต่าย
ขี้ต่ายย่าย (เฉอะแฉะ)	ขี้เสือ
ขี้เหลือฟากเหลือฝา (ขี้ของฟาก, ฝา)	ขี้มอด
ขี้ละง่องละงอด (หงิกๆ งอๆ)	ขี้นกเปล้า
ขี้กินกับเข้า(เป็นอาหารได้)	ขี้ปลา
ขี้ยังนา (ขี้ที่อยู่ในนา)	ขี้หอย
ขี้ยังดอย (ขี้ที่อยู่บนดอย)	ขี้เต่า
ขี้ยังเท่า (ขี้ในเถ้า)	ขี้แมว
ขี้แหลวๆ (เหลวๆ และๆ)	ขี้รุ้ง (เหยี่ยว)
ขี้สะดุ้ง(มีอาการสะดุ้งขณะถ่ายมูล)	ขี้กวางขี้ฟาน
ขี้ดีทาน (ควรใช้ทำบุญ)	ขี้เผิ้ง (ขี้ผึ้ง)
ขี้เอิ้งแหลิ้ง(มีรอยบุ๋มเป็นร่อง)	ขี้ครั่ง
ขี้ช่างมั่ง(ทำให้มั่งมีได้)	ขี้ควาย
ขี้บ่ดอกบ่ดาย(ไม่มีค่า)	ขี้คร้าน

ปัญหาเรื่องขี้ ๓

ขี้จิกปิก	ขี้ไก่
ขี้ใหย่ๆ	ขี้ช้าง
ขี้ล้างหง้าง	ขี้ไถ
ขี้เปนใบ	ขี้เห็น (ขี้ของอีเห็น)
ขี้เหม็นๆ	ขี้คน
ขี้มนๆ (กลมๆ)	ขี้กระต่าย
ขี้ยะย่าย	ขี้เสือ
ขี้เมืองเหนือ	ขี้เดือนขี้ดาว
ขี้ขาวๆ	ขี้เงินขี้คำ
ขี้ดำๆ	ขี้ตังนี (ชันโรง)
ขี้เพิ่นย่ำเพิ่นยี (ถูกย่ำถูกยี)	ขี้ดิน
ขี้ดีกิน	ขี้ปลา
ขี้ยังโท่งยังนา	ขี้หอย
ขี้ยังดอย	ขี้กวางขี้ฟาน
ขี้ลงชาน	ขี้ละอ่อน

ปัญหาเรื่องขี้ ๔

ขี้ไก่ลุกเจ้า	ขี้เหล้าลุกขวาย
ขี้นกก็ดาย	ข้าวงายปอกกั้น

สิ่งที่มีงานมักจะขายหน้า

ขี้เหล้า ผีบ้าน หมา ไมค์

(เวลามีงานมักจะทำให้ขายหน้าแขกเหรื่อ)

สิ่งที่พิธีกรไม่ชอบ

ไมค์เสีย เมียมา หมาหอน

คติคำคมโบราณ(มะเก่า)

คบคนหื้อดูหน้า ซื้อผ้าหื้อดูเนื้อ จะเอาเมียหื้อหัวใจ๋ตรงกั๋น

คนใดอู้นัก มันมักจ่างเขิน คนใดอู้เมิน จ่างเขินป๋มด้อย

นักปราชญ์เก็บลิ้นไว้ที่หัวใจ๋ คนจัญไรเก็บลิ้นไว้ที่นอกเขี้ยว

กำปากว่าแล้วก็แล้วตึงใจ๋ มะม่วงสุกในก็สุกตึงขวั้น

ปากว่าในใจ๋ว่านอก น้ำอ้อยพอกสะเรียม

คนฮักเท่าผืนหนัง คนจังเท่าผืนสาด(หนังกระดาษ สาดกะลา)

คนขี้จิไปไหนไผบ่ถามหา คนมีเมตตาไปไหนบ่กั้น

ความประพฤตินำหน้า วิชาตามหลัง

ใคร่กิ๋นนักหื้อกิ๋นเท่าปลายก้อย ใคร่กิ๋นหน้อยหื้อกิ๋นเท่าหัวแม่มือ

บ่ดีหลั๊วกก่อนหมอ บ่ดีซอก่อนปี่

กิ๋นข้าวบ่ไว้ต่าน้ำ เข้าถ้ำบ่ต๋ามไฟ เดินตางไกล๋บ่มีเปื่อน เข้าป่าเข้าเถื่อนบ่มีพร้า ไปก้าบ่มีเงิน

เปื่อนกิ๋นหาง่าย เปื่อนต๋ายหายาก

ยามว่าฮักน้ำส้มว่าหวาน ใจ๋บ่เจยบานน้ำตาลว่าส้ม

ตุ้มผ้าลายหมาจ้างเห่า ค้นกำเก่าจ้างผิดกั๋น

ข้ามน้ำหื้อผ่อคนไปก่อน เป็นละอ่อนบ่ดีถือตั๋ว

หัวใจ๋มนุษย์ สุดที่จักหมาย หัวใจ๋ญิงจายไผหยั่งบ่ได้

จับใจ๋แฮ้ง บ่แหน้นใจ๋ก๋า จับใจ๋หมอยาพยาธิบ่สู้

จับใจ๋แฮ้ง บ่แหน้นใจ๋ก๋า จับใจ๋ครูบาบ่จับใจ๋พระหน้อย

หันเปิ้นมีจะไปใคร่ได้ หันเปิ้นไห้ จะไปดูแควน

นกเอี้ยงยังฮู้จักปาก คนฉลาดต้องมีเหตุผล

เว้นวัวหื้อเว้นไกล๋สี่ศอก เว้นวอกหื้อเว้นไกล๋สี่วา เว้นคนพาราหื้อเว้นไกล๋แสนโยชน์

ลูกไม้หน่วยนักหนักกิ่ง กำกึดยิ่งหนักใจ๋

ยังบ่ตันนั่ง อย่าฟั่งเหยียดแข้ง

น้ำเต็มบอกกระฉอกบ่ดังน้ำบ่เต๋มถัง มักดังกะโหล้ง กะเหล้ง

ทำหยังบ่คิดเสียใจ๋ภายหลัง ทำหยังบ่ระวังภายหลังโศกเศร้า

ตารางแสดงอักษรธัมม์ล้านนา

ตารางนี้จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เพิ่งเริ่มศึกษาอักษรธัมม์ล้านนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เพิ่งหัดเขียนตัวอักขระล้านนา ตารางประกอบไปด้วยรูปสระ รูปพยัญชนะ รูปวรรณยุกต์ ตัวเลข และเครื่องหมาย ตลอดจนคำพิเศษที่พบบ่อยในเอกสารที่เขียนด้วยอักษรธัมม์ล้านนา

บทไหว้ครู

บทไหว้ครูนี้ใช้สำหรับสวดระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ เพื่อให้การศึกษาเล่าเรียนประสบผลสำเร็จดังประสงค์

ᨶ	ᨾᩮᩣ	ᨻᩩ	ᨴ᩠ᨵᩣ	ᨿ	ᩈᩥ	ᨴ᩠ᨵᩴ
น	โม	พุ	ทฺธา	ย	สิ	ทฺธํ

๑. รูปสระลอย

สระลอย หมายถึง สระที่สามารถทำหน้าที่เป็นคำหรือพยางค์ได้โดยไม่ต้องประสมกับรูปพยัญชนะ โดยมากเป็นคำที่ใช้เขียนภาษาบาลีหรือสันสกฤต สระลอยที่ใช้เขียนภาษาบาลีมี ๘ รูป และสระลอยที่ใช้เขียนเฉพาะภาษาสันสกฤตมี ๒ รูป ส่วน สระจม คือ สระที่ต้องประกอบกับรูปพยัญชนะก่อนจึงจะสามารถทำหน้าที่เป็นคำหรือพยางค์ได้ (โปรดดูในตารางหัวข้อที่ ๗)

ᩋ	ᩋᩣ	ᩍ	ᩎ	ᩏ	ᩐ	ᩑ	ᩒ		ᩂ	ᩄ		
อะ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ		ฤ	ฦ		

๒. รูปพยัญชนะต้นเดี่ยว

รูปพยัญชนะต้นในอักขรธัมม์ล้านนามีจำนวนทั้งสิ้น ๔๓ รูป แบ่งเป็นรูปพยัญชนะที่ใช้เขียนภาษาบาลี โดยแบ่งเป็นรูปพยัญชนะวรรคและ อวรรค จำนวน ๓๓ รูป และรูปพยัญชนะที่ปราชญ์ชาวล้านนาประดิษฐ์ขึ้นเพิ่มเติมเพื่อใช้เขียนคำล้านนาแท้จำนวน ๙ รูป

รูปพยัญชนะวรรคและอวรรค (หางพยัญชนะที่ต่างไปจากเดิม)							รูปพยัญชนะเพิ่มเติม		
ก	ᨠ	ᨡ	ᨣ	ᨥ ᩠ᨥ	ᨦ		ᨢ	ᨤ	
	ก	ข	ค	ฆ	ง		ฃ	ฅ	
จ	ᨧ	ᨨ	ᨩ	ᨫ ᩠ᨫ	ᨬ ᨬ		ᨪ		
	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ		ซ		
ฏ	ᨭ	ᨮ ᩠ᨮ	ᨯ	ᨰ ᩠ᨰ	ᨱ				
	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ				
ต	ᨲ	ᨳ ᩠ᨳ	ᨴ	ᨵ	ᨶ ᩠ᨶ				
	ต	ถ	ท	ธ	น				
ป	ᨷ ᩠ᨷ	ᨹ ᩠ᨹ	ᨻ ᩠ᨻ	ᨽ	ᨾ ᩠ᨾ		ᨸ	ᨺ	ᨼ
	บ	ผ	พ	ภ	ม		ป	ฝ	ฟ

อวรรค	ᨿ -ᩛ	ᩁ ᩕ	ᩃ ᩖ,ᩓ	ᩅ		ᩭ		
	ย	ร	ล	ว		อย		
	ᩈ ᩔ	ᩉ	ᩊ	ᩋᩴ		ᩆ	ᩇ	ᩌ
	ส / สฺส	ห	ฬ	อํ		ศ	ษ	ฮ

๓.รูปพยัญชนะต้น ห นำ **รูปพยัญชนะต้น ห นำ** ในอักขรธัมม์ล้านนามีจำนวนทั้งสิ้น ๖ รูปดังนี้					
ᩉ᩠ᨦ	ᩉ᩠ᨿ	ᩉ᩠ᨶ	ᩉ᩠ᨾ	ᩉ᩠ᩃ	ᩉ᩠ᩅ
หง	หย	หน	หม	หล	หว

๔. พยัญชนะต้นควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในอักขรธัมม์ล้านนามี ๓ รูปได้แก่ ᩕ (-ร), ᩖ (-ล) , ᩠ᩅ (-ว) เมื่อประสมกับรูปพยัญชนะต้นต่างๆ จะได้พยัญชนะต้นควบกล้ำ ดังนี้

ควบกล้ำกับ ᩕ (-ร) หรือระวง	ᨠᩕ	ᨡᩕ	ᨣᩕ	ᨲᩕ	ᨳᩕ	ᨴᩕ	ᨷᩕ
	กร	ห	ห	ห	ห	ห	ห
	ᨸᩕ	ᨻᩕ	ᩈᩕ	ᩉᩕ			
	ปร	พร	สร	หร			
ควบกล้ำกับ ᩖ (-ล)	ᨠᩖ	ᨡᩖ	ᨣᩖ	ᨧᩖ	ᨨᩖ	ᨩᩖ	ᨪᩖ
	กล	ฃล	คล	จล	ฉล	ชล	ซล
	ᨲᩖ	ᨳᩖ	ᨴᩖ	ᨵᩖ	ᨸᩖ	ᨹᩖ	ᨻᩖ
	ตล	ถล	ทล	ทล	ปล	ผล	พล
	ᨾᩖ	ᩅᩖ	ᩈᩖ				
	มล	วล	สล				
ควบกล้ำกับ ᩠ᩅ (-ว)	ᨠ᩠ᩅ	ᨡ᩠ᩅ	ᨢ᩠ᩅ	ᨣ᩠ᩅ	ᨤ᩠ᩅ	ᨦ᩠ᩅ	ᨧ᩠ᩅ
	กว	ขว	ฃว	คว	ฅว	งว	จว
	ᨩ᩠ᩅ	ᨪ᩠ᩅ	ᨲ᩠ᩅ	ᨳ᩠ᩅ	ᨴ᩠ᩅ	ᨶ᩠ᩅ	ᨿ᩠ᩅ
	ชว	ซว	ตว	ถว	ทว	นว	ยว
	ᩀ᩠ᩅ	ᩁ᩠ᩅ	ᩃ᩠ᩅ	ᩈ᩠ᩅ	ᩋ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᨦ᩠ᩅ	ᩉ᩠ᩃ᩠ᩅ
	อยว	รว	ลว	สว	อว	หงว	หลว

๕. พยัญชนะสังโยคในภาษาบาลี											
กฺก	กฺข	กฺย	กฺร	กฺล	กฺว	ขฺย	ขฺว	คฺค	คฺฆ	คฺย	คฺร
งฺค	งฺค	งฺข	งฺข	งฺค	งฺค	งฺฆ	งฺฆ	จฺจ	จฺฉ	ชฺช	ชฺฌ
ญฺญ	ญฺห	ญฺจ	ญฺฉ	ญฺช	ญฺฌ	ฏฺฏ	ฏฺฐ	ฑฺฑ	ฑฺฒ	ณฺฐ	ณฺณ
ณฺห	ตฺต	ตฺถ	ตฺถ	ตฺว	ตฺย	ตฺร	ทฺท	ทฺธ	ทฺย	ทฺร	ทฺว
ธฺย	ธฺว	นฺต	นฺตฺว	นฺถ	นฺท	นฺทฺร	นฺธ	นฺน	นฺย	นฺห	ปฺป
ปฺผ	ปฺย	ปฺล	พฺพ	พฺภ	พฺย	พฺร	มฺย	มฺผ	มฺพ	มฺภ	มฺม
มฺย	มฺห	ยฺย	ยฺห	ลฺล	ลฺย	ลฺห	วฺห	สฺต	สฺตฺร	สฺน	สฺย
สฺส	สฺม	สฺว	หฺม	หฺว	ฬฺห	นฺตฺร					

๖. รูปวรรณยุกต์

รูปวรรณยุกต์ ที่ในอักขรธัมม์ล้านนามี ๒ รูป ได้แก่ ไม้เหยาะ และ ไม้ขอช้าง เทียบได้กับไม้เอกกับไม้โทของอักษรไทย

ไม้เหยาะ	ไม้ขอช้าง
᩵ (่)	᩶ (้)

๗. การประสมรูปพยัญชนะกับสระจม

ตัวอย่างการประสมคำ หรือ **การแจกไม้** ระหว่างพยัญชนะ ก (กะ) กับสระจม จำนวน ๒๔ สระ ตามอักขรวิธีของอักขรธัมม์ล้านนา

ᨠᩡ	ᨠᩣ	ᨠᩥ	ᨠᩦ	ᨠᩧ ᨠᩧ	ᨠᩨ ᨠᩨ	ᨠᩩ	ᨠᩪ
กะ	กา	กิ	กี	กึ	กื	กุ	กู
ᩮᨠᩡ	ᩮᨠ	ᩮᨠ᩠ᨿᩡ	ᩮᨠ᩠ᨿ	ᩯᨠᩡ	ᩯᨠ	ᨠ᩠ᩅᩫᩡ	ᨠ᩠ᩅᩫ
เกะ	เก	เกียะ	เกีย	แกะ	แก	กัวะ	กัว
ᩮᨠᩬᩥᩡ	ᩮᨠᩬᩥ	ᩮᨠᩬᩥᩋᩡ	ᩮᨠᩬᩥᩋ	ᨠᩰᩡ	ᨠᩰ	ᩮᨠᩬᩣᩡ	ᨠᩬᩴ
เกอะ	เกอ	เกือะ	เกือ	โกะ	โก	เกาะ	กอ
ᨠᩱ	ᨠᩱ	ᨠᩱ᩠ᨿ	ᩮᨠᨿ᩠ᨿ	ᨠᩣᩴ	ᩮᨠᩢᩣ	ᨠᩴ	ᨠᩳ
ไก	ใก	ไกย	เกยฺย	กำ	เกา	กํ	กํ

๘. เครื่องหมายหรือ "ไม้"

เครื่องหมายต่างๆ ที่ใช้ในอักขรธัมม์ล้านนาเทียบกับรูปสระและเครื่องหมายในอักษรไทย เฉพาะในไม้กาหลวง ᩤ นิยมใช้กับอักษร ๕ ตัว ได้แก่ ᨣ, ᨴ, ᨵ, ᨷ, ᩅ

ᩢ	ᩫ	ᩴ	ᩳ	ᩘ	ᩴᩩ	ᩢᩣ ᩢᩤ
ั	โ-ะ (ลดรูป)	ํ	ํ	-ิง	-ุง	เ-า
ᩢ᩶	ᩮ-ᩣ	ᩮ-ᩤ	-ᩳ	-ᩦ	-ᩤ	-ᩤᩴ
เ-า	โ-	โ-	-ๅ	ี	-า	-ำ

๙. ตัวเลข

ตัวเลขในอักขรธัมม์ล้านนา แบ่งออกเป็น ๒ ชุด คือ ตัวเลขโหราและตัวเลขในธัมม์ โดยตัวเลขโหรานิยมใช้บันทึกเรื่องราวทั่วไป ส่วนตัวเลขในธัมม์นิยมใช้ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ตัวเลขโหรา	᪁	᪂	᪃	᪄	᪅	᪆	᪇	᪈	᪉	᪀
ตัวเลขในธัมม์	᪑	᪒	᪓	᪔	᪕	᪖	᪗	᪘	᪙	᪐
ตัวเลขไทย	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐

๑๐. แม่อังกา

แม่อังกา คือ ตัวอักษรที่ใช้กำกับหน้าใบลานหรือหน้าเอกสารเพื่อให้สะดวกแก่การจัดเข้าผูกหรือเข้าเล่ม โดยจะลำดับตามตัวอักษรและสระเรียงจากซ้ายไปขวา (ดังที่แสดงในตาราง) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเฉพาะอักษร ᨠ (ก) เท่านั้น หากใบลานหรือเอกสารมีจำนวนหน้ามากกว่านี้ ก็ให้ขึ้นต้นด้วยอักษร ᨡ (ข) แล้วประสมกับสระเช่นเดียวกับอักษร ᨠ (ก) แล้วไล่ไปตามลำดับ

ᨠ ᨲᩫ᩠ᨶ᩶	ᨠᩣ	ᨠᩥ	ᨠᩦ	ᨠᩩ	ᨠᩪ	ᨠᩮ	ᨠᩱ	ᨠᩰ	ᨠᩮᩢᩣ	ᨠᩴ	ᨠ ᨸ᩠ᩃᩣ᩠ᨿ
กะ ต้น	กา	กิ	กี	กุ	กู	เก	ไก	โก	เกา	กำ	กะ ปลาย

๑๑. มิตรไสร (แม่สะกด)

มิตรไสร (แม่สะกด) ได้แก่ตัวอักษรที่ใช้สะกดคำมี ๘ มาตรา แม่กก (ᨡ, ᨣ, ᨥ) , แม่กง, แม่กด (ᨧ, ᨨ, ᨩ, ᨪ, ᨫ, ᨮ, ᨯ, ᨰ, ᨲ, ᨴ, ᨵ, ᩆ, ᩇ), แม่กน, แม่กบ แม่กม แม่เกิย และแม่เกิว

ᨠᩫ᩠ᨠ	ᨠᩫ᩠ᨦ	ᨠᩫ᩠ᨯ	ᨠᩫ᩠ᨶ	ᨠᩫ᩠ᨷ	ᨠᩫ᩠ᨾ	ᨠᩮᩥ᩠ᨿ	ᨠᩮᩥ᩠ᩅ
กก	กง	กด	กน	กบ	กม	เกิย	เกิว

๑๒. คำพิเศษ

คำพิเศษ คือ คำที่เขียนหรืออ่านต่างไปจากระบบปกติ แต่ใช้อย่างแพร่หลายจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ในที่นี้ขอยกตัวอย่างเพียงบางคำ ดังนี้

ᩐᩣ	ᨶᩣ	ᩓ	ᩓ	ᩓ᩶ᩅ	ᩓ᩶ᩅ	ᨴ᩠ᨦᩉ᩠ᩃᩣ᩠ᨿ	ᩐ᩠ᨿ᩵	ᩐ᩠ᨿ	ᩐ᩠ᨿ	ᪧ ᪧ
เอา	นา	แล	แล	แล้ว	แล้ว	ทังหลาย	เอย่	เอย	เอย	อันว่า

ลักษณะลายเส้นของตัวอักขระแต่ละตัวในที่นี้อาจแตกต่างไปจากตัวเขียนในใบลานหรือเอกสารที่พบตามแหล่งต่างๆ ซึ่งแผกกันไปตามลายมือของแต่ละบุคคล ตลอดจนเครื่องหมายต่างๆ ที่แสดงในที่นี้อาจเป็นการกำหนดขึ้นใช้เฉพาะกลุ่มหรือบางสำนักเท่านั้น ดังนั้นเมื่อได้อ่านจากเอกสารต้นฉบับ ผู้อ่านพึงสังเกตและปรับประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม เมื่อพบปัญหาควรขอคำแนะนำจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการอ่าน การเขียนให้ชำนาญยิ่งขึ้น

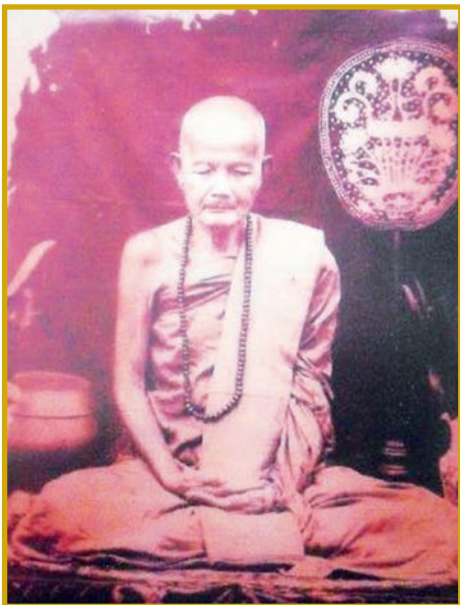
ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

ครูบาธนวงศ์ วัดต้นแหลง
เจ้าคณะแขวงปัว นครน่าน

ครูบาอโนชัย
วัดเจดีย์ อ.เมือง จ.น่าน

ครูบากัญจนวงศ์
วัดม่วงตึด

ครูบาคัมภีร ปัญญา
วัดเฟือยลุง อ.เชียงกลาง

ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

ครูบาธรรมสร
เจ้าคณะแขวงนาน้อย วัดหัวทุ่ง

ครูบาอาทะวงค์
วัดน้ำปั้ว

ครูบาขัติยะวงศ์ ขตฺติโย
พระธาตุวัดท่าล้อ จ.น่าน

ครูบาเทพวงศ์
วัดค้างอ้อย อ.นาหมื่น จ.น่าน

ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

ครูบายาณะ
วัดสวนดอก

ครูบาขัติยศ
วัดศรีบุญเรือง จ.น่าน

ครูบาดอนตัน
อ.ท่าวังผา

หลวงพ่อดอนตัน กับ ครูบาก๋ง

ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

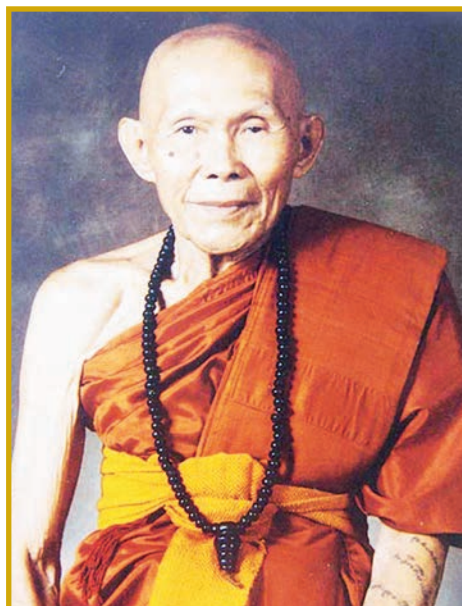
ครูบาสุเทพธรรมลิขิต
วัดน้ำแก่นกลาง (สว่างอรุณ) จ.น่าน

ครูบายาวิราช
วัดนาทราย

หลวงดอนตัน
อ.ท่าวังผา จ.น่าน

ครูบาเจ้าบ้านก๋ง
อ.ท่าวังผา จ.น่าน

ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

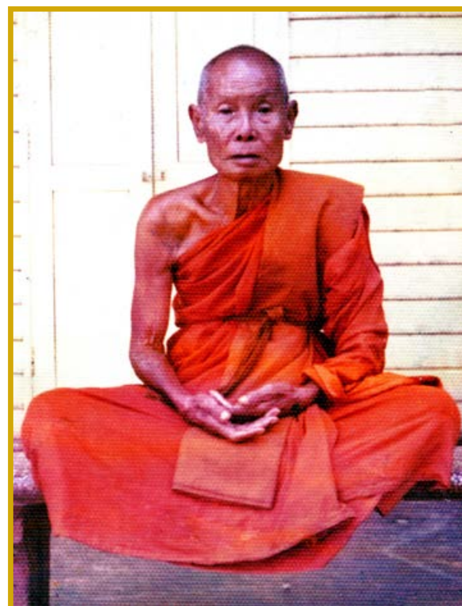
ครูบาสุนทรธรรมขันธ์
(ครูบาวัดบุ้ง)

ครูบาไฮ

ครูบาปัญญา
วัดประดิษฐ์ (ซ้อ) อ.เชียงกลาง

ครูบาวัดไผ่งาม
อ.เวียงสา จ.น่าน

ประมวลภาพเก่า ครูบาเมืองน่าน ในอดีต

ครูบาอินสม
วัดนาเหลืองใน อ.เวียงสา จ.น่าน

ครูบาบุญรอด
วัดปิตุราษ

ครูบาบุญเยี่ยม
วัดเชียงของ อ.นาน้อย

ประมวลภาพเก่า เจ้าเมืองน่าน ในอดีต

พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช
เจ้าผู้ครองน่าน องค์ที่ ๖๓

เจ้ามหาพรหมสุรธาดา
เจ้าผู้ครองนครน่าน องค์ที่ ๖๔

พลโทเจ้ามหาพรหมสุรธาดาเจ้าหลวงนครน่าน
และเจ้าแม่ศรีโสภา พระชายา

เจ้าพิริยะเทพวงศ์
เจ้าเมืองแพร่องค์สุดท้าย

ประมวลภาพเก่า เจ้าเมืองน่าน ในอดีต

แม่เจ้าบัวตา
ชายาเจ้าเมืองแพร่ องค์ที่ ๑

แม่เจ้าบัวไหล
ชายาเจ้าเมืองแพร่ องค์ที่ ๒

เจ้ากาวิละ เมืองน่าน

เจ้าอุตลาการโกศล

ประมวลภาพเก่า เจ้าเมืองน่าน ในอดีต

พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช
เจ้าผู้ครองน่าน องค์ที่ ๖๓

เจ้ามหาพรหมสุรธาดา
เจ้าผู้ครองนครน่าน องค์ที่ ๖๔

เจ้ามหาพรหมสุรธาดาและเครือญาติ

พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช ฯ
และเจ้ามหาพรหมสุรธาดา

ประมวลภาพ ครูบาเจ้าพรหมา พรหมจักรโก

วัดพระพุทธบาทตากผ้า

ประมวลภาพ ครูบาเจ้าศรีวิชัย

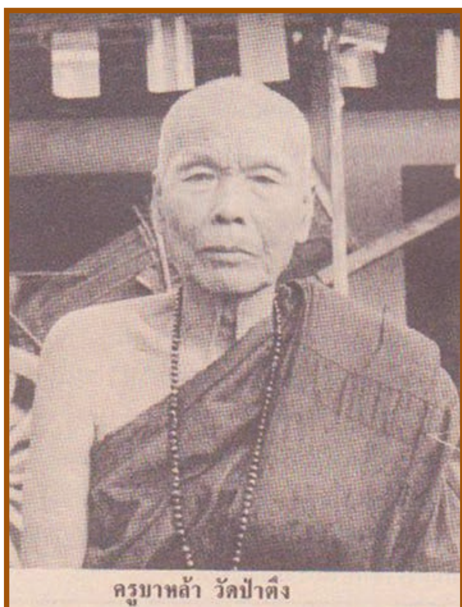
ประมวลภาพครูบา เมืองเหนือ ในอดีต

ครูบายุทธจักรรักษา
วัดบ่อหลวง จ.เชียงใหม่

ครูบาอินสอน
วัดผาผ่า จ.แม่ฮ่องสอน

ครูบาหล้า วัดป่าตึง

ครูบาอินทร์ อินุโท
วัดฟ้าหลั่ง จังหวัดเชียงใหม่

ประมวลภาพครูบา เมืองเหนือ ในอดีต

ครูบาธรรมชัย
วัดทุ่งหลวง จ.เชียงใหม่

ครูบานันตา
วัดทุ่งม่านใต้

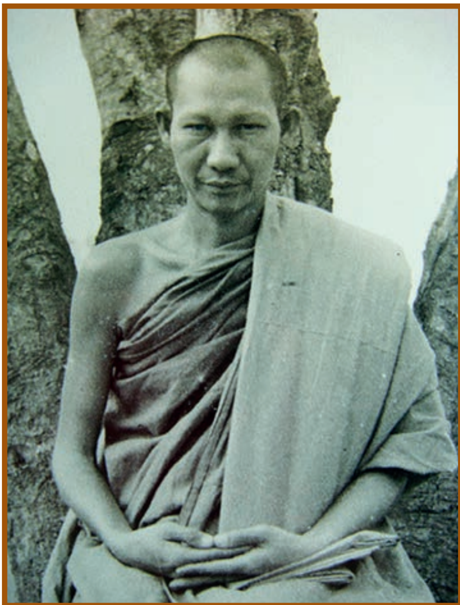
ครูบาคำภีระ
วัดดอยน้อง จ.เชียงใหม่

หลวงพ่อดาบส สุมโน
อาศรมไผ่มรกต จ.เชียงราย

ประมวลภาพครูบา เมืองเหนือ ในอดีต

หลวงพ่อเกษมเขมโก
สุสานไตรลักษณ์ จ.ลำปาง

หลวงปู่คำแสน
วัดสวนดอก อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ครูบาชัยวงษา
วัดพุทธบาทห้วยต้ม จ.ลำพูน

ครูบาดวงดี
วัดท่าจำปี จ.เชียงใหม่

ประมวลภาพครูบา เมืองเหนือ ในอดีต

ครูบาชุ่ม โพธิโก
วัดวังมุย จ.ลำพูน

ครูบาอภิชัยขาวปี
จ.ลำพูน

ครูบาบุญปั๋น
วัดร้องคุ่ม จ.เชียงใหม่

ครูบาอ่อน
วัดสันต้นหวีด จ.พะเยา

ประมวลภาพครูบา เมืองเหนือ ในอดีต

ครูบาอินตา
วัดวังทอง จ.ลำพูน

ครูบาน้อย
วัดบ้านปง จ.เชียงใหม่

ขบวนแห่ ครูบาขาวปี

